

Besökare i Stockholms natur- och kulturresevat 2015.

En pilotundersökning
med besöksräkning
och besöksenkäter.

Besökare i Stockholms befintliga och blivande natur- och kulturresevat 2015. En pilotundersökning med besöksräkning och besöksenkäter.

Mars 2016

Dnr: 2016-2663

Utgivningsdatum: Mars 2016

Utgivare: Miljöförvaltningen

Kontaktperson: Anna Edström

Omslagsfoto: Anna Edström

Handledare:

Anna-My Novotny

Sammanfattning

Miljöförvaltningen i Stockholms stad har låtit genomföra en pilotundersökning med räkning av besökare och besöksenkät i tolv av stadens naturområden. Bland de tolv naturområdena ingår samtliga befintliga natur- och kulturresevat samt fyra ytterligare områden som var under utredning för att bli naturresevat vid undersökningstillfället i juni och juli 2015.

Syftet med besöksräkning och besöksenkät är att resultaten ska kunna ligga till grund för bedömning och utvärdering av resevatens bevarandestatus för rekreation. Syftet med pilotundersökningen var därför att föreslå, utforma, genomföra och analysera en metodik som kan fungera för återkommande uppföljning inom ramen för miljöförvaltningens tillsynsarbete.

Besöksräkningen och enkätundersökningen genomfördes under tre sommarveckor med hjälp av en handledare och sex sommarjobbade gymnasieungdomar. Sammanlagt räknades 3783 besökare i naturområdena och 466 personer svarade på de nio frågorna i enkäten. Besöksräkningen visar att antalet besökare varierar stort mellan de olika naturområdena. Enkätsvaren visar att naturområdena främst används och besöks av närboende. De flesta besökarna uppgav att de vistas i området varje vecka och att de promenerar till området. Naturområdena värderas genomgående högt av de svarande besökarna. De populäraste aktiviteterna i naturområdena är att promenera, rasta hund, jogga, uppleva orörd natur samt uppleva vila, ro och avskildhet. Det besökarna uppgav att de uppskattar mest med naturområdena är:

- möjligheterna att uppleva natur
- möjligheterna att uppleva en lugn miljö
- tillgängligheten till området samt närheten till staden
- att naturområdena bevaras och får vara orörda
- badmöjligheter och vatten

Besökarna hade också möjlighet att lämna förslag på förbättringar vilka hade en stark koppling till de aspekter som generellt fick ett lägre betyg. Dessa frågor är sådant som kan och bör utvecklas för att öka naturområdenas tillgänglighet och attraktivitet:

- bättre renhållning
- bättre belysning
- fler kartor och vägvisare
- bättre anvisningar var cyklister får cykla i naturområdena

Analysen av den genomförda besöksräkningen och besöksenkäten visar att det inte går att dra några helt säkra eller långtgående slutsatser av resultaten. Några av de viktigaste orsakerna är att undersökningen endast är utförd vid ett tillfälle, under en vardag sommartid, samt att utförarna inte hade någon tidigare erfarenhet eller kunskap om liknande undersökningar.

Eftersom resurserna var begränsande anser miljöförvaltningen ändå att pilotundersökningen som helhet var lyckad:

- sex ungdomar har, förutom arbetslivserfarenhet, även fått kunskap om stadens naturområden som de kan sprida vidare,
- förvaltningen har för första gången fått ett enhetligt resultat som ger en bild av kvaliteter och utvecklingspotential för alla befintliga resevat och fyra blivande resevat
- förvaltningen har fått testa och utvärdera en metodik som med vissa förbättringar kan användas vid uppföljning av resevatens rekreativsvärden

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	7
Läsanvisning	8
Metod	9
Resultat och analys alla områden	14
Resultat och analys per område	18
Analys och diskussion av metodik	44
Bilagor	
Bilaga 1-12 Resultat som diagram för alla tolv områden	51
Bilaga 13 Frågeformulär besöksenkät	115
Bilaga 14 Blankett redovisning besöksräkning	117

Inledning

Miljöförvaltningen i Stockholms stad har låtit genomföra en pilotundersökning med räkning av besökare och besöksenkät i tolv av stadens naturområden. Bland de tolv naturområdena ingår samtliga befintliga natur- och kulturresevat samt fyra ytterligare områden som var under utredning för att bli naturresevat vid undersökningstillfället i juni och juli 2015.

Syftet med besöksräkning och besöksenkät är att ligga till grund för bedömning och utvärdering av resevatens bevarandestatus för rekreation genom att besvara följande centrala frågor:

- Hur många besökare rör sig i naturområdena?
- Hur använder besökarna områdena?
- Vad uppskattar besökarna mest?
- Vilka förbättringar i naturområdena efterfrågar besökarna?

Denna rapport ger en bild av besökarnas användning och värdering av naturområdena genom att presentera resultat från såväl besöksräkning som besvarade enkäter från respektive område vid ett tillfälle sommaren 2015. Rapporten redovisar också besökarnas förslag till förbättringar för att öka naturområdenas tillgänglighet och attraktivitet.

I Stockholm har det tidigare genomförts undersökningar av hur besökare och närboende använder naturområden. Undersökningarna har dock bara gällt enskilda naturområden eller resevat. Någon motsvarande enhetlig undersökning av flera naturområden eller resevat vid samma tillfälle har däremot aldrig genomförts.

Syftet med pilotundersökningen är därför att föreslå, utforma, genomföra och analysera en metodik och arbetssätt som kan fungera för återkommande uppföljning av resevatens bevarandestatus för rekreation. Miljöförvaltningen har behov av en besöksundersökning som i första hand är:

- Enkel att genomföra och upprepa
- Enkel att analysera och kommunicera
- Ge tillräckligt stort svarsunderlag
- Resurseffektiv

Denna rapport beskriver arbetssättet som användes i juni och juli 2015 och utvärderar vad som fungerat bra och mindre bra utifrån

ovanstående aspekter. Rapporten ger också några förslag på förbättringar inför kommande besöksundersökningar.

Miljöförvaltningens ekologer har haft det övergripande ansvaret och sammanställt den slutgiltiga rapporten som led i förvaltningens tillsynsarbete av resevatens bevarandestatus. Anna-My Novotny har anlitats som handledare och ansvarig för genomförandet av själva undersökningen i fält. Hon har också sammanställt och analyserat resultaten från besöksräkning- och enkäter i denna rapport. Till sin hjälp för genomförandet i fält har hon haft sex sommarjobbare i gymnasieåldern under tre veckor i juni och juli 2015.

I pilotundersökningen har stadens samtliga befintliga naturresevat ingått, det vill säga, Flaten, Nackaresevatet i Stockholm, Sätmaskogen, Judarskogen, Kyrksjölöten, Grimsta, Hansta samt Igelbäcken kulturresevat. Dessutom har fyra naturområden som vid undersökningstillfället var under utredning att bli naturresevat ingått, det vill säga, Kyrkhamn, Årtaskogen-Årsta holmar, västra Älvsjöskogen samt Rågsveds friområde. Sedan undersökningen genomfördes har kommunfullmäktige i Stockholms stad fattat beslut om att inrätta Älvsjöskogens naturresevat (december 2015).

Läsanvisning

Rapporten inleds med beskrivning av metodik och arbetssätt. Därefter redovisas det övergripande resultatet från de genomförda undersökningarna och en sammanfattande analys för alla de tolv undersökta naturområdena. Efter det följer kortfattade resultat och analys för respektive område, inklusive karta över varje område.

Rapporten avslutar med diskussion och analys av arbetssätt och metodik, med förslag på förbättringar inför kommande besöksundersökningar.

I bilagorna 1 - 12 presenteras område för område med avseende på resultaten i sin helhet i diagramform. Bilaga 13 utgörs av frågeformuläret för besöksenkäten. Bilaga 14 utgörs av blanketten för redovisning av besöksräkningen.

Metod

I pilotundersökningen har en enkätundersökning och en besöksräkning genomförts under en dag per naturområde i totalt tolv områden under tre veckor i juni och juli 2015, se översiktskarta i figur 1. I metodavsnittet beskrivs förberedelserna inför fältarbetet, bland annat formulering av enkätfrågor och urval av platser för besöksräkning, samt genomförandet av fältarbetet. Platserna för räkning och enkätundersökning framgår av karta i resultatdelen för respektive område. Frågeformuläret framgår av bilaga 13. Blanketten för redovisning av besöksräkningen framgår av bilaga 14.

Besöksenkät

Enkätens frågor har valts ut och formulerats efter genomgång och diskussion av frågeställningar i tidigare undersökningar genomförda i Stockholms stad.

Dessa är i första hand en besöksundersökning från 1999 (Stockholms stad, *Sätra och Skärholmens naturområde ur närboendes perspektiv*), en kombinerad besöks- och postenkät till närboende vid Nackareservatet från 2003 samt en webenkät från 2014 bland ett urval av förskolor inom 300 respektive 1000 meter från stadens naturresevat (C Hamnesjö, *Kultur- och naturresevats betydelse för rekreatiönsvärden för barn. En studie av förskolors användning av resevatsområden i Stockholms stad*. Kandidatuppsats, Stockholms universitet).

Enkätundersökningen är av kvantitativ karaktär och bygger på ett frågeformulär med totalt nio frågor. Sju av dessa är kryssvalsfrågor och två är frisvarsfrågor. De flesta enkätfrågorna är kryssvalsfrågor för att underlätta statistiska sammanställningar av svaren. Kort beskrivning av och syfte med frågorna (se hela enkäten i bilaga 13):

Fråga 1-2. Besökaren anger sitt kön och ålder. Ger möjlighet att analysera preferenser för olika åldersgrupper och kan visa eventuella skillnader mellan kvinnor och män.

Fråga 3. Besökaren anger sin bostadsort. Ger möjlighet att analysera områdets betydelse för närboende eller om det verkar mer eller mindre känt/attraktivt för mer långväga besökare.

Fråga 4-5. Besökarna anger hur hen har tagit sig till naturområdet samt hur ofta hen vistas där. Ger möjlighet att analysera färdmedel och hur välanvänt området är.

Fråga 6. Besökaren anger vad hen gör i området. Här finns 18 kryssalternativ för olika aktiviteter samt möjligheten att själv ange eventuella andra aktiviteter som frisvar under "Annat".

Fråga 7. Besökaren värderar naturområdet. Här finns 17 bedömningsaspekter som värderas på en femgradig skala, där 1 är dåligt och 5 är mycket bra. Vet ej finns även som alternativ.

Fråga 8-9. Besökaren anger vad som är bäst respektive vad som kan förbättras i naturområdet. Frågorna besvaras med frisvar. Syftet är att delvis bekräfta svaren från fråga sju, med möjlighet för besökaren att vidareutveckla eller lägga till någon aspekt.

Besöksräkning

Räkning av besökare till ett område kan utföras på flera olika sätt, till exempel med hjälp av automatiska räknare som placeras på ett visst ställe under en längre tid och registrerar antalet passerande. Olika metoder har både för- och nackdelar. I fallet ovan krävs exempelvis inköp, uppsättning, underhåll och tömning av utrustning.

Besöksräkningen i den här pilotundersökningen har inte varit huvudsyftet. Den har mer setts som en möjlighet att testa manuell räkning av besökare i samband med besöksundersökningen. Räkningen kan dock ge en viss uppskattning av hur stor andel de besökare som svarar på enkäten utgör av det totala antalet räknade besökare vid undersökningstillfället.

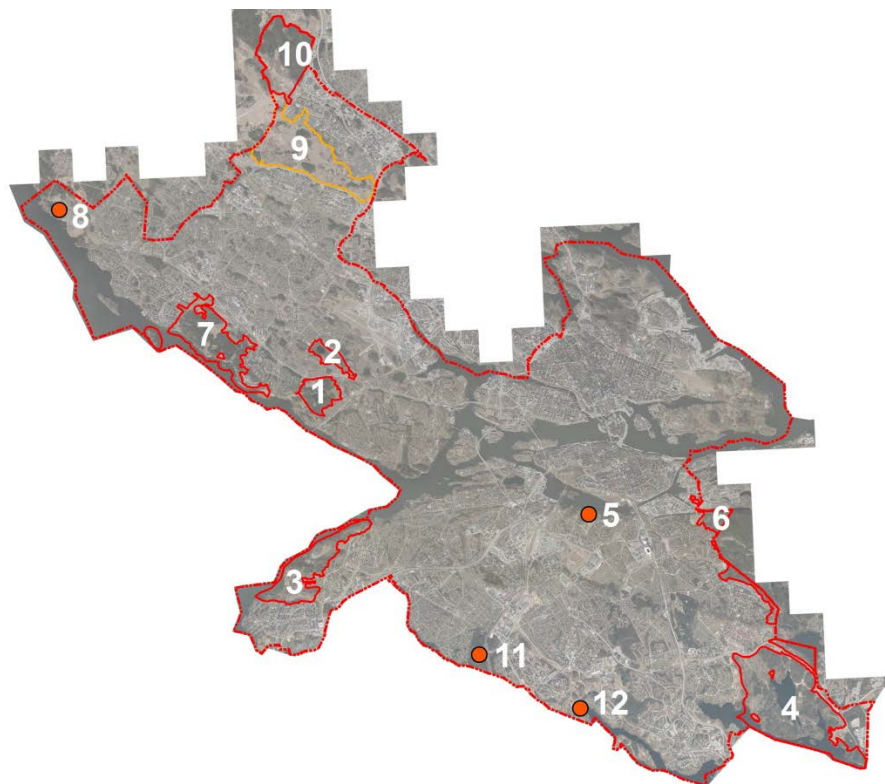
Till räkningen köptes enkla så kallade handräknare in. De fungerar genom att en inventerare "klickar" handräknaren varje gång som en person passerar en viss punkt eller ett visst område. Handräknaren läses sedan av med jämna mellanrum och uppgifterna noteras (se blankett i bilaga 14).

Förberedelser inför undersökningen

Undersökningen genomfördes av en handledare som hade sex sommarjobbade ungdomar i åldern 15 till 19 år till sin hjälp för fältarbetet.

Handledaren ägnade drygt två veckors arbete till förberedelser. Ett utkast till enkäten togs fram och testades i samband med evenemanget "Flatens dag" i Flatens naturresevat. Efter

testomgången omformulerades och förtydligades enkäten. Handedaren besökte och rekognoserade de 24 platser i naturområdena där besöksräkning och enkätundersökning skulle genomföras.

Figur 1. Översiktskarta över de tolv natur- och kulturresevatn samt naturområdena i pilotundersökningen 2015; Judarskogen (1), Kyrksjölöten (2), Sätmaskogen (3), Flaten (4), Årstaskogen (5), Nackareservatet (6), Grimsta (7), Kyrkhamn (8), Igelbäcken (9), Hansta (10), Älvsjöskogen (11), Rågsved (12).

De områden som har valts ut av förvaltningens ekologer är stadens befintliga natur- och kulturresevat samt tre ytterligare naturområden som var under utredning att bli resevat vid undersökningstillfället, se översiktskarta i figur 1.

Platserna inom respektive område valdes ut i samråd med förvaltningens ekologer utifrån deras kännedom om entréer, gång- och cykelvägar, med mera i naturområdena. Syftet var att hitta lämpliga platser som gav möjligheten att ställa enkätfrågor samtidigt som det skulle gå att räkna passerande besökare. Handedaren fotograferade varje plats och sammanställde en vägbeskrivning för att underlätta för sommarjobbarna att hitta till sina undersökningsplatser.

Sommarjobbarnas arbetstider under tre veckor i juni och juli samt naturområdenas geografiska spridning över hela kommunen gav förutsättningarna för upplägg och tidplan för besöken i fält. Handledaren upprättade ett schema för att möjliggöra ett besök per naturområde per dag, uppdelat på två olika platser som skulle bemannas två timmar på förmiddagen respektive två timmar på eftermiddagen.

Inför fältarbetet hade handledaren en dags introduktion med de sex sommarjobbarna, med en genomgång av undersökningens syfte och upplägg. Ungdomarna tilldelades också material inför fältarbetet¹. Ingen av ungdomarna hade tidigare erfarenhet av besöksräkning eller besöksundersökningar. Några av ungdomarna hade tidigare varit i ett eller par av områdena, men för de flesta var de tolv naturområdena okända.

Genomförande av undersökningen

I vart och ett av de tolv naturområden har sommarjobbarna genomfört undersökningen på två platser: A och B. Vid varje plats har både enkätundersökning och besöksräkning utförts. Sommarjobbarna genomförde undersökningen i ett naturområde per arbetsdag under tre veckor i juni och juli 2015. Undersökningen har enbart genomförts på vardagar.

Varje morgon delades de sex ungdomarna in i två grupper. Den ena gruppen började på plats A och den andra på plats B med att genomföra två timmars besöksräkning och enkätundersökning. Alla förbipasserande besökare förutom de som joggade, cyklade, pratade i telefon eller arbetade i naturområdet blev tillfrågade om de ville delta i enkätundersökningen. Besökarna fyllde själva i enkäten. Efter att ha avslutat dagens första arbetspass bytte grupperna plats med varandra och genomförde ytterligare två timmars undersökning. På så sätt blev platserna A och B i varje naturresevat undersökt två timmar på förmiddagen och två timmar på eftermiddagen.

¹ Ungdomarnas material: blanketter för enkät och besöksräkning, besöksräknare, skrivställ, mapp, pennor, namnskylt, arbetsväst, paraply, tidrapport, kontaktlista till ansvariga på miljöförvaltningen och resevatsförvaltare, karta över Stockholms stadsdelar, karta med tillhörande information om varje område (platserna A och B utmärkta på kartan) samt SL-kort för att kunna ta sig till och från jobbet. Dessutom laddade ungdomarna ner appen ”Tyck till” på sina smarta telefoner, utifall att de skulle stöta på besökare som har klagomål angående naturområdena.

Handledaren och sommarjobbarna träffades i början av varje arbetsdag för att gå genom fakta om dagens naturområde. Detta för att ge ungdomarna kunskap om området som de sedan kunde ha användning av i kontakten med besökarna. Under förmiddagens arbetspass deltog handledaren i den ena gruppens arbete och under eftermiddagen handleddes den andra. I slutet av varje arbetsdag samlades handledaren och sommarjobbarna för att fylla i tidrapporter. Dessutom diskuterades frågor som hade kommit upp under arbetsdagen.

Vid varje punkt ansvarade en av ungdomarna för att räkna förbipasserande. Samtliga besökare som passerade inom en radie på tio meter av den punkt där inventeraren med besöksräknaren stod räknades med i statistiken.

Resultat och analys alla områden

Resultatet från såväl besöksräkningen som enkätundersökningen redovisas och analyseras sammanfattat för alla tolv områdena. Datum för undersökningen samt resultaten framgår av tabell 1 nedan.

Reservat/ naturområde	Datum undersökning	Antal räknade besökare	Antal besvarade enkäter
Judarskogen naturresevat	16 juni 2015	913	60
Årstaskogen naturområde	24 juni	554	49
Nackareservatet i Stockholm	25 juni 2015	389	48
Igelbäcken kulturresevat	30 juni 2015	384	39
Älvsjöskogen naturområde	2 juli 2015	229	29
Grimsta naturresevat	26 juni 2015	228	36
Kyrksjölöten naturresevat	17 juni 2015	225	36
Flaten naturresevat	23 juni 2015	215	35
Sätraskogen naturresevat	22 juni 2015	181	42
Hansta naturresevat	1 juli 2015	173	31
Rågsveds naturområde	18 juni och 3 juli 2015	163	31
Kyrkhamn naturområde	29 juni 2015	129	30
Totalt		3783	466

Tabell 1. Översikt resultat, i fallande ordning, från undersökta områden.

Totalt räknades 3783 besökare i alla tolv områdena under undersökningsperioden. Flest besökare noterades i Judarskogens naturresevat (913 st.). Minst antal besökare räknades i Kyrkhamns naturområde (129 st.). I regel rörde sig fler personer i områdena på eftermiddagarna.

Totalt besvarade 466 besökare enkäten i alla tolv områdena. Flest antal enkäter besvarades i Judarskogen (60 st.) och minst antal i Älvsjöskogen (29 st.). I genomsnitt låg antalet besvarade enkäter per resevat på omkring 40 stycken.

Vem är besökaren?

I enkätundersökningen efterfrågades besökarnas ålder enligt fyra kategorier: 16–24 år, 25–44 år, 45–64 år samt 65+. Sammanlagt i de 466 antalet besvarade enkäter var de tre äldre ålderskategorierna relativt jämnt fördelade. Mellan de enskilda områdena fanns dock en viss skillnad när det gäller besökarnas ålder. I fem områden (Grimsta, Igelbäcken, Kyrkhamn, Nackareservatet och Årstaskogen) var åldersgruppen 25–44 år vanligast förekommande. I fyra områden (Flaten, Hansta, Kyrkhamn och Sättra) var de flesta svarande 65+. I tre naturområden (Judarskogen, Rågsved och Älvsjöskogen) var den största åldersgruppen 45–64 år. Det som var gemensamt för samtliga områden var att den yngsta ålderskategorin hade lägst antal svarande (ca 37 %). De områden där högsta antalet ungdomar besvarat enkäten var Kyrkhamn (17 %), Igelbäcken (15 %), Rågsved (13 %) samt Kyrksjölöten (11 %). I samtliga områden, förutom Hansta naturresevat, var kvinnor i majoritet bland de svarande.

Hur tar besökaren sig till området?

Ett generellt resultat för alla områden är att majoriteten av de tillfrågade besökarna angav att de vistas i områdena varje vecka. Vanligtvis används områdena av de närboende som tar sig dit till fots. I Rågsveds friområde uppgav så många som 94 % att de brukar promenera dit. De platser där en hög andel av besökarna i stället sade sig välja bilen är Kyrkhamns naturområde (40 %), Hansta naturresevat (36 %), Flatens naturresevat (29 %) och Älvsjöskogens naturområde (21 %). Det naturområde dit flest angav att de väljer att ta tunnelbanan är Judarskogen (15 %) och det resevat dit flest angav bussen är Flaten (20 %).

Vad gör besökaren i området?

I själva naturområdena är promenader den absolut vanligaste aktiviteten. I Älvsjöskogens naturområde uppgav hela 97 % av besökarna att de använder området för promenader. Det enda naturområdet där ”att promenera” inte låg i topp var Kyrkhamn. Där angav 63 % i stället att de badar, vilket kan förklaras av att undersökningsplatsen var Lövstabadet. Andra vanliga aktiviteter som ofta kryssades i av besökarna i områdena är att rasta hund, jogga, uppleva orörd natur samt att uppleva vila, ro och avskildhet.

Det naturområde som hade den högsta andelen besökare som angav att de rastar hund är Judarskogen (43 %). Här angav dessutom flest besökare att de vistas i området för att uppleva orörd natur (37 %).

Årstaskogen är det naturområdet som enligt de svarande används i störst utsträckning för att jogga (33 %). Årstaskogen är dessutom det naturområde där flest antal svarande angav att de använder utegym (22 %). Detta resultat indikerar att Årstaskogen används i stor utsträckning för motion av besökarna. Igelbäcken låg däremot i topp när det gäller vila, ro och avskildhet (38 %). Överlag uppskattas vatten i naturområdena och i de områden där det finns möjlighet att bada är även detta en populär aktivitet. De aktiviteter som ingen eller enbart få besökare angav i samtliga naturområden var att fiska, spela bollspel, åka skidor samt skridskor. De sistnämnda aktiviteterna hänger sannolikt samman med att undersökningen enbart genomfördes sommartid.

Hur värderar besökaren området?

När det gäller Igelbäckens kulturresevat är det anmärkningsvärt att besökarna angav att de tar sig dit för att uppleva vila, ro och avskildhet och dessutom värderade naturområdets ljudmiljö relativt högt (3,5 av 5). Kulturresevatet är ett av Stockholm stads mest bullerstörda naturområden på grund av Akallalänken och E18. Att trafiken trots allt stör många av besökarna syns dock i deras förbättringsförslag. Där anmärkte flera på trafikens negativa påverkan. Även Årstaskogen är ett naturområde med höga ljudnivåer. Här är det den hårt trafikerade Skanstullsbron som stör. Trots detta gavs Årstaskogen ett relativt högt betyg med avseende på ljudmiljön (4,3 av 5). I båda fallen är en trolig förklaring att naturmiljöerna erbjuder en så pass stor kontrast jämfört med omgivande trafikmiljö att besökaren ändå upplever ljudkvaliteten som relativt god.

Besökarnas svar visar att naturområdena generellt värderas högt. Något genomsnitt för respektive område har inte räknats ut för alla 17 aspekter som kunde värderas mellan 1 till 5, men i både Judarskogen och Sätarskogen gavs genomgående höga betyg. De aspekter som låg i topp i både Judarskogen och Sätarskogen var: ”möjligheterna att uppleva natur” och ”möjligheterna att ta sig till området”.

I framför allt Kyrkhamn och Igelbäcken fick några aspekter lägre betyg. I Kyrkhamn var det aspekterna ”kartor och vägvisare”, ”möjligheterna till inläring” samt ”informationsskyltar om till exempel kultur och natur”. Motsvarande lägre betyg i Igelbäcken

var "trafiksituationen", "informationsskyltar om till exempel natur och kultur" samt "kartor och vägvisare".

Likt Kyrkhamn efterfrågas även mer informationsskyltar, kartor och vägvisare i Årtaskogen, Älvsjöskogen samt Rågsveds friområde. En mycket trolig förklaring till detta är att dessa områden ännu inte har blivit naturresevat. Därför har kartor och informationsskyltar ännu inte satts upp. I en del redan befintliga resevat efterfrågas dock också fler informationsskyltar, kartor och vägvisare, till exempel i Igelbäcken och Nacka resevatet. I det sistnämnda resevatet kan orsaken vara att det finns många entréer och skyltar och vägvisare finns inte i alla.

Det som besökarna generellt ansåg vara bäst med områdena är deras vackra natur, att de erbjuder en lugn miljö, tillgängligheten till området och närheten till staden. I de områden där det finns badplatser uppskattar dessutom besökarna tillgången till badmöjligheter.

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre i områdena kan generellt betraktas aspekter som behöver utvecklas och förbättras. I flera fall stämmer de lågt värderade aspekter också överens med de förslag på förbättringar som besökarna kunde lämna som frisvar i enkäten. Ett sådan tydligt exempel är renhållning där besökare i tio av de tolv undersökta naturområdena angav som förbättringsförslag att det skulle behövas fler soptunnor. I många av naturområdena uppger besökarna även att de soptunnor som finns behöver tömmas oftare.

I tio av naturområdena efterfrågar besökarna bättre belysning. Dessutom önskas fler bänkar och sittplatser i mer än hälften av områdena. Som nämnt är kartor och vägvisare också något som besökarna tycker behöver förbättras. I fyra naturområden uppger besökare att cyklister kör för fort och att åtgärder mot detta borde vidtas. Detta gäller främst Årtaskogens naturområde och Nacka naturresevat, men även Igelbäckens kulturresevat och Hansta naturresevat.

Resultat och analys per resevat

Nedan redovisas resultaten i korthet från besöksräkningen och enkätundersökningen som utförts för varje naturområde. Diagrammen som resultaten bygger på återfinns i bilaga 1–12.

Judarskogens naturresevat

Diagram för Judarskogens naturresevat finns i bilaga 1.

Figur 2. Karta över Judarskogens naturresevat med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 913 besökare och 60 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 16 juni, 2015. Den största delen av besökarna passerade punkt B under förmiddagen (463 st.). Detta var på grund av en barnteaterföreställning som ägde rum vid platsen för besöksräkningen. Punkt A var kylig med skugga på förmiddagen, eftermiddagen var något varmare. Punkt B hade sol under hela dagen.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Flest antal svarande (41 %) var i åldersgruppen 45–64 år och i likhet med den övervägande andelen av de andra naturområdena var majoriteten svarande kvinnor (56 %). Störst andel av besökarna bor i Bromma stadsdelsområde (71 %) och i likhet med resultatet i de andra naturområdena tar sig majoriteten av Judarskogens besökare sig dit till fots till (68 %). Judarskogen har den högsta andelen

besökare som tar tunnelbanan till området (15 %). Precis som i de andra naturområdena vistas majoriteten av besökarna varje vecka i Judarskogen (71 %).

Vad gör besökaren i området?

Precis som i studiens övriga naturområden vistas även Judarskogens besökare i naturresevatet huvudsakligen för att promenera (85 %). Att rasta hund är den näst vanligaste aktiviteten (43 %) och därefter kommer ”uppleva orörd natur” (37 %), vilka är de högsta procentandelarna för dessa svarsalternativ för alla undersökta naturområden. Andra populära aktiviteter är att titta på växter och djur samt vila, ro och avskildhet. Dessa resultat indikerar att Judarskogen är en viktig plats ur rekreationssynpunkt för besökarna.

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera hade samtliga ett betyg som låg mellan 3,6–4,7 på en femgradig skala. Judarskogen tillsammans med Sätarskogen hade därmed de högsta betygen av samtliga naturområden. De aspekter som får höst betyg är ”möjligheterna att uppleva natur” och ”möjligheterna att ta sig till området”. De aspekter som besökarna ger lägst betyg är ”möjligheterna att uppleva kultur”, ”kartor och vägvisare” samt ”renhållning och städning”. Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- resevatets vackra natur
- att resevatet skyddas och att det inte byggs
- lättillgängligheten och att resevatet är stadsnära
- lugnet

Resultaten från enkätundersökningen och besöksräkningen indikerar att Judarskogen är ett välbesökt resevat som uppskattas mycket av besökarna och används i stor utsträckning i rekreationssyfte.

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna angav att de främst vill förbättra i resevatet:

- fler soptunnor som töms oftare
- gångstigarna bör underhållas bättre och göras bredare för att underlätta framkomligheten för barnvagn
- bättre skyltning
- bättre vägvisning

Kyrksjölötens naturresevat

Diagram för Kyrksjölötens naturresevat finns i bilaga 2.

Figur 3. Karta över Kyrksjölötens naturresevat med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 225 besökare och 36 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 17 juni, 2015. Flest antal besökare passerade punkt B under förmiddagen (107 st.). Vädret var varmt och soligt under hela dagen vid båda undersökningspunkterna.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Störst andel svarande (41 %) var i åldersgruppen 65+ och likt majoriteten av de andra naturområdena är den övervägande andelen av de svarande kvinnor (62 %). Kyrksjölöten har tredje flest svarande i åldersgruppen 16–24 år. Mer än tre fjärdedelar av besökarna bor i Bromma stadsdelsområde (77 %). I likhet med resultaten från de andra undersökta naturområdena tar sig majoriteten av Kyrksjölötens besökare sig till fots till resevatet (83 %) samt vistas i området varje vecka (78 %).

Vad gör besökaren i området?

”Att promenera” är den vanligaste aktiviteten (86 %) för besökarna i Kyrksjölöten, precis som i de flesta andra naturområdena. Fler populära aktiviteter i naturområdet var att uppleva orörd natur (36 %), titta på växter och djur (36 %), jogga (33 %), rasta hund (31 %) och bada (25 %).

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick gradera hade samtliga aspekter ett betyg som låg mellan 3,2–4,6 på en femgradig skala. De aspekter som fick högst betyg var "möjligheterna att uppleva natur", "trafiksituationen" samt "ljudmiljön". De aspekter som fick lägst betyg var "möjligheterna att uppleva kultur", samt "grill och rastplatser".

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- dess vackra natur
- lättillgängligheten och närheten till naturen
- att promenera i resevatet
- orörd natur och att det inte byggs i resevatet
- möjligheterna att springa
- Kyrksjölötens bryggor
- rikt fågelliv

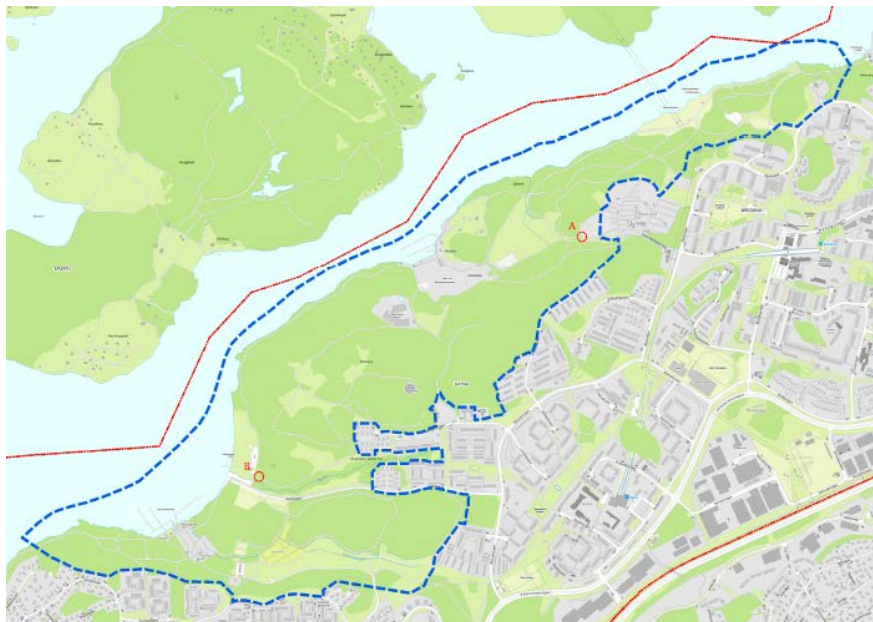
Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav borde förbättras i resevatet:

- fler soptunnor
- bättre belysning
- ängarna och gräset bör underhållas bättre
- informationsskyltar om fåglar/fågeltorn för fågelskådning
- bättre möjligheter till att ta sig till området, exempelvis med buss
- bänkar och fler mötesplatser där man kan sitta ner och umgås i större grupper (påpekat av en närliggande förskola)
- informationsskyltar för barn
- grillplats

Sätraskogens naturresevat

Diagram för Sätraskogens naturresevat finns i bilaga 3.

Figur 4. Karta över Sätterskogens naturresevat med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 181 besökare och 42 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 22 juni, 2015. Flest passerade punkt B under förmiddagen (66 st.). Vädret var soligt under större delen av hela dagen vid båda undersökningspunkterna.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Störst andel svarande (40 %) var i åldersgruppen 65+ och likt resultatet från majoriteten av övriga naturområden var största andelen av de svarande i Sätterskogen kvinnor (57 %). Mer än tre fjärdedelar bor i Skärholmens stadsdelsområde (76 %) och likt övervägande delen av resultaten av de övriga naturområdena vistas besökarna i Sätterskogen varje vecka (80 %) och tar sig dit till fots (71 %).

Vad gör besökaren i området?

Besökarna i Sätterskogen uppger att de i huvudsak vistas i reservatet för att promenera (76 %), vilket också är den vanligaste aktiviteten i majoriteten av de andra undersökta naturområdena. Många besöker även reservatet för att rasta hund (33 %) samt jogga (24 %).

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick gradera hade samtliga aspekter ett betyg som låg mellan 3,4–4,7 på en femgradig skala. De aspekter som fick högst betyg var "möjligheterna att

uppleva natur" samt "möjligheterna att ta sig till området". Även ljudmiljön fick ett mycket gott betyg. De aspekter som fick lägst betyg var "möjligheterna till inläring" och "möjligheterna att uppleva kultur".

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- resevatets vackra natur
- stadsnära och lättillgängligt
- vattnet och stranden
- lugnet och stillheten
- gång- och promenadvägarna
- möjligheterna att kunna gå i skogen

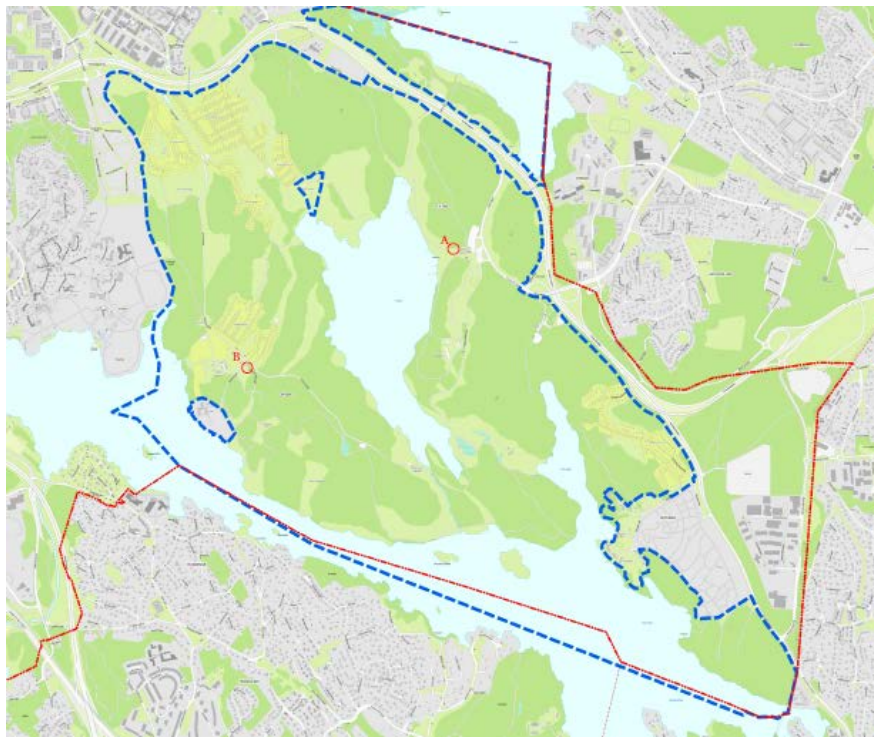
Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav bör förbättras i resevatet:

- fler soptunnor
- fortsatt bevara och skydda resevatet
- fler grillplatser
- fler och större områden för hundar, t.ex. hundrastgård
- belysning på vägen mellan villaområdet och stranden
- tätare busstrafik

Flatens naturresevat

Diagram för Flatens naturresevat finns i bilaga 4.

Figur 5. Karta över Flatens naturresevat med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 215 besökare och 35 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 23 juni, 2015. Flest antal besökare passerade punkt A på eftermiddagen (79 st.). Punkt A var kylig med skiftande sol och molnighet. Punkt B hade mestadels sol med kylig vind².

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Flest antal svarande (37 %) var i åldersgruppen 65+ och likt resultaten för majoriteten av de andra naturområdena var övervägande delen kvinnor (55 %). Flaten avviker från övriga områden i det avseendet att majoriteten bor i en annan kommun än Stockholm (43 %). Utöver det uppger en stor andel att de kommer från Skarpnäcks stadsdelsområde (34 %) och vissa från Södermalm (14 %).

Likt de övriga naturområdena tar sig de flesta av besökarna till resevatet till fots (37 %), men något som skiljer sig i jämförelse

² I Flatens naturresevat var restiden mellan platserna A och B för lång för att grupperna skulle hinna byta plats med varandra.

med många av undersökningens andra naturområden är att en stor andel av Flatens besökare väljer att ta bilen (29 %). Flatens naturresevat är också det resevat där flest har angett att de tar sig till resevatet med buss (20 %). Majoriteten uppger att de vistas i resevatet ofta; 43 % besöker naturresevatet varje vecka och 34 % varje månad.

Vad gör besökaren i området?

I likhet med de flesta av övriga naturområden vistas Flatens besökare huvudsakligen i resevatet för att promenera (74 %). Drygt varannan uppger att de även använder resevatet för att bada (45 %). Ungefär var fjärde person svarar att de besöker resevatet för att rasta hunden (26 %) och något färre uppger "uppleva orörd natur" (23 %) som anledning för besöket.

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera hade samtliga ett betyg som låg mellan 3,0–4,8 på en femgradig skala. De aspekter som fick lägst betyg av besökarna var "möjligheterna att uppleva kultur" samt "grill och rastplatser". De aspekter som fick högst betyg var "möjligheterna att ta sig runt i området", "möjligheterna att ta sig till området" samt "ljudmiljön".

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- badplatserna och sjön
- dess vackra natur
- tillgängligheten och nära till city
- lugnet och tystheten

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att öka attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav att de skulle vilja förbättra i resevatet:

- belysning
- bättre öppettider på strandkiosken
- fler grillplatser
- fler soptunnor

Årstaskogens naturområde

Diagram för Årstaskogens naturområde finns i bilaga 5.

Figur 6. Karta över Årstaskogens naturområde med de två undersökningsplatserna A och B. Den streckade linjen avser förslag till resevatgräns under samrådet 2014.

Totalt besvarades 49 enkäter och 554 besökare räknades vid undersökningstillfället den 24 juni, 2015. Det är det näst högsta antal av alla naturområdena. Detta trots att det var regnigt och kallt under hela dagen. Flest antal besökare passerade punkt B på förmiddagen (217 st.).

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Likt de övriga naturområdena var majoriteten av de svarande i Årstaskogen kvinnor (60 %) och den vanligaste åldersgruppen bland de svarande var 25–44 (43 %). Varannan besökare bor i Enskede Årsta-Vantör stadsdelsområde och drygt var tredje bor i Södermalms stadsdelsområde. Likt majoriteten av de övriga naturområdena uppger de flesta (75 %) att de besöker naturområdet varje vecka. Fyra femtedelar uppger att de tar sig till fots till resevatet.

Vad gör besökaren i området?

”Att promenera” är den vanligaste aktiviteten (84 %) för besökarna i Årstaskogen, precis som i de flesta andra naturområdena. Därefter är de vanligaste aktiviteterna jogga (33 %) och cykla (29 %).

Årstaskogens fjärde i topp vanligaste aktivitet bland besökarna är att träna på utegym (22 %), vilket är den högsta angivna procentandelen i alla undersökta naturområden för detta svarsalternativ. Detta resultat indikerar att Årstaskogen är ett

naturområde som används i stor utsträckning för motion av besökarna.

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera hade samtliga aspekter ett betyg som låg mellan 2,8–4,6 på en femgradig skala. De aspekter som fick högst betyg var "möjligheterna att ta sig till området" samt "möjligheterna att ta sig runt i området". De aspekter som fick lägst betyg av var "informationsskyltar om till exempelvis natur och kultur" samt "kartor och vägvisare". Det låga betyget på dessa aspekter speglar sannolikt att Årstaskogen ännu inte är ett naturresevat och därför har skyltar och vägvisare ännu inte tagits fram för området.

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i naturområdet:

- lättillgängligt och nära till city
- dess vackra natur
- vattnet
- bra spår och grusvägar för gång och löpning
- närheten till utegym
- lugnt och avskilt

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla området för att öka attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna angav att bör förbättras i naturområdet:

- cyklister kör för fort, de borde respektera fotgängare
- utökat utegym (till exempel nämns lättare tyngder)
- fler och större soptunnor
- kartor och informationsskyltar
- mer belysning
- gör området till ett naturresevat
- fler bänkar

Nackareservatet i Stockholm

Diagram för Nackareservatet i Stockholm finns i bilaga 6.

Figur 7. Karta över Nackareservatet i Stockholm med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 389 besökare 48 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 25 juni, 2015. Flest antal besökare passerade punkt B på förmiddagen (119 st.). Det var molnigt och blåsigt vid båda platserna under större delar av dagen, dock förekom något mer sol på förmiddagen vid punkt B.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Majoriteten av de svarande var kvinnor (72 %) och åldersfördelningen var mycket jämn, förutom gruppen 16–24 år som enbart utgjorde 4 % av alla som svarade. Att det är få ungdomar som besvarar enkäten går i linje med resultaten för de andra naturområdena. Tre femtedelar av de tillfrågade bor i Skarpnäcks stadsdelsområde och drygt en femtedel kommer från Södermalms stadsdelsområde. Att hela 13 % uppger att de bor i en

annan kommun blir naturligt då resevatet angränsar till Nacka kommuns gräns. Drygt tre fjärdedelar svarar att de besöker resevatet varje vecka (73 %) och 77 % tar sig dit till resevatet till fots.

Vad gör besökaren i området?

Liksom i övriga naturområden vistas även Nackareservatets besökare huvudsakligen i området för att promenera (86 %) men många besöker också resevatet för att jogga (25 %), rasta hund (25 %) och uppleva orörd natur (23 %).

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera låg samtliga aspekter på ett betyg mellan 3,1–4,9 på en femgradig skala. De aspekter som fick högst betyg var "möjligheterna att uppleva natur", "möjligheterna att ta sig till området" samt "möjligheterna att ta sig runt i området". De aspekter som fick lägst betyg är "grill och rastplatser" samt "informationsskyltar om till exempel natur och kultur". Upplevelsen av att det inte finns mycket informationsskyltar i resevatet kan handla om att det finns många vägar och stigar in i resevatet och på så sätt kan det vara lätt att missa skyltarna.

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- tillgängligheten och närheten till city
- dess vackra natur
- stort område
- att det inte byggs i resevatet och att det bevaras
- lugnet och tystnaden
- närhet till vattnen och badmöjligheter

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna angav att de anser behöver förbättras i resevatet:

- kartor, vägvisare och informationsskyltar
- åtgärder mot cyklister som kör för fort
- en cykelbana borde anläggas avskilt från gångbanan
- fler fik
- återöppna Sickla café
- fler soptunnor som töms oftare

För den enskilde besökaren är det sannolikt oklart var gränsen mellan Nacka kommun och Stockholm stad går, vilket framgår av en del av förbättringsförslagen. Ett förslag var att underhålla Söderbysjön, vilken inte ligger i Stockholms stad, utan ingår i Nackareservatet i Nacka kommun. Många besökare nämnde att det bästa med Nackareservatet är att det är så stort, vilket indikerar att besökaren inte känner till att Stockholms resevat endast utgör en mindre del av det stora, skyddade naturområdet.

Grimsta naturresevat

Diagram för Grimsta naturresevat finns i bilaga 7.

Figur 8. Karta över Grimsta naturresevat med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 228 besökare och 36 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 26 juni, 2015. Flest antal besökare passerade punkt A på eftermiddagen (95 st.). Vädret var mestadels kallt med växlande regnskurar under dagen, på eftermiddagen förekom en del sol vid punkt A.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Likt resultaten för de övriga naturområdena var majoriteten svarande kvinnor (53 %) och nästan varannan i ålderskategorin 25–44 år (47 %). Mer än tre femtedelar av de tillfrågade bor i Hässelby-Vällingby stadsdelsområde (67 %) och var fjärde uppger sig vara från Bromma (25 %). I likhet med de övriga naturområdena är det vanligast att besöka resevatet varje vecka (77 %) och att ta sig dit till fots (72 %). Grimsta har tillsammans med Kyrkhamn och Älvsjöskogen den högsta andelen besökare som väljer att ta cykeln till naturområdet (17 %).

Vad gör besökaren i området?

Precis som i övriga naturområden vistas även Grimstablesökarna i naturresevatet huvudsakligen för att promenera (85 %). Fler populära aktiviteter i naturresevatet är att rasta hunden (28 %), jogga (25 %), bada (25 %), cykla (22 %) samt uppleva vila, ro och avskildhet (22 %).

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick gradera hade samtliga aspekter ett betyg mellan 3,0–4,8 på en femgradig skala. De aspekter som fick högst betyg var "möjligheterna att ta sig till området" samt "möjligheterna att ta sig runt i området". De aspekter som fick lägst betyg är "möjligheterna att uppleva kultur" samt "kartor och vägvisare".

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- sjön och badet
- tillgängligheten och närheten till city
- dess vackra natur

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att öka attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav att de skulle vilja förbättra i resevatet:

- fler grillplatser
- fler kartor och vägvisare
- fler informationsskyltar
- bättre belysning
- en kiosk

Kyrkhamn naturområde

Diagram för Kyrkhamns naturområde finns i bilaga 8.

Figur 9. Karta över Kyrkhamn naturområde med de två undersökningsplatserna A och B. Den streckade linjer avser förslag till reservatsgräns under samrådet 2014.

Totalt räknades 129 besökare och 30 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 29 juni, 2015. Flest antal besökare passerade punkt B på eftermiddagen (53 st.). Vädret var mestadels soligt och något blåsigt under hela dagen.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Flest antal svarande var i åldersgruppen 25–44 år (37 %) och i linje med majoriteten av de övriga naturområdena var det mestadels kvinnor som besvarade enkäten (80 %). Naturområdet har det högsta antalet svarande som är i den yngsta ålderskategorin, 16–24 år (17 %).

Övervägande delen av besökarna bor i Hässelby-Vällingby stadsdelsområde (67 %) och nästan var femte bor i en annan kommun än Stockholm (17 %). Kyrkhamn är det naturområde i undersökningen där störst andel av de svarande väljer att ta bilen till naturområdet (40 %) men även en stor del tar sig dit till fots (33 %). Mer än varannan besökare vistas i området varje vecka (52 %). Nästan var fjärde person svarar att de tar sig till naturområdet några gånger om året (24 %), vilket är den högsta procentandelen för denna kategori av alla naturresevat. Kyrkhamn är ett naturområde som ligger långt bort för många stockholmare vilket kan vara en anledning till den höga andelen bilåkare och andelen besökare som vistas mer sällan i området.

Vad gör besökaren i området?

Kyrkhamn är det enda naturområde där besökarna svarar att bada är den mest populära aktiviteten (67 %), tätt följt av att promenera (63 %). Kyrkhamn är det naturområde där flest antal svarande kryssar i att de använder naturområdet för att umgås med folk (30 %) samt ha picknick (27 %). Andra vanliga aktiviteter är uppleva orörd natur (33 %) samt vila, ro och avskildhet (30 %). Dessa resultat indikerar att Kyrkhamns naturområde används av besökarna i stor utsträckning för att umgås och finna ro och lugn.

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera låg samtliga aspekter på ett betyg mellan 2,9–4,6 på en femgradig skala. Kyrkhamn är ett av de tystaste naturområdena i hela Stockholms stad vilket också återspeglas i att besökarna ger högst betyg till områdets ljudmiljö. De aspekter som fick lägst betyg är "möjligheterna till inläring", "kartor och vägvisare" samt "informationsskyltar om till exempel natur och kultur". Det förklaras sannolikt med att Kyrkhamn ännu inte har blivit ett naturresevat och att kartor och informationsskyltar därmed inte har satts upp ännu.

Det som de svarande besökarna angav att de uppskattar mest i naturområdet:

- dess vackra natur
- lugnet och stillheten
- Mälaren och badet
- närheten
- tillgång till kultur nära förorten

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla området för att öka attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna angav att de skulle vilja förbättras i naturområdet:

- bättre kollektivtrafikmöjligheter (en del besökare anger särskilt att kollektivtrafiken på sommaren ska förbättras, exempelvis i form av badbussar)
- caféet vid Lövstabadet behöver ett lyft (en del besökare påpekar att de gärna har ett café i naturområdet året om)
- fler parkeringsplatser intill Lövstabadet
- hundrastgårdar

Igelbäcken kulturresevat

Diagram för Igelbäckens kulturresevat finns i bilaga 9.

Figur 10. Karta över Igelbäckens kulturresevat med de två undersökningsplatserna A och B.

Totalt räknades 384 besökare och 39 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 30 juni, 2015. Flest antal besökare passerade punkt A på förmiddagen (141 st.). Vädret var molnigt och blåsig under större delen av dagen.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Flest antal svarande var i åldersgruppen 25–44 år (36 %) och likt majoriteten av de övriga naturområdena var den övervägande andelen av de svarande kvinnor (59 %). Något som sticker ut är att åldersgruppen 16–24 var relativt hög (15 %) vilket utgör den näst högsta andelen efter Kyrkhamn. De flesta bor i Rinkeby-Kista stadsdelsområde (92 %) och i likhet med de andra undersökta naturområdena uppger besökarna i Igelbäcken att de vistas i området varje vecka (80 %) och tar sig dit till fots (87 %).

Vad gör besökaren i området?

”Att promenera” är den vanligaste aktiviteten (85 %) för besökarna i Igelbäcken, precis som i de flesta andra naturområdena. Därefter är ”vila, ro och avskildhet” den mest populära aktiviteten (38 %),

vilket är den högsta procentandelen för detta svarsalternativ i alla av undersökningens naturområden. Att besökarna vistas i området för att finna lugn trots att stora delar av kulturresevatet är mycket bullerstört beror förmodligen på den stora kontrasten mot ljudkvaliteten i omgivande trafik- och bostadsmiljöer. Själva vistelsen i natur kan också bidra till att besökaren upplever att ljudkvaliteten är god. Många vistas även i resevatet för att rasta hund (26 %), uppleva orörd natur (23 %) samt umgås med folk (21 %).

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick gradera låg samtliga aspekter på ett betyg mellan 2,7–4,5 på en femgradig skala. Lågst snittbetyg får "trafiksituationen" på 2,7 av 5,0 poäng vilket är det lägsta snittbetyget av alla de sjutton bedömningsaspekterna i alla undersökta naturområden. "Informationsskyltar om till exempel natur och kultur" samt "kartor och vägvisare" får också ett lågt snittbetyg. Besökarna ger högst betyg till "möjligheterna att ta sig till området", "möjligheterna att ta sig runt i området" samt "möjligheterna att uppleva natur".

Det som de svarande besökarna angav att de uppskattar mest i resevatet:

- dess vackra natur
- närheten till city
- lugnet
- Husbygård

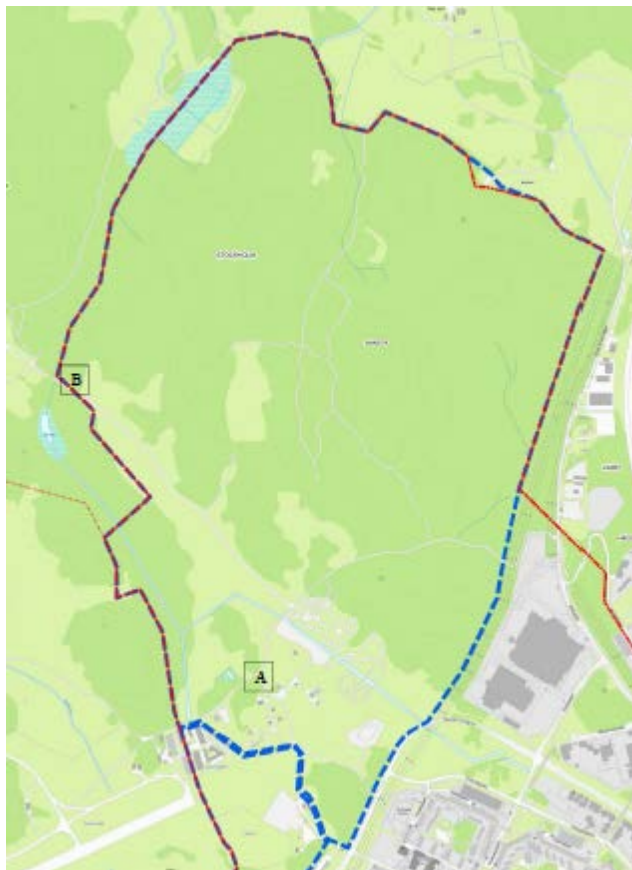
Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna angav att de skulle vilja förbättra i resevatet:

- trafiken stör (åtgärder mot den borde vidtas)
- fler soptunnor som töms oftare
- större utbud av aktiviteter
- butiker/kiosker/caféer i närheten
- fler bänkar
- fler grillplatser

Hansta naturresevat

Diagram för Hansta naturresevat finns i bilaga 10.

Figur 11. Karta över Hansta naturresevat med de två undersökningsplatserna A och B. Kartan visar den tidigare östra gränsen innan beslut om upphävande av del av resevatet 2013.

Totalt räknades 173 besökare och 31 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 1 juli, 2015. Flest antal besökare passerade punkt A på eftermiddagen (70 st.). Vädret var soligt och varmt under hela dagen.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Den övervägande andelen av de svarande var i åldersgruppen 65+ (38 %) och till skillnad från de övriga naturområdena var det något fler män än kvinnor som besvarade enkäten (52 %). Nästan varannan av besökarna bor i Rinkeby-Kista stadsdelsområde (47 %) men en stor andel uppger att de bor i en annan kommun än Stockholm (37 %). Detta beror sannolikt på att Hansta naturresevat ansluter till resevat som ligger i Sollentuna respektive Järfälla och att besökarna kommer därifrån.

Övervägande del uppger att de går till fots till resevatet (48 %) men många väljer också bilen (36 %), vilket gör Hansta till det naturområde efter Kyrkhamn med näst högst andelen bilåkare. Majoriteten av besökaren uppger att de vistas i området varje vecka (71 %). Hansta har också, jämfört med övriga naturområden, högst andel svarande som anger att de vistas där högst en gång om året (10 %). Hansta naturresevat ligger långt bort för många Stockholmare vilket förmodligen speglar det höga antalet bilåkare och antalet besökare som vistas mer sällan i området.

Vad gör besökaren i området?

Precis som i övriga naturområden anger även Hanstas besökare promenader som huvudsaklig aktivitet (90 %). Därefter är att rasta hund (42 %) den vanligaste aktiviteten, vilket är den näst högst angivna procentandelen efter Judarskogen för det svarsalternativet. Hansta är också det naturområde där flest av besökarna angett att de cyklar i resevatet (35 %). Många uppger även att de nyttjar området för att titta på växter och djur, uppleva vila, ro och avskildhet samt plocka bär och svamp.

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick gradera låg samtliga aspekter på ett betyg mellan 3,3–4,8 på en femgradig skala. Lägst betyg får "grill och rastplatser" samt "renhållning och städning". Besökarna ger högst betyg till "möjligheterna att uppleva natur" och "möjligheterna att ta sig till området". Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i resevatet:

- dess vackra natur
- lugnet och tystnaden
- närheten och lättillgängligheten
- orört område

Vad vill besökaren förbättra i området?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla resevatet för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav att de vill förbättra i resevatet:

- bänkar och anordnade sittplatser
- belysning (gärna vintertid)
- fler soptunnor
- fler kartor och vägvisare
- fler informationsskyltar om till exempel natur och kultur
- cyklister bör cykla på anvisade platser

Älvsjöskogens naturområde

Diagram för västra Älvsjöskogens naturområde finns i bilaga 11.

Figur 12. Karta över västra Älvsjöskogens naturområde, med de två undersökningsplatserna A och B. Den streckade linjen avser förslag till reservatsgräns under samrådet 2014.

Totalt räknades 229 besökare och 29 enkäter besvarades vid undersökningstillfället den 2 juli, 2015. Flest antal besökare passerade punkt A på förmiddagen (77 st.). Vädret var soligt och varmt under hela dagen.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Majoriteten av de svarande i Älvsjöskogen var kvinnor (62 %), precis som i de flesta andra naturområdena. Övervägande andelen svarande (45 %) var i åldersgruppen 45–64 år och flest uppgav att de bor i Älvsjö stadsdelsområde (79 %). Var tionde person uppgav att de kommer från en annan kommun. I likhet med resultatet från övriga naturområden vistas majoriteten av besökarna i naturområdet varje vecka (83 %) samt tar sig dit till fots (59 %). Det näst

vanligaste färdsättet för Älvsjöskogens besökare är att köra bil (21 %) och tillsammans med Grimsta och Kyrkhamn är Älvsjöskogen det naturområde där flest väljer att ta cykeln till området (17 %).

Vad gör besökaren i området?

I Älvsjöskogens naturområde uppger 97 % av besökarna att de promenerar i naturområdet, vilket är den högsta procentandelen av alla undersökta naturområden. Den näst mest populära aktiviteten är att jogga (59 %). Älvsjöskogen har den näst högsta andelen besökare som använder utegym (14 %). Detta resultat indikerar att Älvsjöskogen i likhet med Årtaskogen också är ett naturområde som används i stor utsträckning för motion av besökarna. Andra aktiviteter som ligger i topp bland besökarna är rasta hund (28 %), umgås med folk (28 %), uppleva orörd natur (24 %), titta på växter och djur (24 %) samt uppleva ro och avskildhet (24 %). Detta tyder på att Älvsjöskogen också har ett stort rekreativsvärde för besökarna.

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera låg samtliga aspekter på ett betyg mellan 3,2–4,8 på en femgradig skala. Lågst snittbetyg får "informationsskyltar om till exempel natur och kultur" samt "möjligheterna att uppleva kultur". Besökarna ger högst betyg till "möjligheterna att uppleva natur" samt "möjligheterna att ta sig runt i området".

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i naturområdet:

- dess vackra natur
- tillgängligheten
- möjligheterna att bada
- naturområdets upplysta spår

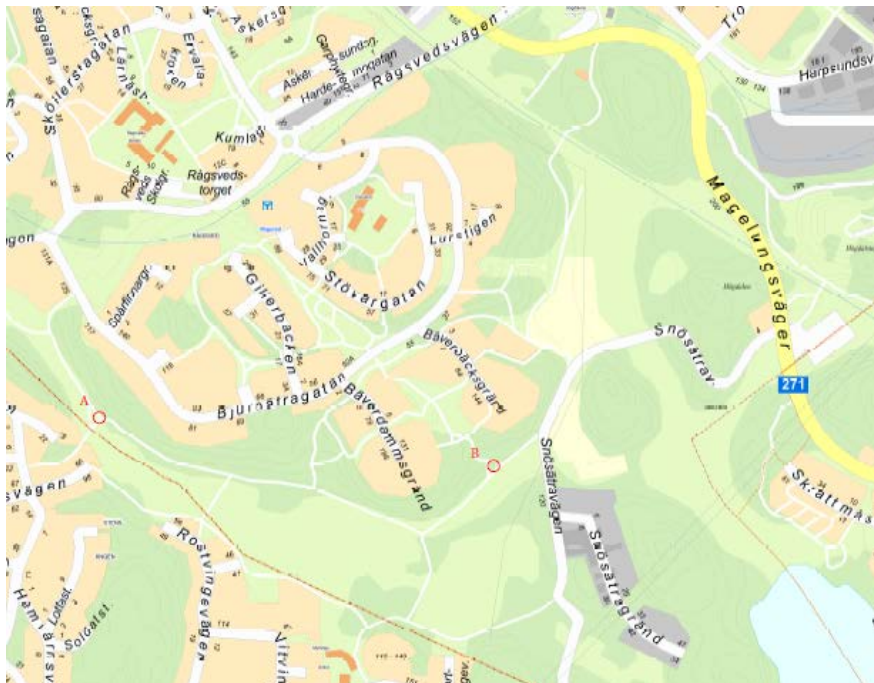
Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla området för att öka attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav bör förbättras i naturområdet:

- kartor och vägvisare
- fler bänkar och sittplatser
- gör Älvsjöskogen till naturresevat
- bättre renhållning

Rågsveds naturområde³

Diagram för Rågsveds naturområde finns i bilaga 12.

Figur 13. Karta över Rågsveds naturområde, som i huvudsak motsvarar Rågsveds friområde, med de två undersökningsplatserna A och B. Förslag till reservatsgräns saknas eftersom Rågsved ännu inte varit ute på samråd.

Totalt räknades 163 besökare och 31 enkäter besvarades i Rågsveds naturområde vid undersökningstillfällena den 18 juni och 3 juli, 2015. Flest antal besökare passerade punkt B vid det andra undersökningstillfället (52 st.). Vädret var då soligt och varmt. Vid det första undersökningstillfället passerade flest besökare punkt A (33 st.). Vädret var då kallt och regnigt.

Vem är besökaren och hur tar hen sig till området?

Största andelen svarande var i åldersgruppen 45–64 år (50 %) och likt majoriteten av de andra naturområdena var höst andel svarande kvinnor (53 %). I Rågsved fanns den tredje högsta procentandelen, av alla undersökta naturområden, svarande som var i åldern 16-24 år (13 %). Av de tillfrågade besökarna uppger 43 % att de bor i Enskede-Årsta-Vantör stadsdel och ytterligare 43 % att de bor i en

³ Rågsveds naturområde besöktes under förmiddagen den 18 juni och förmiddagen den 3 juli. Vi antog att det skulle röra sig mindre folk än vanligt i naturområdet den 18 juni, eftersom det var dagen innan midsommar, och valde därför att istället fördela undersökningen på två dagar.

annan kommun än Stockholm, vilket sannolikt är Huddinge kommun. De flesta tar sig till resevatet till fots (83 %) och så många som 94 % av besökarna uppger att de vistas i området varje vecka, vilket är den högsta andelen av samtliga undersökta naturområden.

Vad gör besökaren i området?

Precis som i övriga naturområden vistas även Rågsvedsbesökarna i naturområdet huvudsakligen för att promenera (87 %). Många nyttjar även området för att rasta hund (48 %), cykla (32 %), jogga (32 %), uppleva orörd natur (23 %) och titta på växter och djur (23 %).

Hur värderar besökaren området?

Av de sjutton bedömningsaspekter som besökarna fick värdera hade samtliga aspekter ett betyg mellan 3,1–4,8 på en femgradig skala. Lägst betyg får "grill och rastplatser" samt "möjligheterna att uppleva kultur". Besökarna ger högst betyg till "möjligheterna att uppleva natur", "möjligheterna att ta sig till området", "möjligheterna att ta sig runt i området" samt "ljudmiljön". Resultatet visar att besökarna ger Rågsveds friområde högt betyg vilket tyder på att naturområdet redan idag har bra kvaliteter fastän det ännu inte är ett naturresevat.

Det som de svarande besökarna uppgav att de uppskattar mest i naturområdet:

- dess vackra natur
- lugnet
- närheten till city
- spår och leder
- stranden och vattnet

Vad vill besökaren förbättra?

De aspekter som värderades lägre av besökarna har tydlig koppling till besökarnas förslag nedan. Här finns en potential att utveckla området för att ökad attraktivitet och tillgänglighet. Det som de svarande besökarna uppgav borde förbättras i naturområdet:

- fler kartor och vägvisare
- fler informationsskyltar
- fler soptunnortöm de soptunnor som finns oftare
- bättre renhållning och städning
- att naturområdet borde göras till ett naturresevat
- fler grillplatser
- utegym

Analys och diskussion av metodik

Syftet med pilotundersökningen var att föreslå, utforma och pröva en metodik och arbetssätt som skulle kunna fungera för miljöförvaltningens återkommande uppföljning av resevatens bevarandestatus för rekreation. Nedan analyserar och diskuterar förvaltningen förutsättningarna för besöksräkningen och enkätundersökningen, vilka brister och felkällor som uppstod samt vad som skulle behöva förbättras inför kommande undersökningar.

Förutsättningar

Bakgrunden till behovet av en undersökning av rekreation i resevaten var att miljöförvaltningen hittills inte haft något enhetligt underlag som talar om hur besökarna uppfattar och upplever resevaten. Förvaltningen bedömde att ett sådant underlag skulle förbättra möjligheten att bedöma bevarandestatusen för rekreation i respektive resevat. Det skulle också kunna vara ett bra underlag för rådgivning gentemot förvaltarna.

När förvaltningen började planera för en undersökning i början av 2015 fanns begränsade resurser, i såväl tid som pengar, för en alltför omfattande undersökning. Valet stod därför mellan en mer fördjupad undersökning i något eller några få områden vid flera tillfällen eller en enklare undersökning i fler områden ett enstaka tillfälle. Ungefär samtidigt kom erbjudande om att kunna ta hjälp av stadens sommarjobbare, gymnasieungdomar som under tre sommarveckor är anställda i Stockholms stad. Eftersom det fanns goda erfarenheter av sommarjobbare från förvaltningens arbete med "Klimatvågen" kom förvaltningen fram till att lägga upp undersökningen så att en handledare och sex ungdomar skulle kunna genomföra den under tre sommarveckor.

När det gäller upplägget kom förvaltningen fram till att det var mer önskvärt att få med alla resevat eftersom någon enhetlig undersökning av rekreation inte hade genomförts för alla resevat tidigare. Förvaltningen ansåg det också vara intressant att kunna jämföra befintliga resevat med de områden som var under utredning att bli resevat. Dels för att resultaten skulle kunna användas som underlag i resevatsprocessen, till exempel vad som behöver utvecklas och som i så fall kan tas med i skötselplanen. Dels för att, om möjligt, kunna jämföra med kvaliteter och eventuella brister i redan befintliga resevat.

Sammanfattningsvis var de viktigaste förutsättningarna för den valda metodiken och arbetssättet en kombination av förvaltningens önskemål om att få jämförbara resultat från alla tolv områdena och beslutet att anlita handledare och sex sommarjobbade gymnasieungdomar som utförare.

Tidpunkt och tidsåtgång för undersökningen

Studien genomfördes under endast en sommardag, i semestertider, per område. Det påverkar resultaten på flera sätt och begränsar möjligheten att kunna dra några långtgående slutsatser. Det var endast under en årstid och under en period då kanske många "vardagsbesökare" är bortresta. Å andra sidan pågick undersökningen på vardagar mellan 09.00 och 15.00, vilket gör att det kanske var färre långväga besökare än vad som skulle kunna vara vanligare på helgerna.

Vädret får också en större tyngd och påverkan på resultatet när det enbart är en dag, eftersom det både kan påverka antalet besökare och val av aktiviteter. Fler tillfällen, med olika väderförhållanden, vardag/helg, olika årstider skulle ge ett större svarsunderlag och öka resultatets tillförlitlighet.

Val av utförare

Valet att låta sommarjobbade ungdomar utföra besöksräkningen och enkätundersökningen, jämfört med erfarna konsulter, hade flera fördelar och gav mervärden. Sommarjobbarna hade ingen tidigare erfarenhet av liknande undersökningar och hade inledningsvis liten kunskap om de aktuella naturområdena. Genom sitt sommarjobb har de nu själva fått mer kunskap om stadens fina grönområden som de i sin tur kan vidarebefordra till vänner och andra ungdomar. Ungdomarna har också fått en värdefull inblick i arbetslivet. Samtliga ungdomar har skött sina arbetsuppgifter väl.

Även naturområdenas besökare har varit positivt inställda till ungdomarnas arbete och har oftast varit intresserade av att svara på enkäten, kanske i större utsträckning än om det hade varit konsulter. Handledarna har dock haft en viktig vägledande roll och det har varit nödvändigt att finnas på plats under hela undersökningsperioden. Ungdomarnas bristande erfarenhet och begränsat med tid för gemensam kalibrering av metodiken resulterade i några misstag i början av perioden. Bland annat de lät två besökare, till exempel ett par, fylla i enkäten tillsammans.

Val av platserna A och B

Alla naturområdena har flera möjliga entréer från omgivande bebyggelse. En del entréer är tydligare med informationsskyltar och ligger i direkt anslutning till exempelvis tunnelbana. För de flesta områden har det dock varit svårt för miljöförvaltningen att bestämma vilka två platser, A och B, som bäst skulle kunna representera naturområdet i en undersökning.

Handledaren och sommarjobbarna upplevde särskilt att några platser var problematiska och som de ansåg skulle behöva flyttas vid en upprepning av undersökningen: punkt B i Flatens naturresevat, punkt B i Grimsta naturresevat, punkt A i Kyrkhamns naturresevat.

Sommarjobbarna upplevde också att det ibland var svårt att orientera sig till och mellan de två platserna A och B, vilket är logiskt för förstagångsbesökare till ett stort naturområde. De efterfrågade därför mer detaljerade eller digitala kartor över närområdet kring platserna.

Besöksräkningen

Vid besöksräkningen fanns risken att räkna samma besökare två gånger eftersom det ofta hände att samma personer gick förbi punkten vid upprepade tillfällen. Ofta kände dock sommarjobbarna igen personerna som passerade vid flera tillfällen.

En väsentlig faktor som bidrog till det höga antalet besökare i Judarskogen var att en barnteater ägde rum i resevatet. Det jämförelsevis låga antalet besökare i Kyrkhamns naturområde kan ha påverkats av att mätningen skedde vid en badplats utan att det var badväder.

Vid sammanställningen av resultaten framkom att det endast var gående besökare som hade noterats vid räkningen. Det oklart hur stort bortfall som detta innebar, särskilt i områden som till exempel Årstaskogen, som har ett välfrekventerat cykelstråk utmed stranden. Det pekar på behovet att tillräckligt med tid för förberedelser och gemensam kalibrering innan undersökningen påbörjas. Om undersökningen upprepas bör även personer som joggar och cyklar räknas med.

Enkätundersökningen

Resultatet från undersökningen visade att det generellt är få som väljer att cykla till naturområdena. En trolig felkälla är att endast förbipasserande besökare som *inte* joggade, cyklade, pratade i telefon eller jobbade i naturområdet blev tillfrågade om de ville delta i enkätstudien. Undersökningen missade alltså besökare som i huvudsak cykelpendlar eller som cyklar i naturområdena. Möjligen är också andelen besökare som joggar i naturområdena betydligt fler än vad resultaten visar. Undersökningens resultat kan också vara missvisande när det gäller vilka åldersgrupper som rör sig i områdena. Troligtvis tillhör många av de joggande de yngre åldersgrupperna. Vissa åldersgrupper är kanske också mer benägna att vilja delta i enkäter och har mer tid att avvara.

Bästa resultat uppnåddes när besökarna själva fick fylla i enkäten. I början av undersökningen fick sommarjobbarna testa att fylla i enkäten åt besökarna. Sommarjobbarna uppgav att det var särskilt obekvämt att fråga om besökarnas ålder och kön, varför dessa uppgifter ibland blev obesvarade på vissa enkäter. Man övergick därför till att besökarna fick fylla i helt själva. Fler enkäter blev då fullständigt besvarade och det gick också snabbare.

Enkätfrågorna

I fråga 5 "Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?" fanns fyra svarsalternativ: varje vecka, varje månad, högst några gånger om året och högst en gång om året. Flera av besökarna, som bodde i närheten och till exempel rastade hunden i området, uppgav att de vistades där varje dag, en del till och med flera gånger per dag. Ett ytterligare svarsalternativ bör läggas till för de besökare som vistas i området varje dag eller flera gånger i veckan.

I den här enkäten skulle de som svarade bland annat göra en rad värderingar från "dåligt" till "mycket bra" på en femgradig skala. Det kan vara svårt att bedöma validiteten i en undersökning av åsikter. Innebörden av alternativen kan säkert också uppfattas på olika sätt.

Graderingen av de sjutton bedömningsaspekterna i fråga 7 var uppbyggd enligt följande: 1 motsvarade "dåligt", 3 motsvarade "varken eller" och 5 motsvarade "mycket bra". Om besökaren inte hade en åsikt om aspekten kunde alternativet 6 "vet ej" väljas. Alternativ 3 och 6 verkade ofta tolkas som likvärdiga svarsalternativ av besökaren. Om samma gradering eventuellt ska användas igen bör alternativen omformuleras. Kanske kan "varken

eller" (3) omformuleras till "OK" eller "hyfsat". När svarsalternativ 5 motsvarar "mycket bra" borde svarsalternativ 1 kallas för "mycket dåligt" så att skalan blir jämn.

Fråga 7 upplevde besökarna ofta som svåra att förstå, enligt handledaren och sommarjobbarna. Besökaren skulle på en skala från ett till fem gradera bland annat aspekterna: "möjligheterna till inläring", "möjligheterna att uppleva kultur" samt "trafiksituationen" och "ljudmiljön". Många besökare hade svårt att förstå innebörden av dessa aspekter.

Med "inläring" var avsikten att innefatta naturpedagogik för främst barn men även vuxna, möjligheterna att lära sig om det kulturhistoriska landskapet, allemansrätt med mera. En alternativ formulering för "möjligheterna till inläring" skulle kunna vara: "Möjligheter att lära mig mer om natur, djur, kultur och historia".

Med "kultur" var avsikten att innefatta till exempel möjligheterna att uppleva fornlämningar, kulturlandskap, minnesmärken eller kulturevenemang. En alternativ formulering för "möjligheterna att uppleva kultur" skulle kunna vara: "Möjligheter att uppleva kultur i naturområdet till exempel att besöka minnesmärken och kulturevenemang".

Med "trafiksituationen" var avsikten att innefatta trafiken inom eller i anslutning till de olika naturområdena. Det verkade som om kategorierna "trafiksituationen" och "ljudmiljön" sammanblandades. Om enkäten syftar till att undersöka två olika aspekter behöver "trafiksituationen" omformuleras. Det går inte att skapa sig en bild av trafiksituationen utifrån de svarandes betyg. Den som svarade kan ha gett en femma i betyg för att besökaren uppskattade att cykla i området eller för att personen tycker det är bra att det inte är några cyklister på vägarna i naturområdet.

Enkätfråga 9 verkade också vara missvisande för många besökare. Ett alternativ till "Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?" skulle till exempel kunna vara: "Hur tycker du att naturområdet skulle kunna förbättras?" eller "Finns det något som skulle kunna förbättras i naturområdet för att få dig att besöka det oftare?". Med dessa formuleringar skulle besökarna lättare förstå att frågan handlar om konkreta förbättringsförslag i naturområdena.

Vid sammanställningen av de två frisvarsfrågorna 8 och 9 har liknande svar slagits ihop till en kategori för att göra resultatet mer lättöverskådligt. Frisvarsfrågor kan skapa vissa problem då man inte

med säkerhet vet vad den som svarar menar. En bättre metod hade kanske varit att istället genomföra intervjuer med ett antal besökare för att få mer information eller att intervjuer kunde komplettera en enkätundersökning.

En intressant ytterligare fråga som skulle kunna vara med i en ny enkätomgång är om besökarna även brukar vistas i andra naturområden och i så fall vilka.

Slutsatser

I rapporten beskrivs inledningsvis vilken typ av metod för uppföljning av rekreativvärden som miljöförvaltningen har behov av. Rapporten avslutas därför med några slutsatser kring hur väl denna pilotundersökning har uppfyllt förvaltningens behov:

Enkel att genomföra och upprepa

Räkningen och besöksenkäten var relativt enkel när det väl var dags att genomföra dem i fält. Det kunde upprepas på alla platser och i alla områden. Däremot visar analysen att förarbetet med såväl vilka frågor som ställs, vilka platser man väljer, hur mycket utförarna hinner öva och kalibrera sinsemellan med mera, är av avgörande betydelse. Det tar också mycket tid i anspråk att genomföra undersökningen i alla områdena. Ska undersökningen ske vid likartade förhållanden eller till och med samma dag, krävs stora personiella resurser. Analysen ger en del förslag på förbättringar i detta avseende.

Enkel att analysera och kommunicera

Det går relativt lätt att sammanställa statistik och visa resultaten i diagram. Däremot, som framgår av analysen, var värderingsfrågorna med formuleringar av svarsalternativ samt frisvaren svåra att förstå och tolka såväl för en del besökare som vid sammanställningen av resultatet. Många potentiella felkällor undergräver trovärdigheten när resultatet sedan ska kommuniceras vidare till allmänheten, förvaltare med flera. Analysen ger förslag på förbättringar i det avseendet.

Ge ett tillräckligt stort svarsunderlag

På grund av att undersökningen täckte in tolv områden blev det ett relativt stort svarsunderlag totalt sett. Däremot är det inte tillräckligt för respektive resevat eftersom undersökningen endast skett vid ett tillfälle.

Resurseffektiv

Som nämnts under den första punkten tog undersökning mycket tid och personiella resurser för att ge ett resultat som endast speglar en vardag i respektive område. Samtidigt skulle motsvarande kostnad för att anlita konsulter för samma uppdrag vid flera tillfällen inte varit möjligt. Inför kommande undersökningar är det därför troligen mer resurseffektivt att använda andra, mindre tidskrävande, metoder för att få enhetligheten för alla områden, till exempel postenkäter, tillsammans med några fördjupade fältundersökningar på ett fåtal platser.

Bilaga 1 – 12

Resultat som diagram för alla tolv områden

BILAGA 1

JUDARSKOGENS NATURRESERVAT

Besöksräkning

Undersökning genomförd tisdag 16 juni 2015

Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	130
A. Eftermiddag	167
B. Förmiddag	463
B. Eftermiddag	153
Totalt	913

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Punkt A var kylig med skugga på förmiddagen.

Eftermiddagen var något varmare.

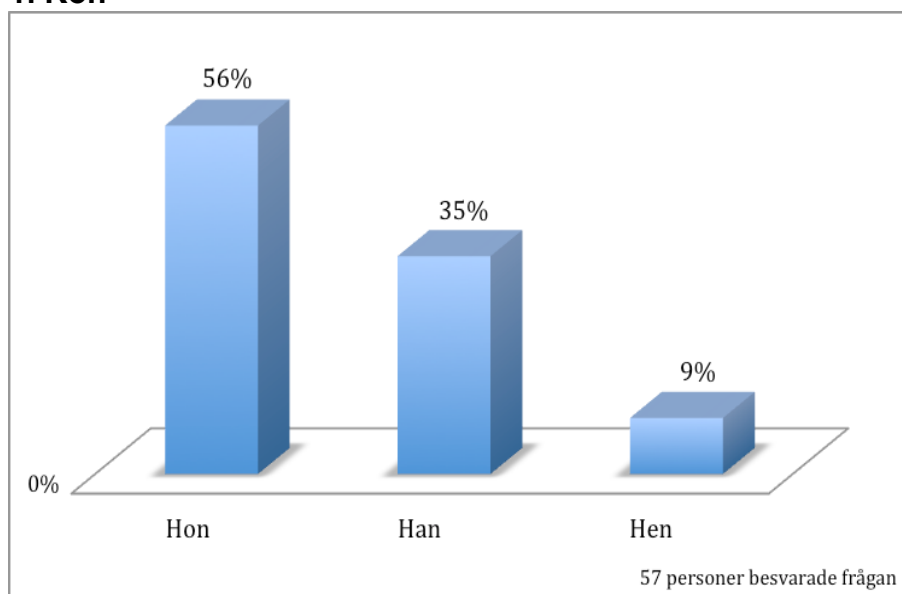
Punkt B hade sol på för- och eftermiddag men något kyligt.

Vid punkt B ägde en barnteater rum på förmiddagen, vilket då gav ett stort antal besökare.

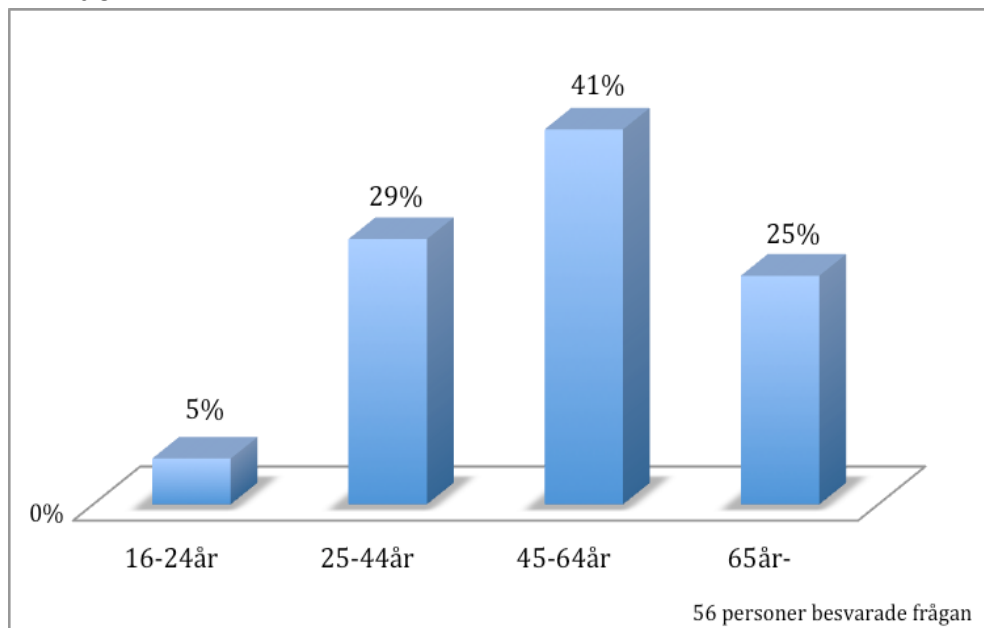
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	53
Ofullständigt besvarade enkäter	7
Totalt	60

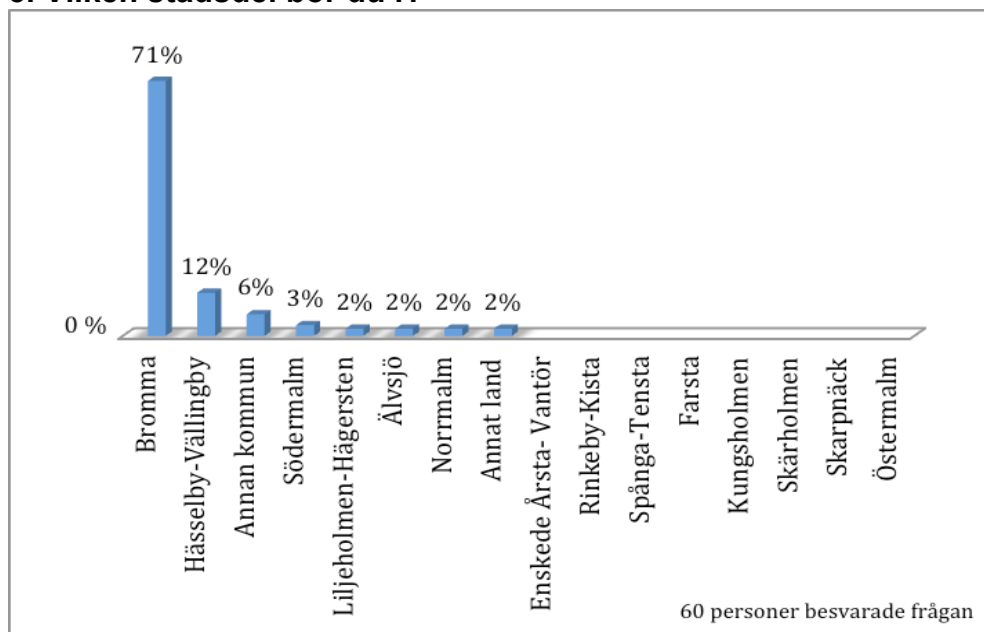
1. Kön

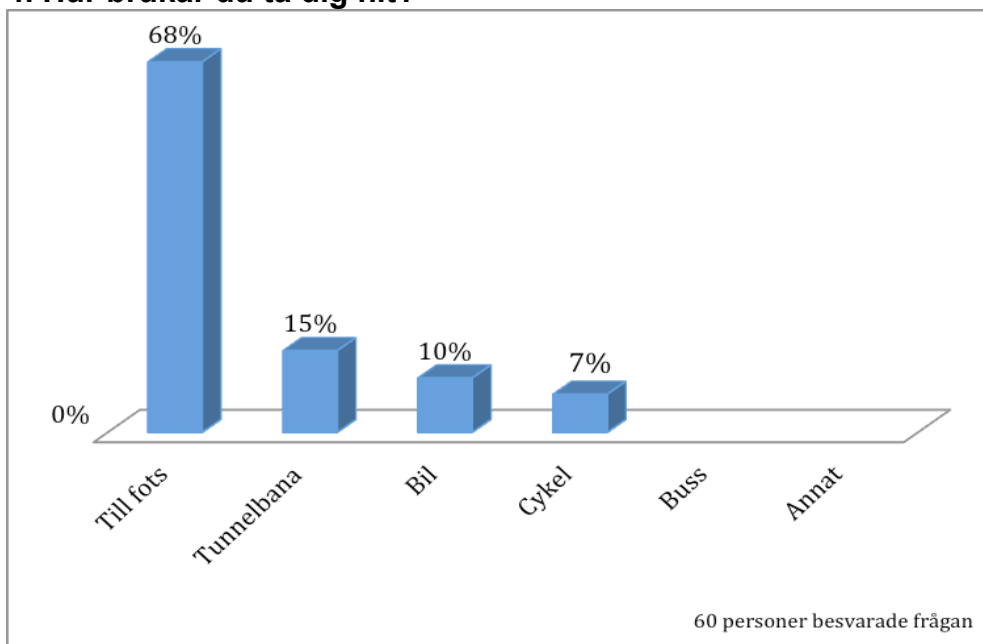
2. Ålder

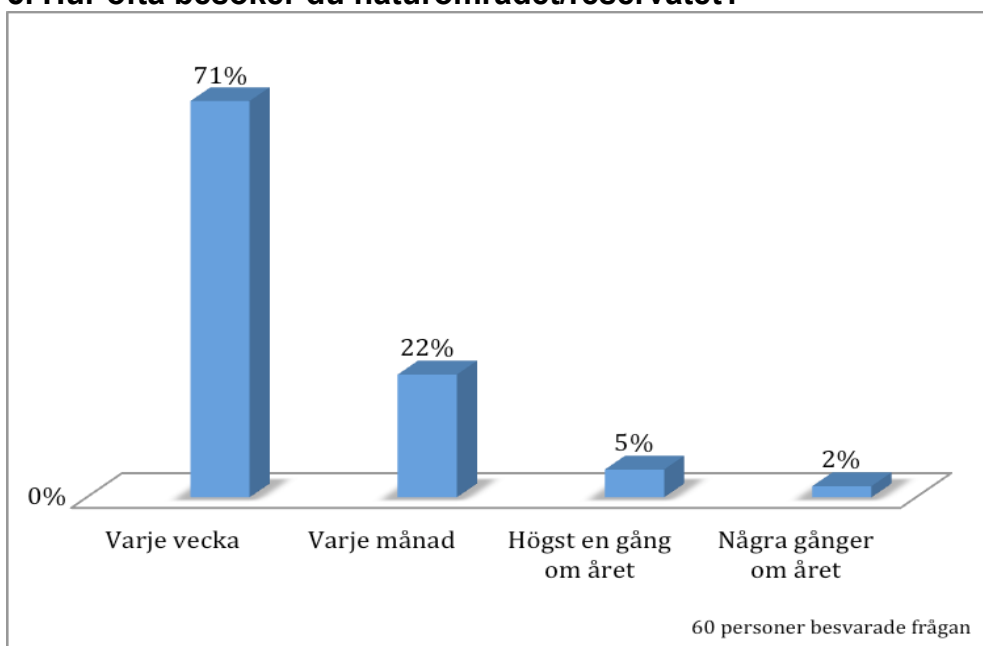
3. Vilken stadsdel bor du i?

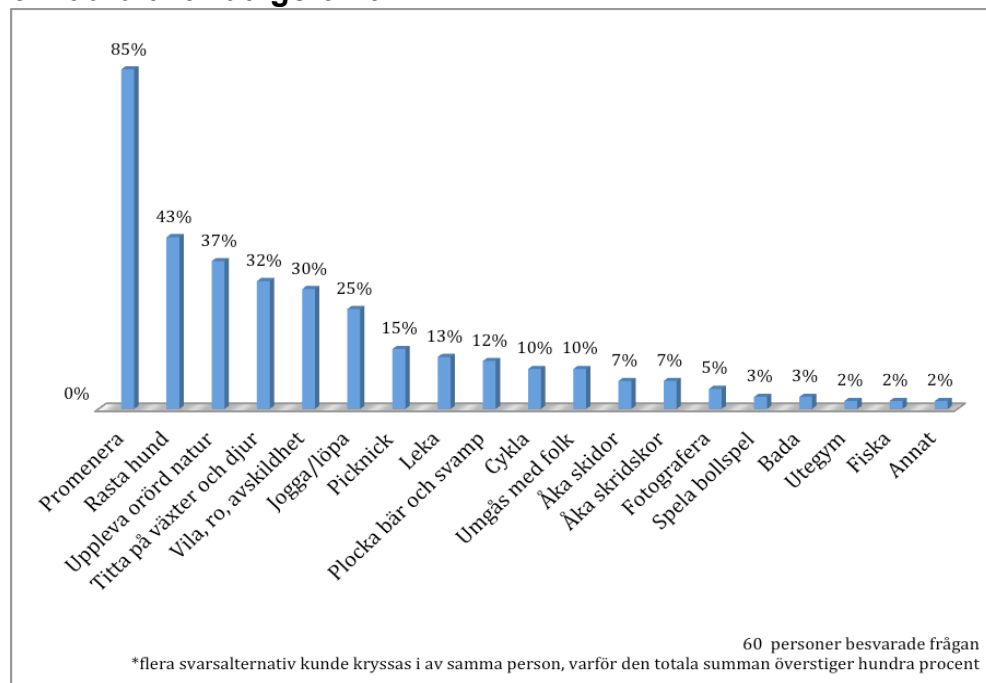
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

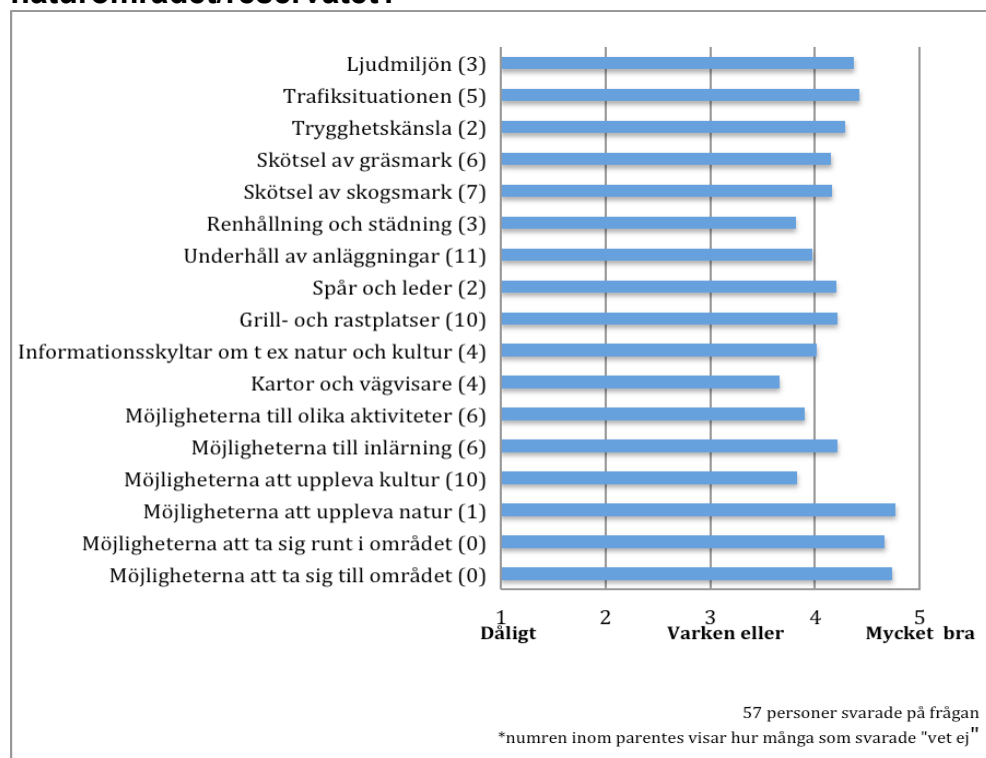

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, har en person angett att hon brukar rida i reservatet, vilket faller under kategorin "Annat".

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur/miljö	23
Att reservatet finns/ skyddas och inte bebyggs	14
Ger lugn och ro/stillheten och avskildheten	12
Lättillgängligt och stadsnära	12
Vackra/bra promenad- och andra motionsmöjligheter	5
Barn och vuxna får chans att uppleva natur	2
Grodor och salamandrar	1
Det är ett stort område	1
Möjlighet till inläring	1
Det är lätt att ta sig runt i området	1
Det är bra underhållet och rent	1
Fågellivet	1
Att det finns möjlighet att rasta hund	1
Möjligheten att rida	1

50 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Fler soptunnor/ Töm dem oftare	14
Städa/sköt om gångstigarna bättre	4
Bättre/bredare spår för barnvagn	4
Bättre skyltning/vägvisare	3
Halkbekämpning	3
Utegyr	2
Gallra bland träd	2
Belysning	2
Ta bort farliga träd	1
Fler räcken	1
Man borde inte få elda i skogen	1
Bättre badmöjligheter	1
Att hundägare kopplar sina hundar	1
Vill gärna ha ett vattenfall	1
Åtgärda sumpmark	1

35 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 2**KYRKSJÖLÖTENS NATURRESERVAT****Besöksräkning****Undersökning genomförd tisdag 17 juni 2015**

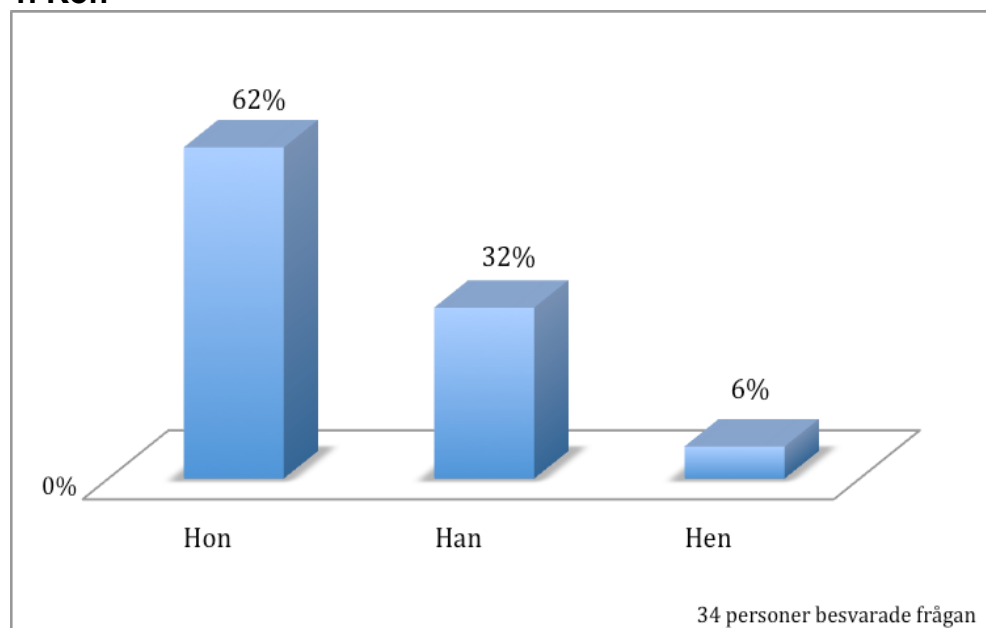
Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	38
A. Eftermiddag	21
B. Förmiddag	107
B. Eftermiddag	59
Totalt	225

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

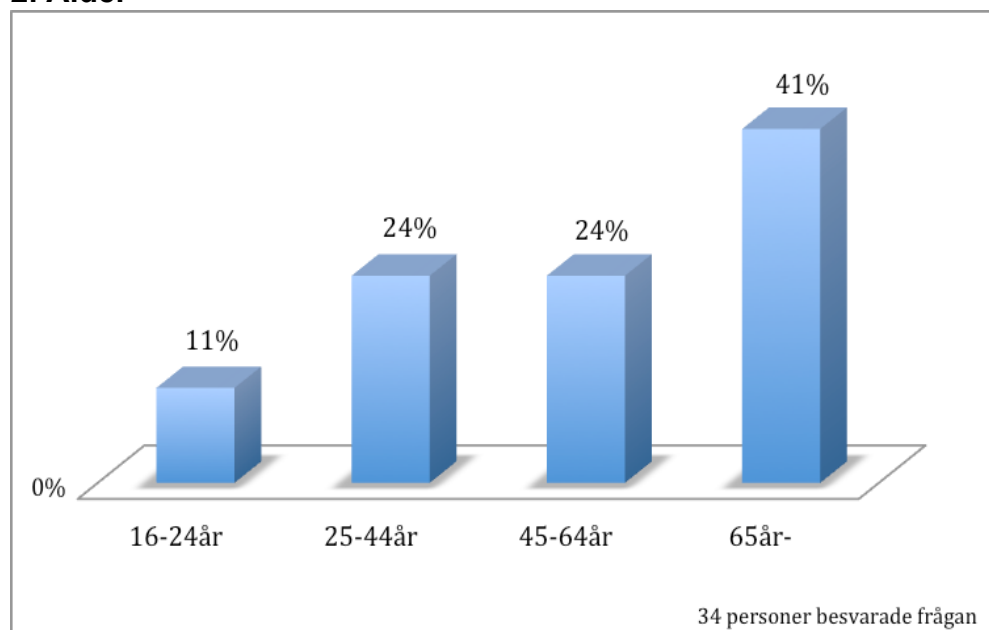
Vädret var varmt och soligt på både punkt A och B under för- och eftermiddagen.

Enkätundersökning

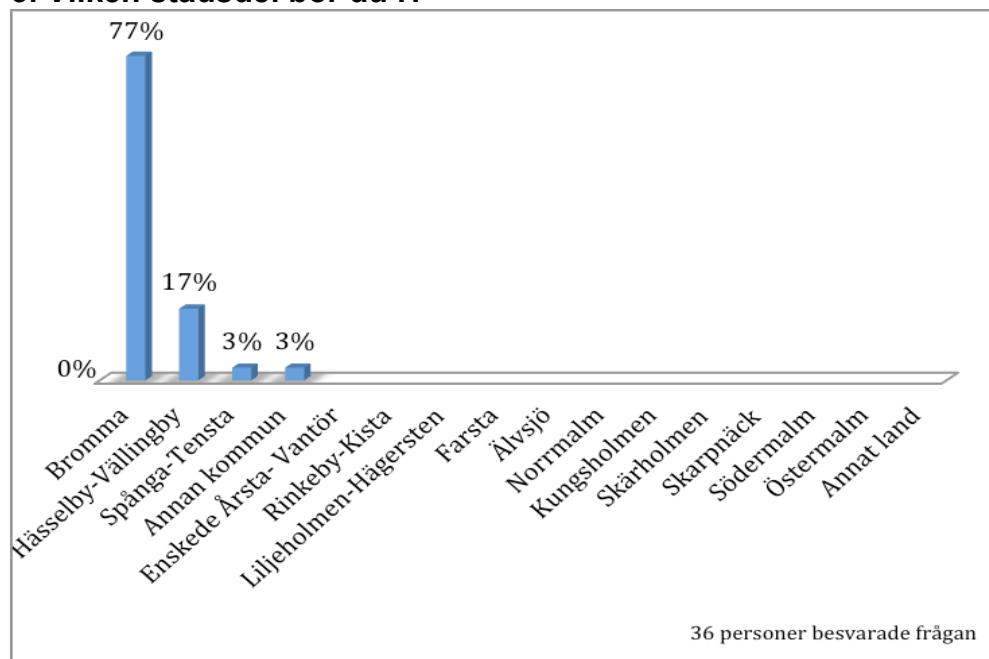
Fullständigt besvarade enkäter	34
Ofullständigt besvarade enkäter	2
Totalt	36

1. Kön

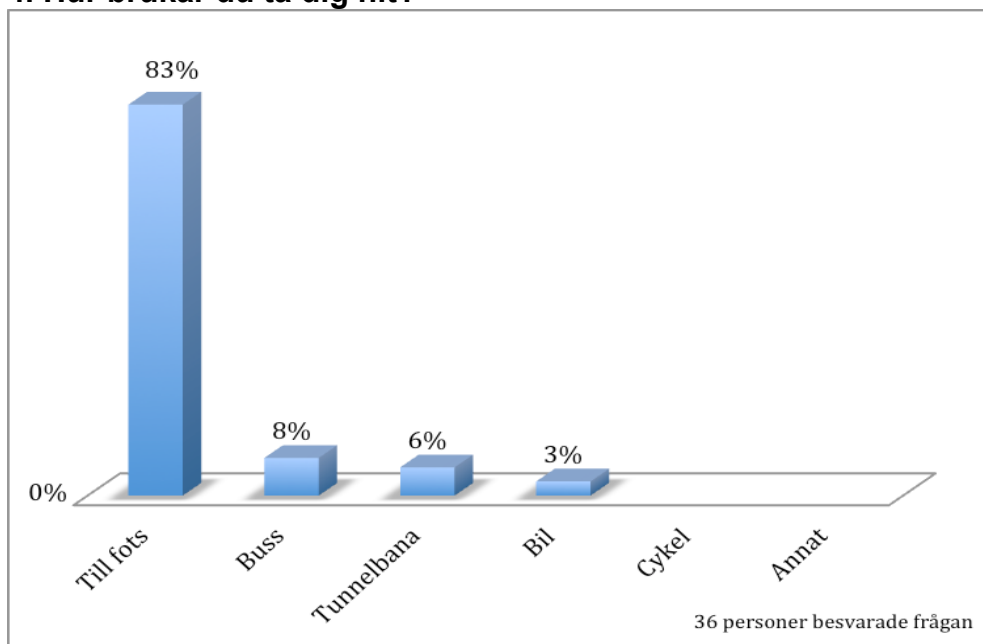
2. Ålder

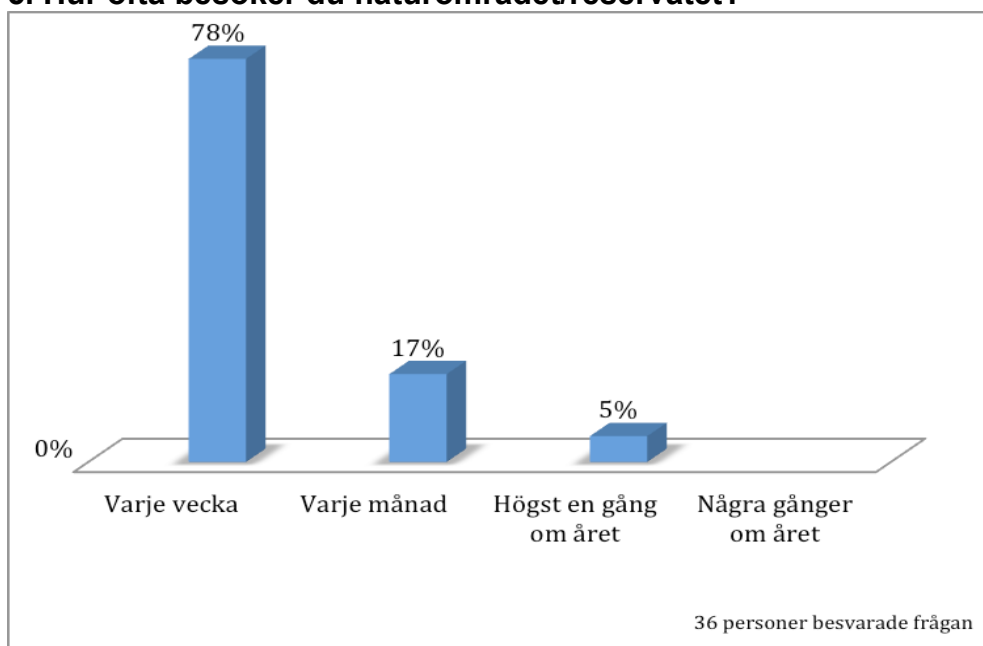
3. Vilken stadsdel bor du i?

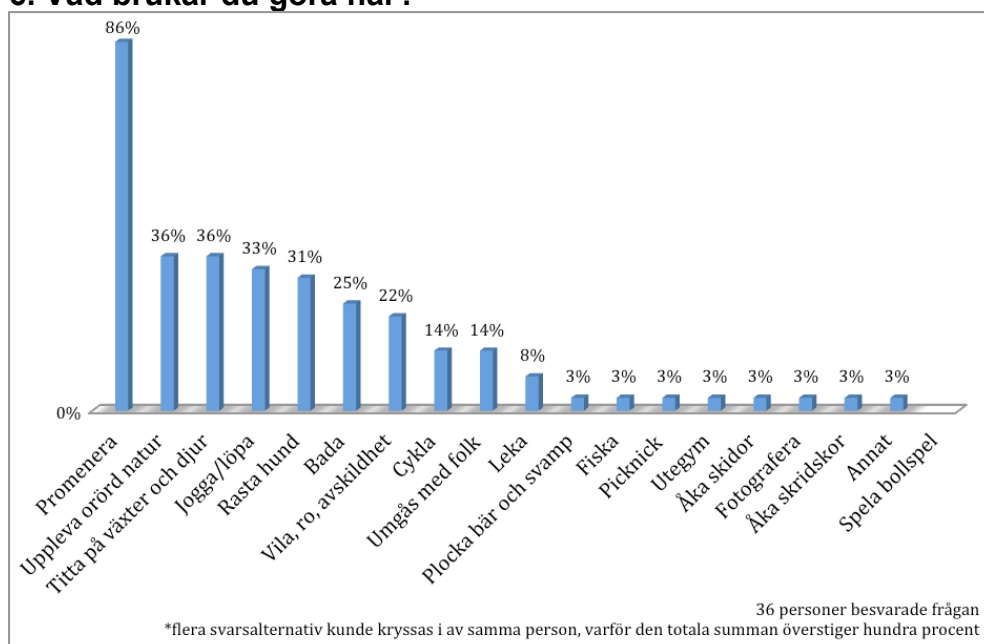
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

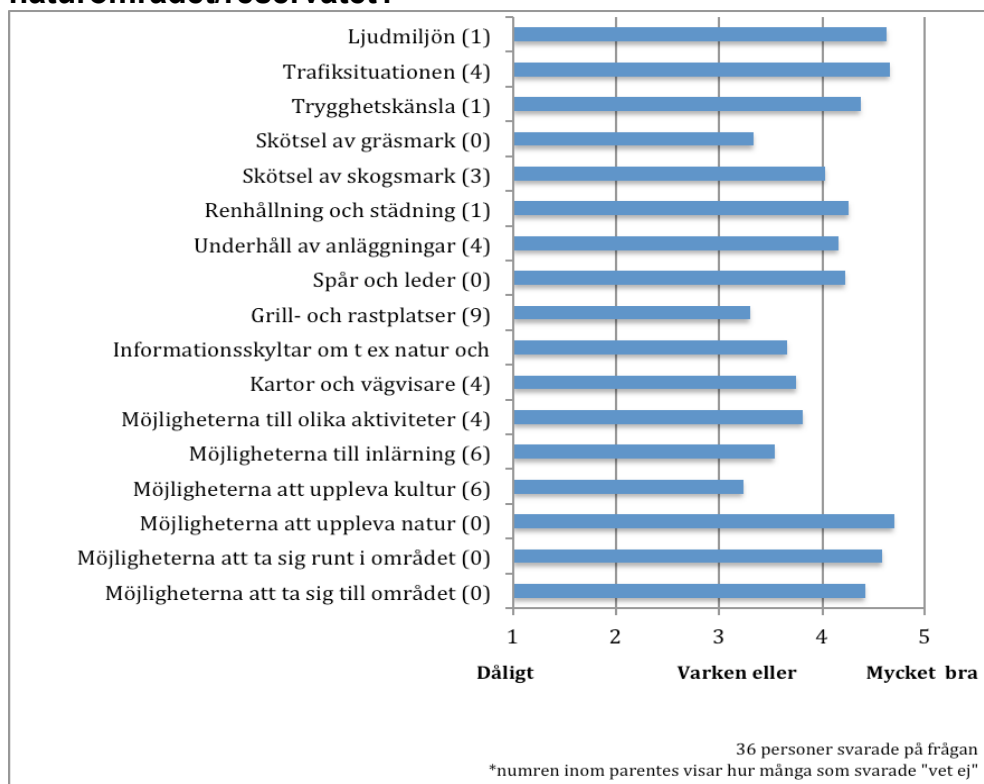

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade en besökare att hon plockar blommor i reservatet, vilket faller under kategorin "Annat".

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Naturupplevelsen/att det är vackert	12
Tillgängligheten och närheten till naturen	11
Enkelt och vackert att promenera i området	6
Orörd natur/att det skyddas och inte är bebyggt	4
Möjligheten att springa	4
Vackra broar	3
Rikt fågelliv	3
Lugnt/tyst	2
Växterna	1
Det är lite folk	1
Det är ett litet område	1
Sval luft	1
Mysigt	1
Möjligheten att motionera	1
Man får ny energi av att vara här	1
Koloniområdet	1
Sjön	1

36 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Fler soptunnor	3
Belysning	3
Klipp ängarna och gräset	3
Informationsskyltar om fåglar/fågeltorn för fågelskådning	3
Bättre möjligheter till att ta sig till området, t.ex. buss	2
Bänkar med bord	2
Utegyrn	1
Fler möjligheter till aktiviteter	1
Hundrastplats	1
Grillplats	1
Inläringsskyltar för små barn	1
Fler kartor, lätt att gå vilse	1
Mer plogning på vintrarna	1
Ta bort skräp ur Kyrksjön	1

36 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 3

SÄTRASKOGENS NATURRESERVAT

Besöksräkning

Undersökning genomförd måndag 22 juni 2015

Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	35
A. Eftermiddag	28
B. Förmiddag	52
B. Eftermiddag	66
Totalt	181

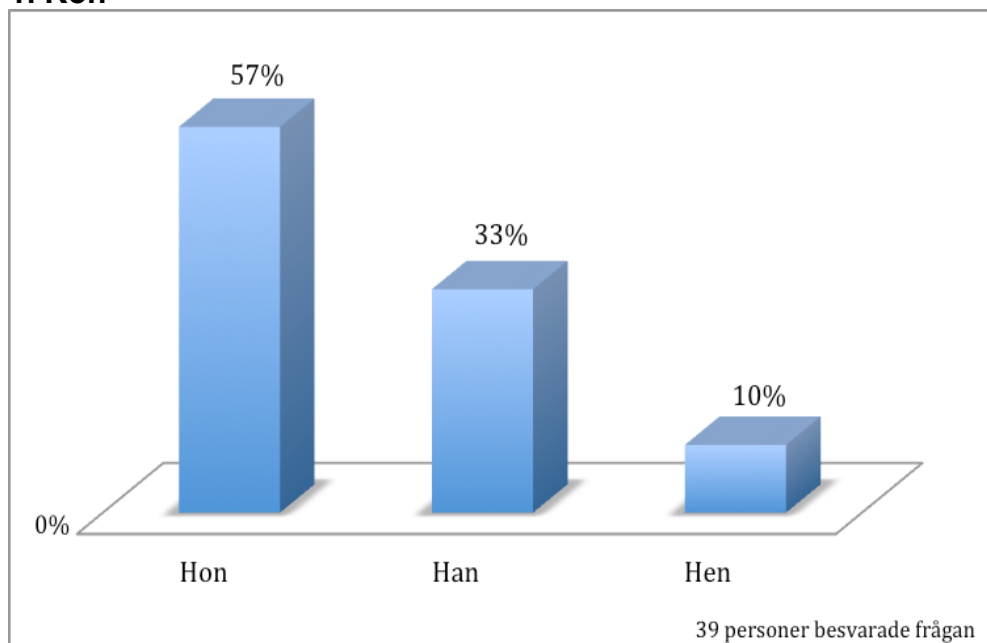
Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Vid punkt A och B var det soligt under större delen av för- och eftermiddag.

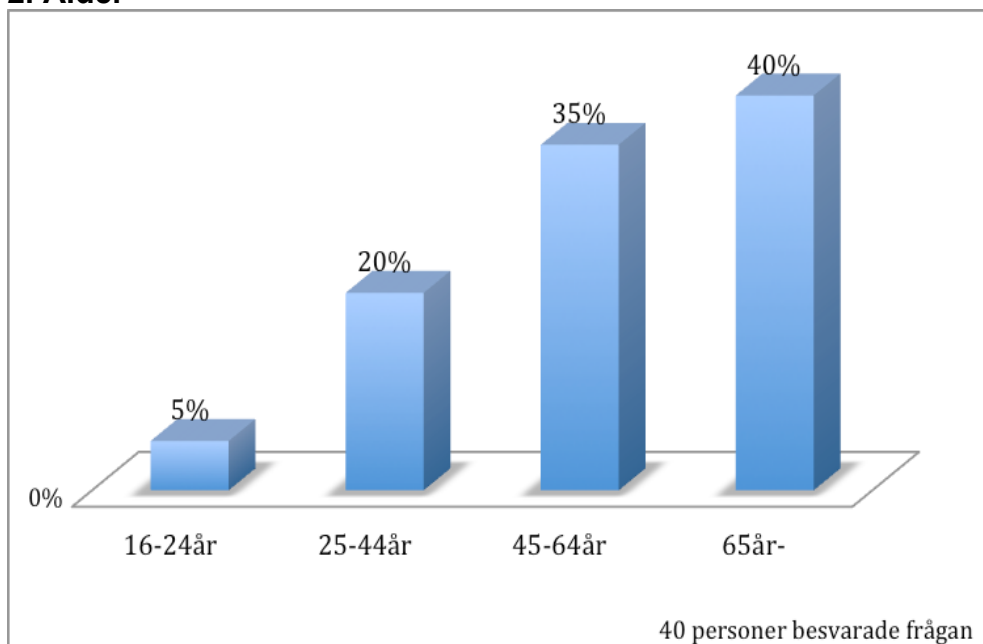
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	37
Ofullständigt besvarade enkäter	5
Totalt	42

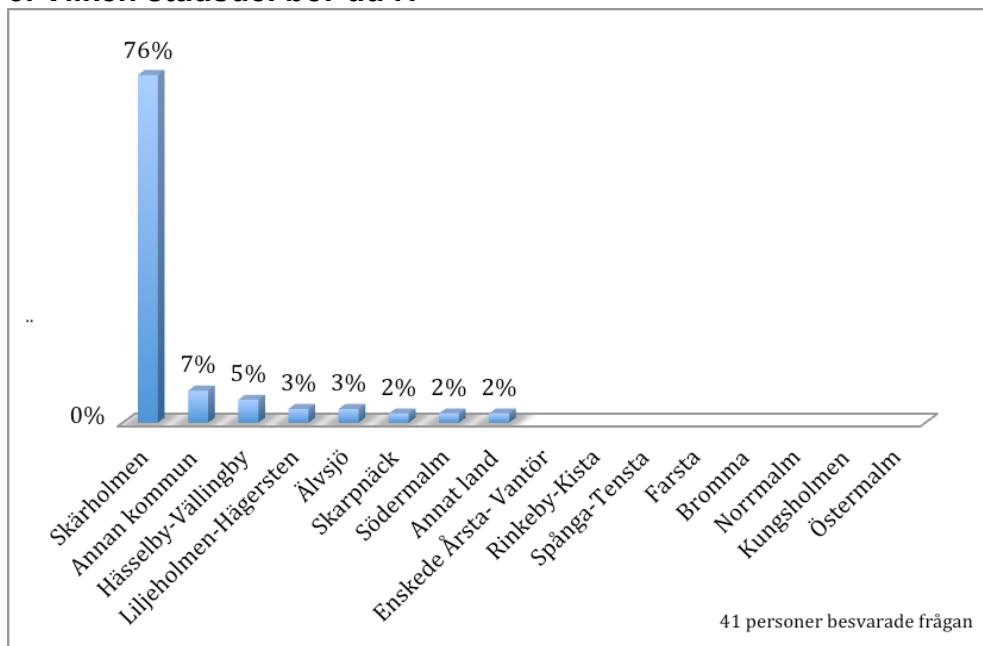
1. Kön

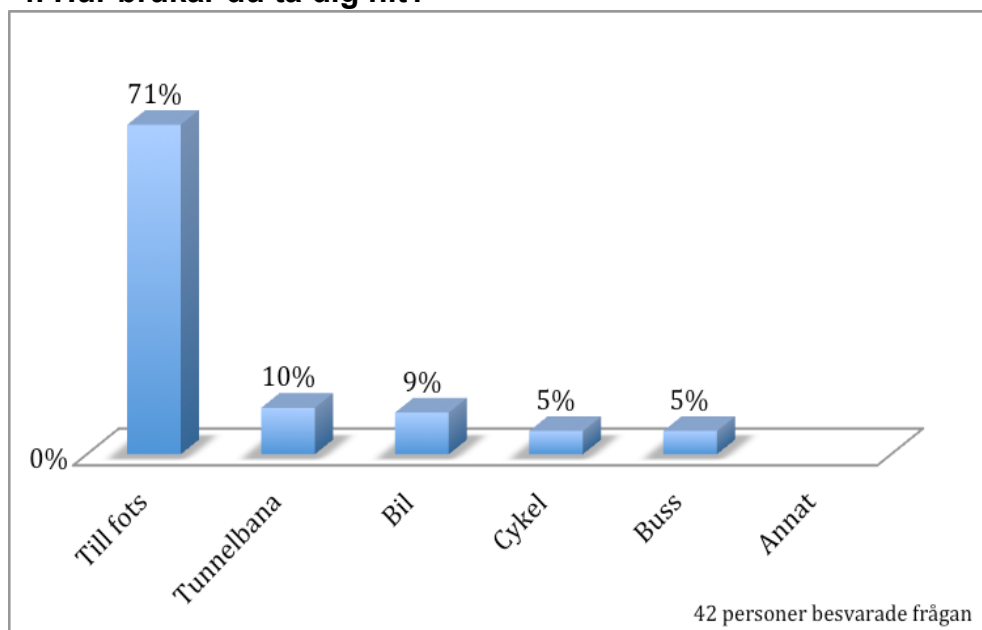
2. Ålder

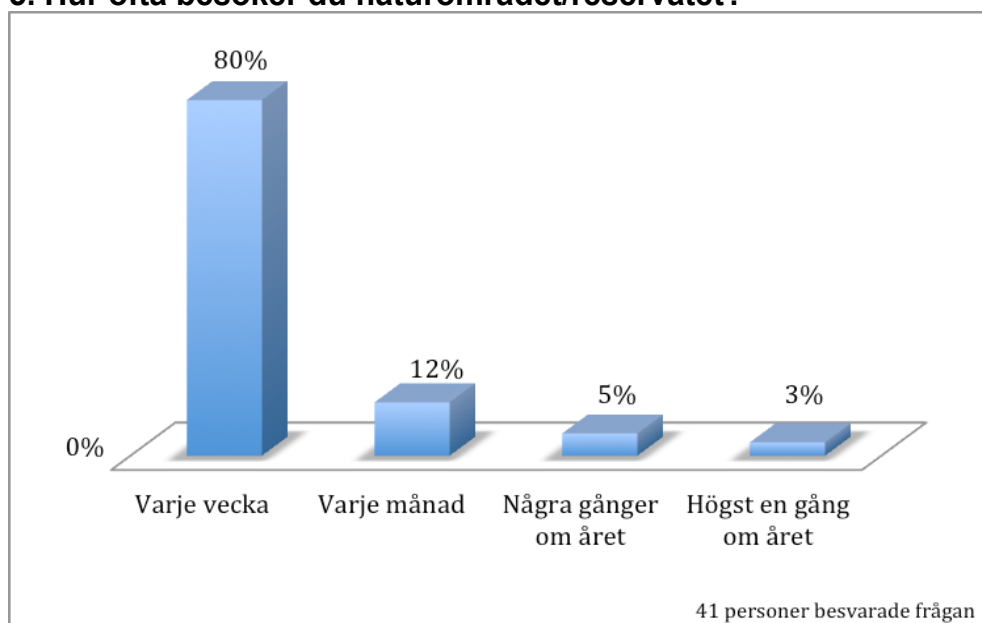
3. Vilken stadsdel bor du i?

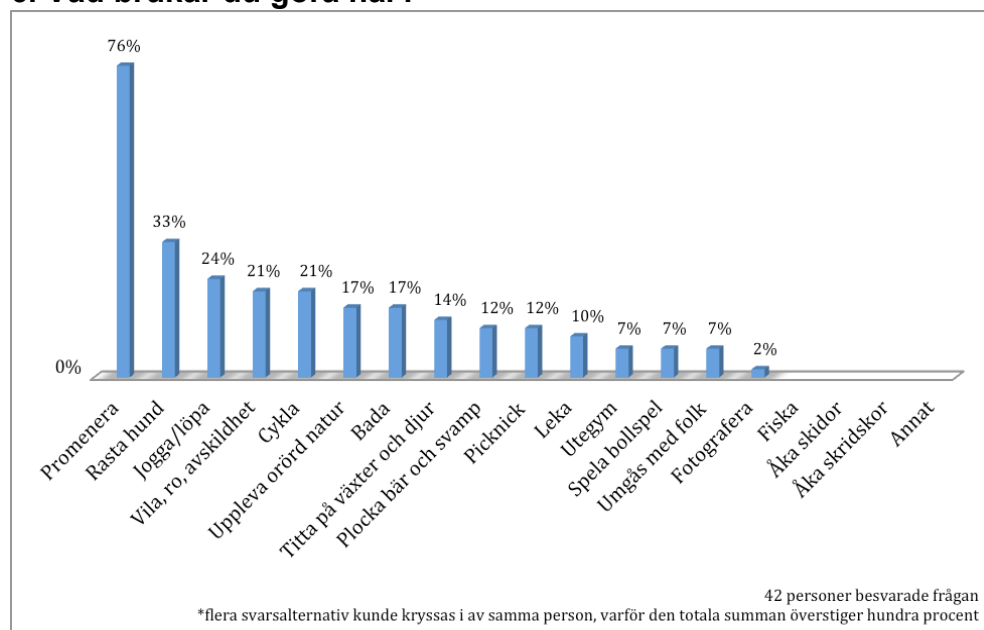
4. Hur brukar du ta dig hit?

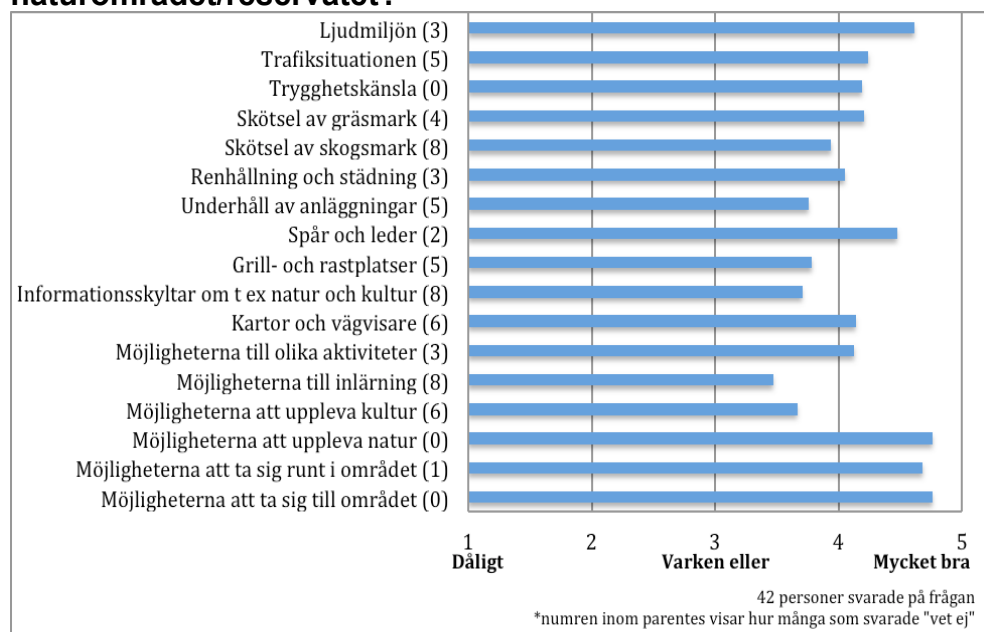
5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

6. Vad brukar du göra här?*

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur	14
Närheten/Stadsnära	13
Vattnet/stranden	9
Lugnet/stillsamheten	6
Gång- promenadvägar	8
Möjligheten att gå i skogen	5
Folktomt	4
Att naturreservatet finns, skyddas och inte bebyggs	2
Stort	2
Möjligheten till frisk luft	2
Möjligheter till avkoppling	2
Området är bra för förorten	1
En plats där djur kan leva	1
Klippor	1
Vackert fågelkvitter	1

42 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Fler soptunnor/ Töm dem oftare	7
Behåll naturområdet, låt det inte byggas	3
Fler grillplatser	2
Fler och större områden för hundar, t.ex. hundrastgård	2
Belysning på vägen mellan villaområdet och stranden	2
Tätare busstrafik	2
Det finns skrämda rådjur	1
Det finns ungdomar som dricker och stökar till	1
En skogsvänlig hinderbana	1
Fler promenadslingor	1
Förbättra skidspåren	1
Vindskydd	1
Förbud och åtgärder mot lösgående hundar	1
Minigolfbana	1
Milspår	1
Mer strand	1
Bättre städning	1
Anslagstavlur	1
Fler skuggplatser i form av träd eller parasoll	1
Det finns båtanläggningar som stör	1

31 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 4**FLATENS NATURRESERVAT****Besöksräkning****Undersökning genomförd tisdag 23 juni 2015**

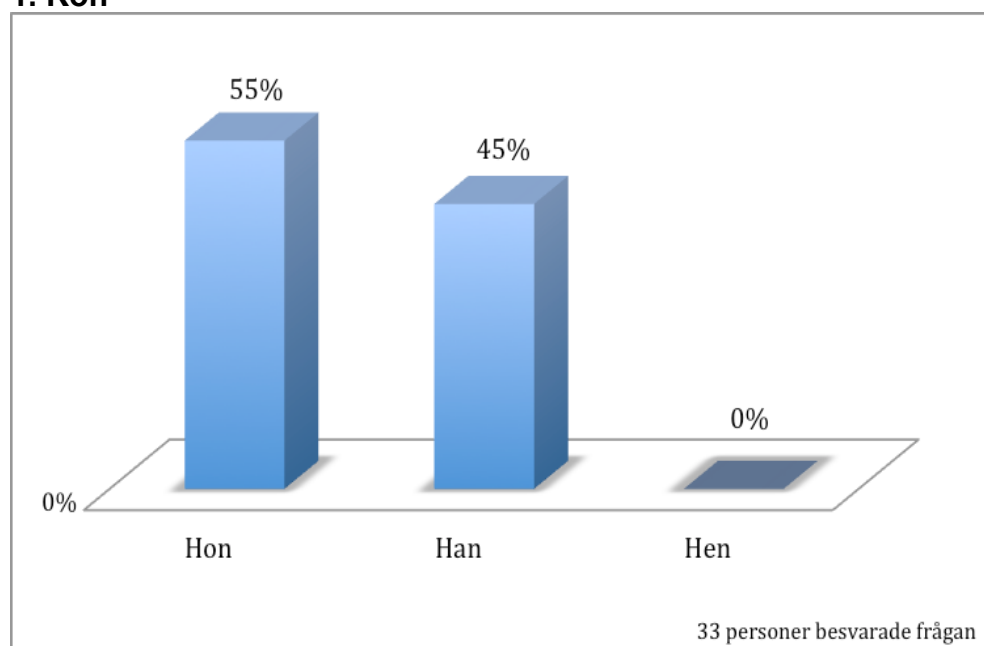
Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	46
A. Eftermiddag	79
B. Förmiddag	56
B. Eftermiddag	34
Totalt	215

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

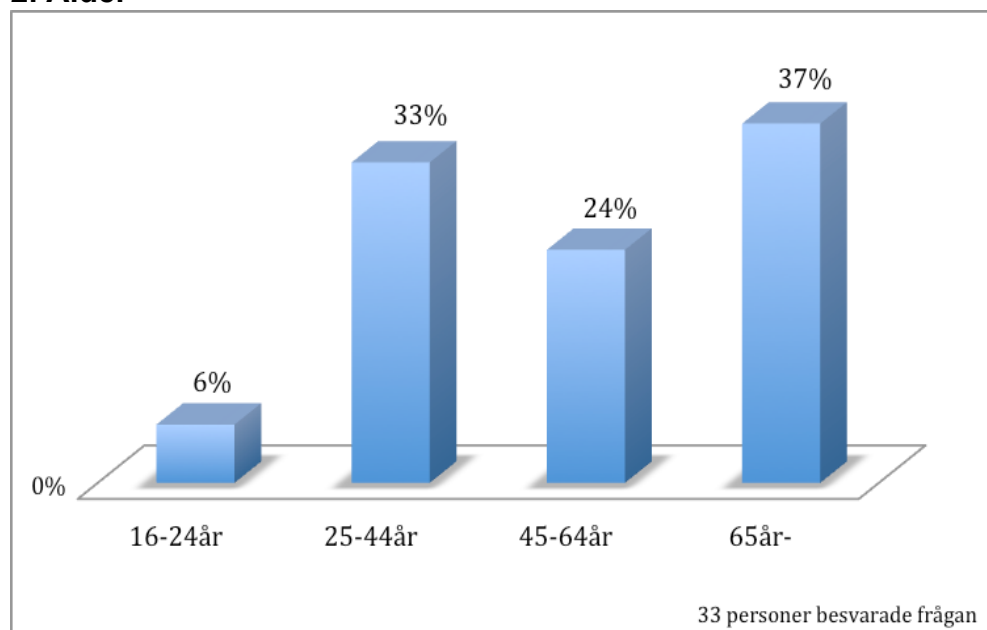
Vid punkt A var både för- och eftermiddag kylig och med skiftande sol och molnighet. Punkt B hade mestadels sol med kylig vind.

Enkätundersökning

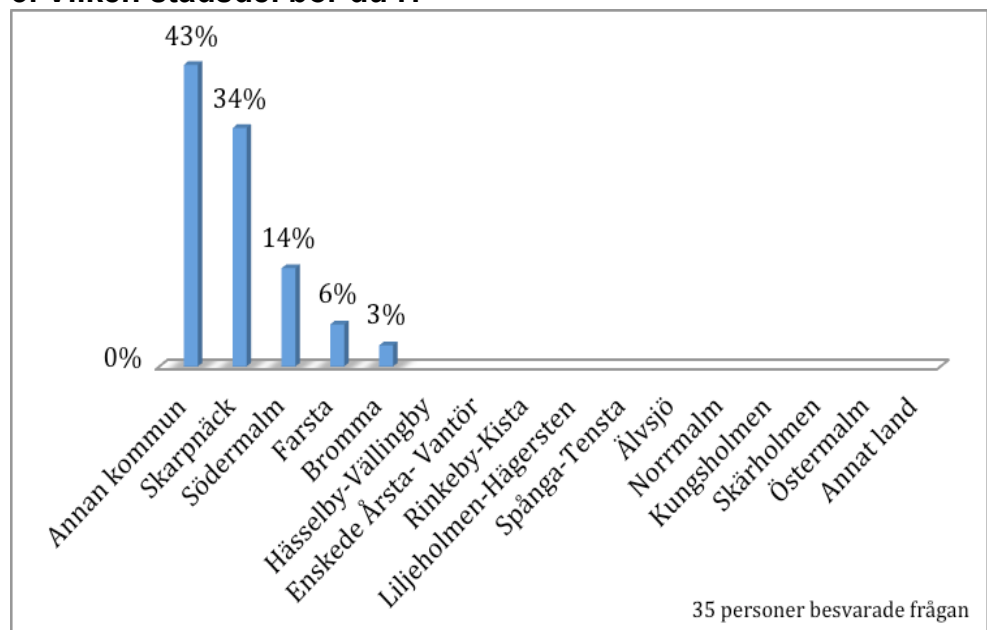
Fullständigt besvarade enkäter	33
Ofullständigt besvarade enkäter	2
Totalt	35

1. Kön

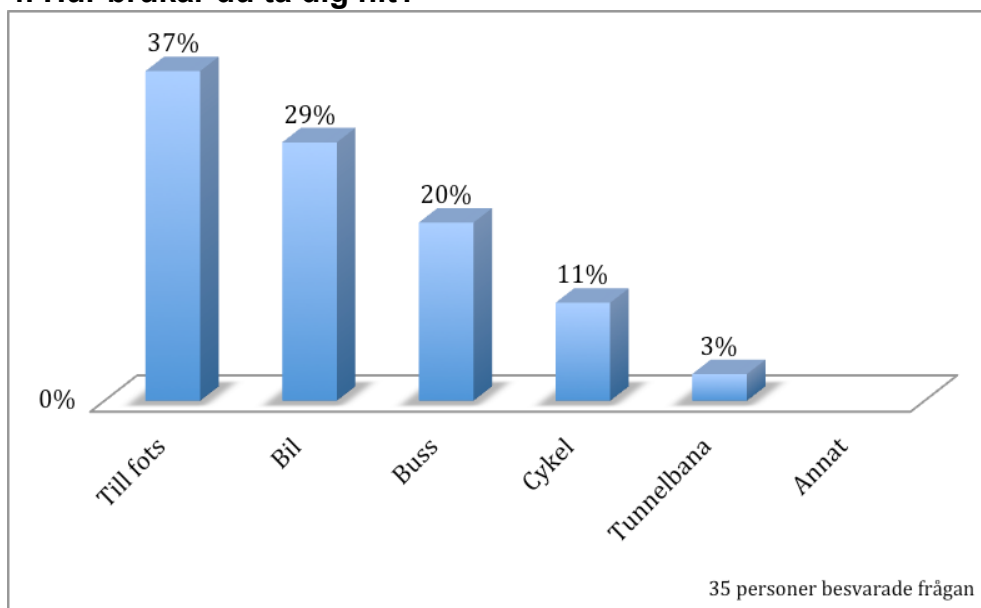
2. Ålder

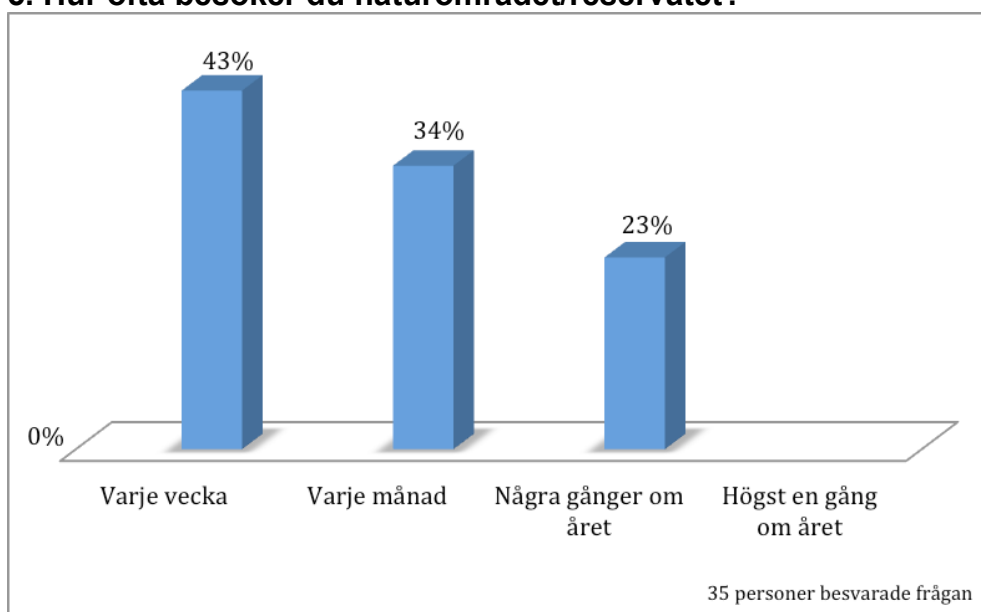
3. Vilken stadsdel bor du i?

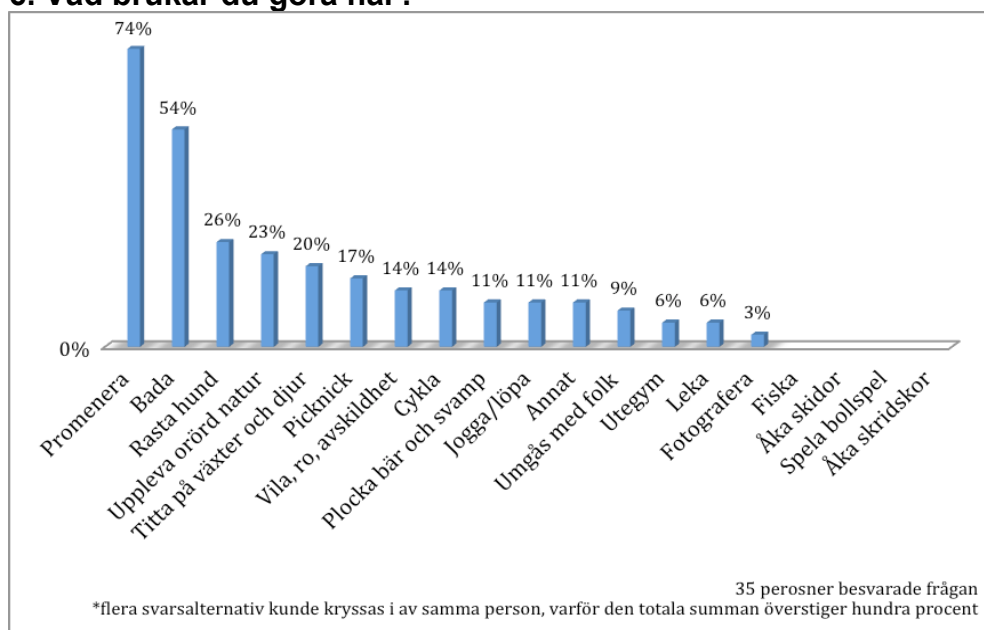
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

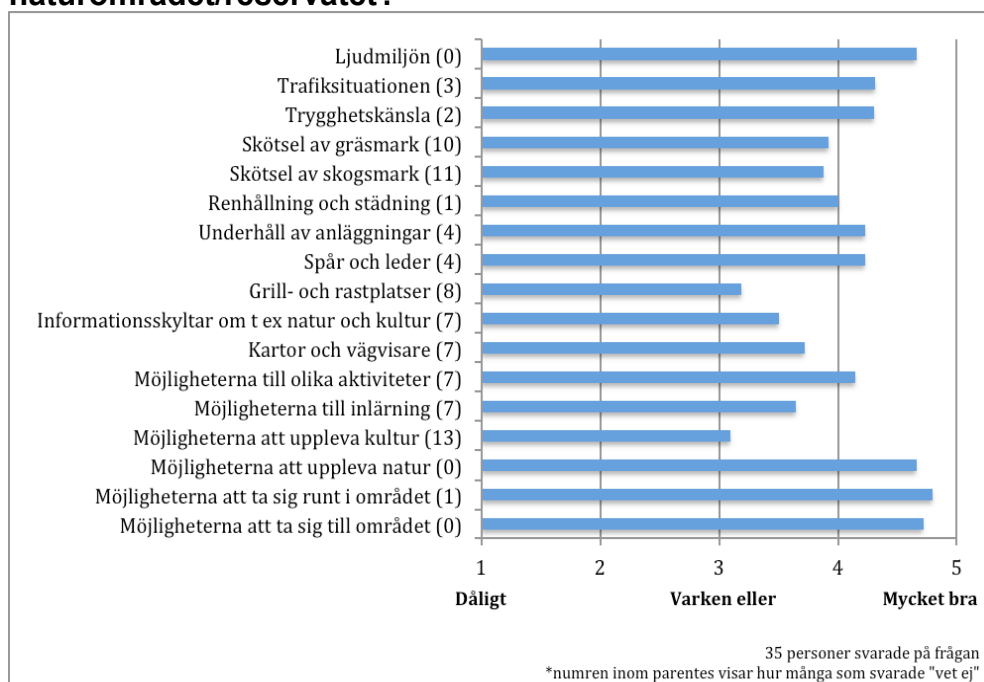

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade fyra besökare "Annat". En spelar minigolf, en plockar blommor, en fikar och en besöker sin kolonistuga.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Badplatserna/sjön	12
Vacker natur	11
Tillgängligt/ nära till stan	7
Ger lugn och ro/tyst och still	6
Promenadslingorna och joggingslingor	2
Ett naturreservat med många aktivitetsmöjligheter	2
Utegym	2
Utsikten	1
En bra plats att umgås med folk på	1
Enkelt att ta sig runt i området	1
Att stranden är långgrund	1

33 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Belysning	5
Bättre öppettider på strandkiosken	2
Fler soptunnor	2
Förbättra bryggorna	1
Renare	1
Laga hål i vägbanorna	1
Mysigare caféer och restauranger	1
Ta bort klotter	1
Fler informationsskyltar, t.ex. för promenader runt sjön	1
Barnnaturstig/ fler aktiviteter för barn	1
Inga hundar på stränderna	1
Cyklister som sportar kör väldigt snabbt och man blir rädd då de inte visar hänsyn	1

17 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 5

ÅRSTASKOGENS NATUROMRÅDE

Besöksräkning

Undersökning genomförd onsdag 24 juni 2015

Punkt	Antal besökare
A förmiddag	98
A eftermiddag	91
B förmiddag	217
B eftermiddag	148
Totalt	554

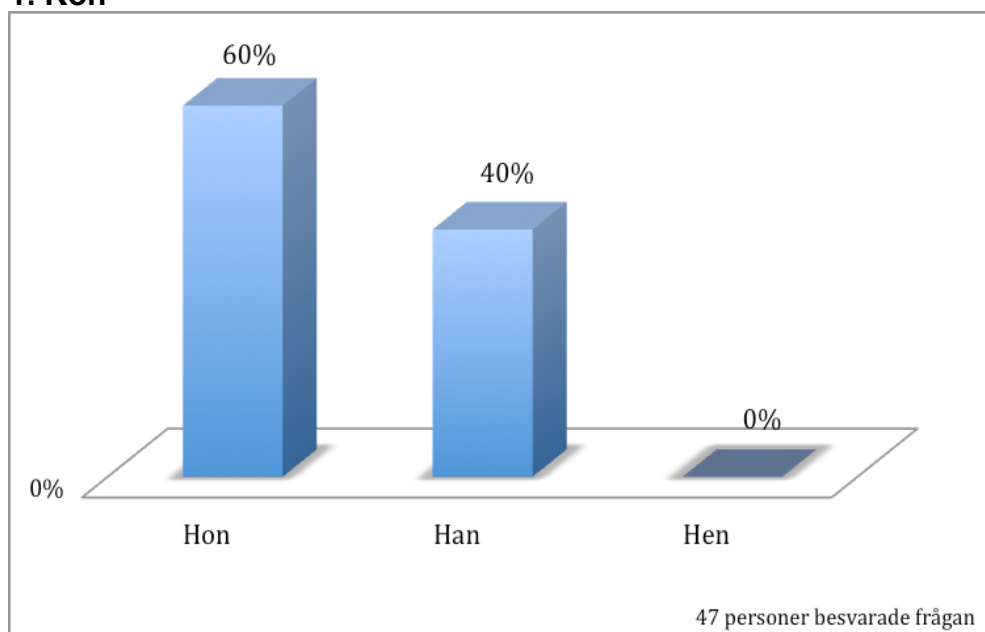
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	45
Ofullständigt besvarade enkäter	4
Totalt	49

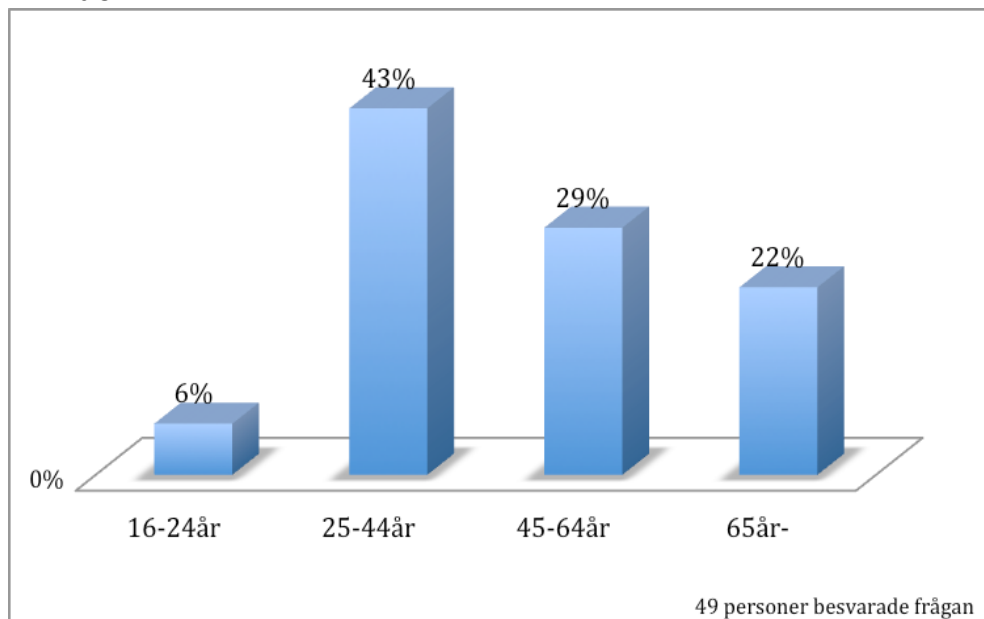
Väderförhållanden

Vid punkt A samt B var det regnigt och kallt under både för- och eftermiddag.

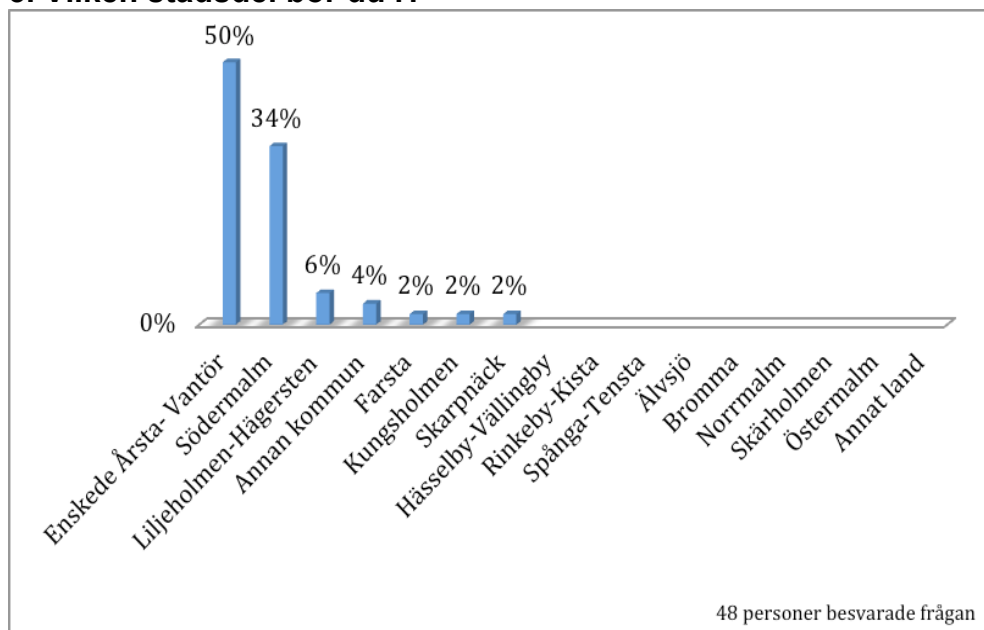
1. Kön

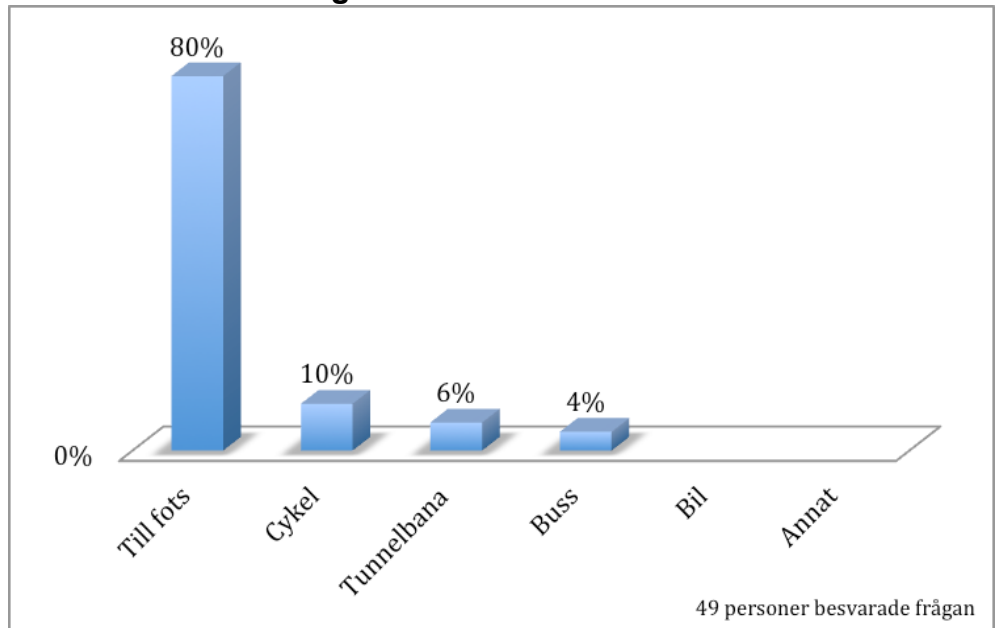
2. Ålder

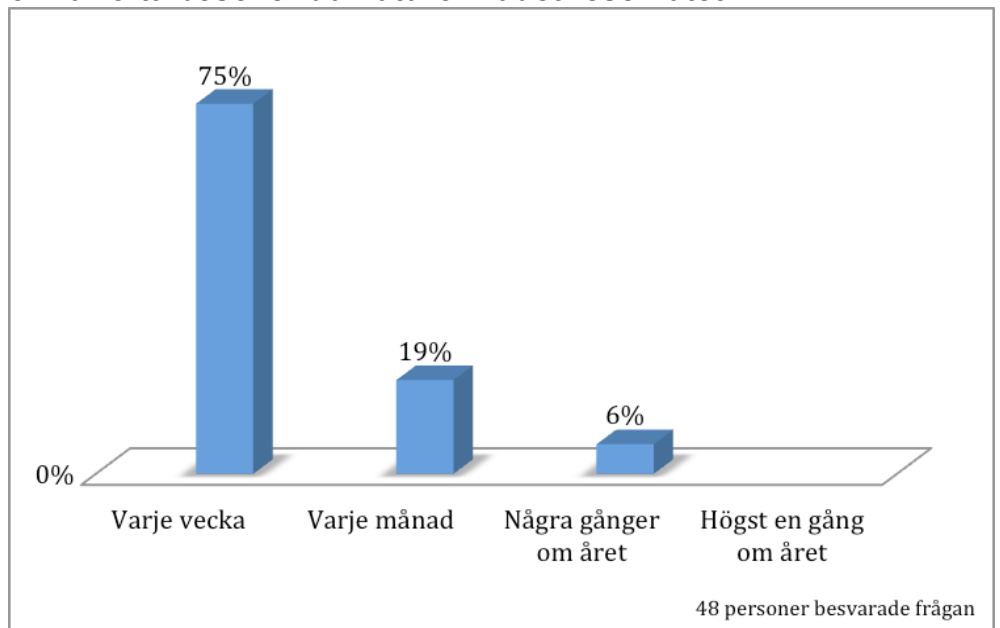
3. Vilken stadsdel bor du i?

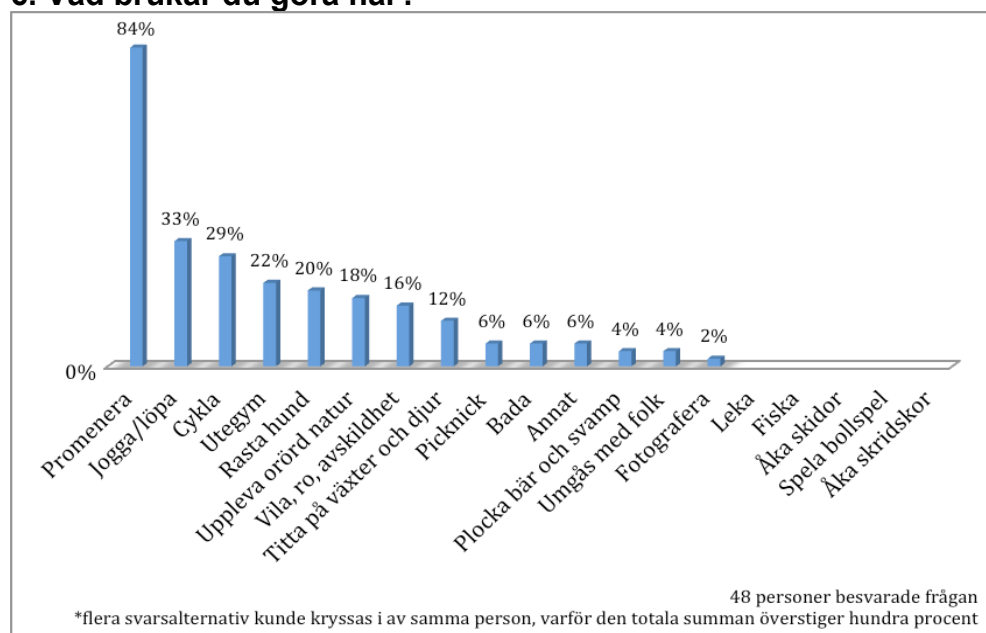
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

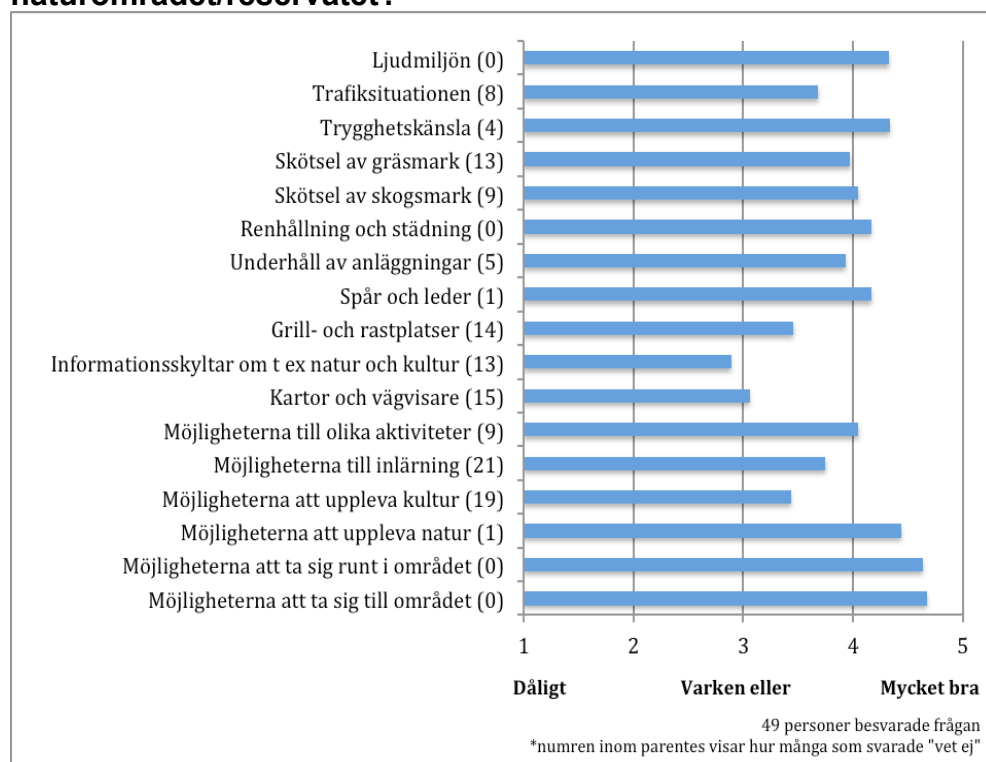

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade tre besökare "Annat". En använder resevatet för att motionera, en för att besöka sin kolonistuga och en för att få dottern att somna i barnvagnen.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/resevatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Lättillgängligt/ nära stan	20
Vacker natur	13
Vattnet	11
Bra spår och grusvägar för gång och löpning	11
Närheten till utegym	5
Lugnt/avskilt	5
Det finns goda möjligheter till att cykla	3
Ett bra område för hunden	2
Möjligheten att gå med barnvagn i naturen	2
Koloniområdet	1
Ett område med bra variation	1
Bilfritt	1
Årstaviken	1
Rikt fågelliv	1

46 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare

Förbättringsförslag	Antal
Cyklister kör för fort, de borde respektera fotgängare	9
Utökat utegym (till exempel nämns lättare tyngder)	4
Kartor och informationsskyltar	3
Mer belysning	3
Fler och större soptunnor	3
Gör området till ett naturreservat	2
Fler bänkar	2
Bättre hundgård	2
Åtgärda hundbajs som är överallt	1
Ta hand om träd som är på väg att falla	1
Dåligt underhåll på vintern	1
Det luktar från ån	1
Mer utbud av natur och kultur	1
Bättre städning	1
Fler aktiviteter för barn	1
Ett fik/kaffeställe	1

29 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 6**NACKA NATURRESERVAT I STOCKHOLM STAD¹****Besöksräkning****Undersökning genomförd torsdag 25 juni 2015**

Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	79
A. Eftermiddag	83
B. Förmiddag	119
B. Eftermiddag	108
Totalt	389

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

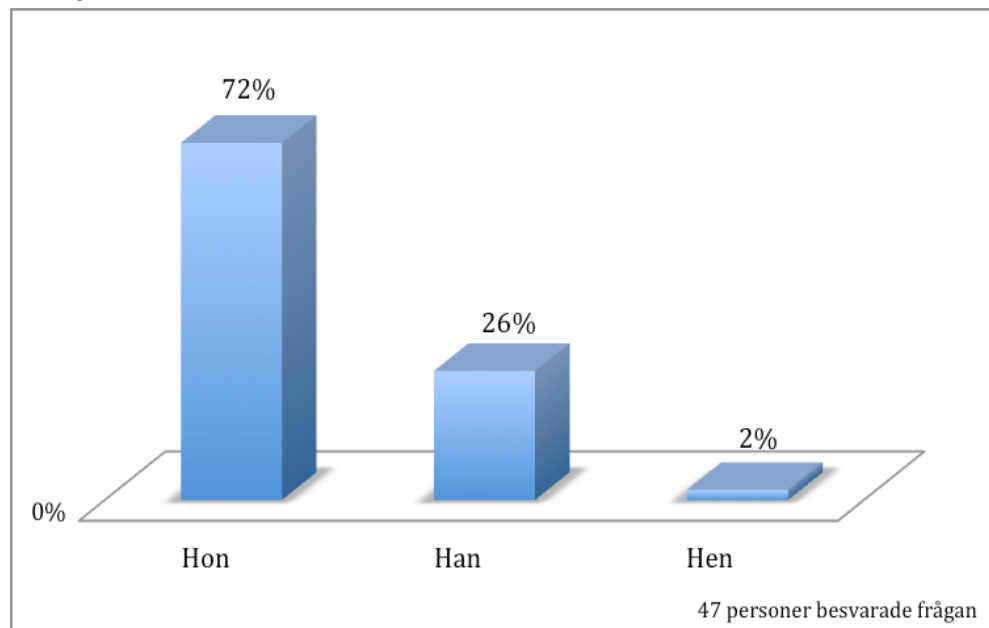
Vid Punkt B och A var det molnigt och blåsig under större delar av för- och eftermiddag, dock en del sol på förmiddagen vid punkt B

Enkätundersökning

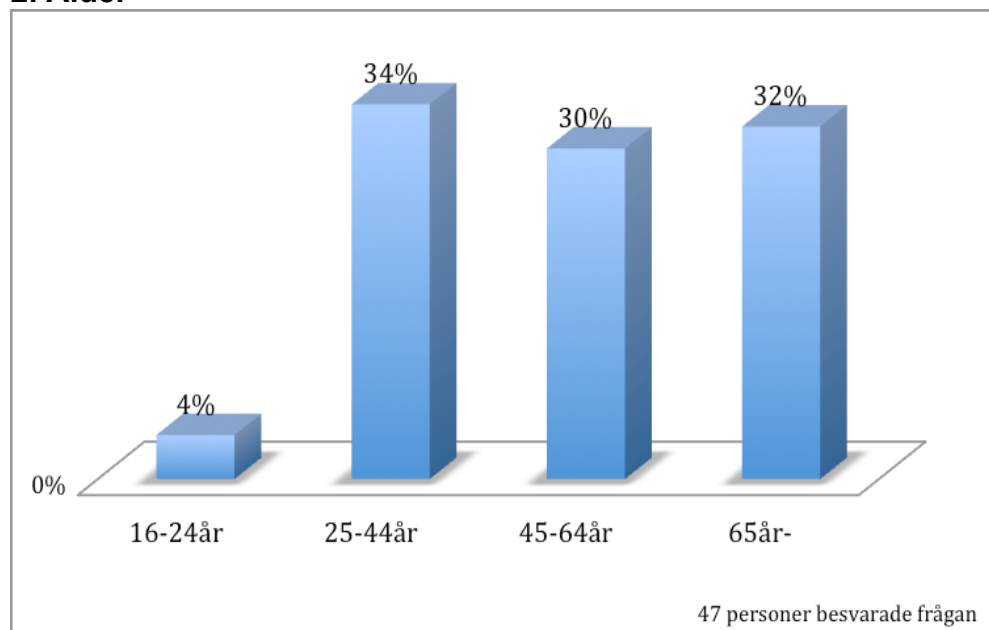
Fullständigt besvarade enkäter	46
Ofullständigt besvarade enkäter	2
Totalt	48

¹ Undersökningen är gjord i det område av Nacka naturreservat som ligger inom Stockholms kommuns gränser.

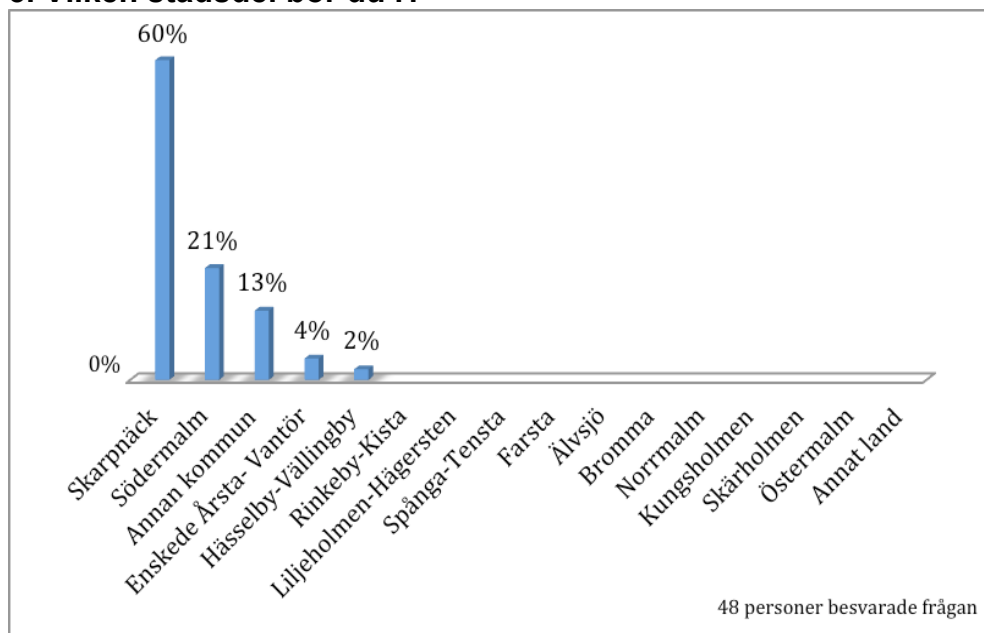
1. Kön

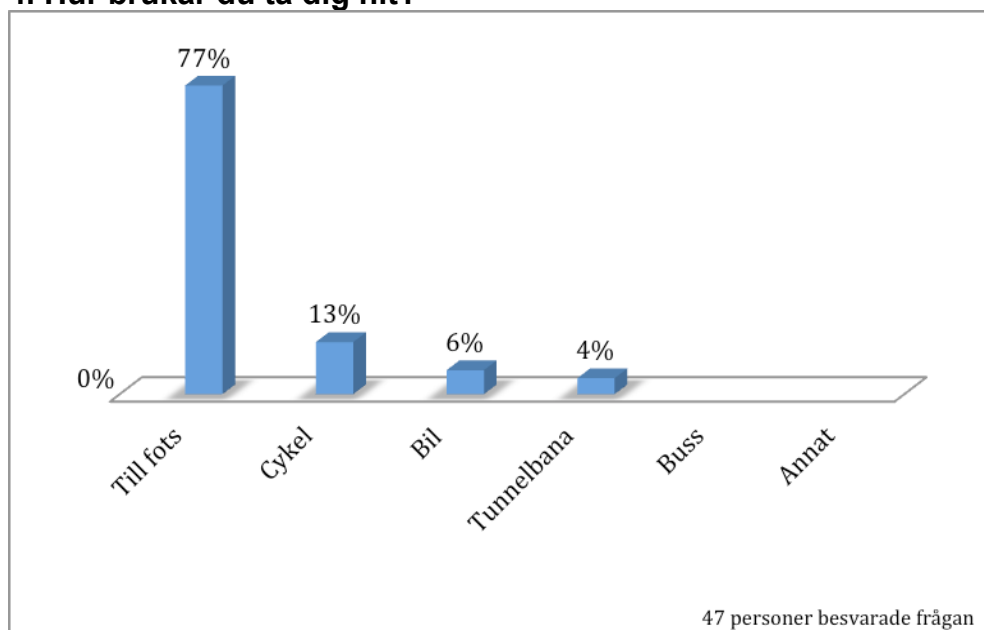
2. Ålder

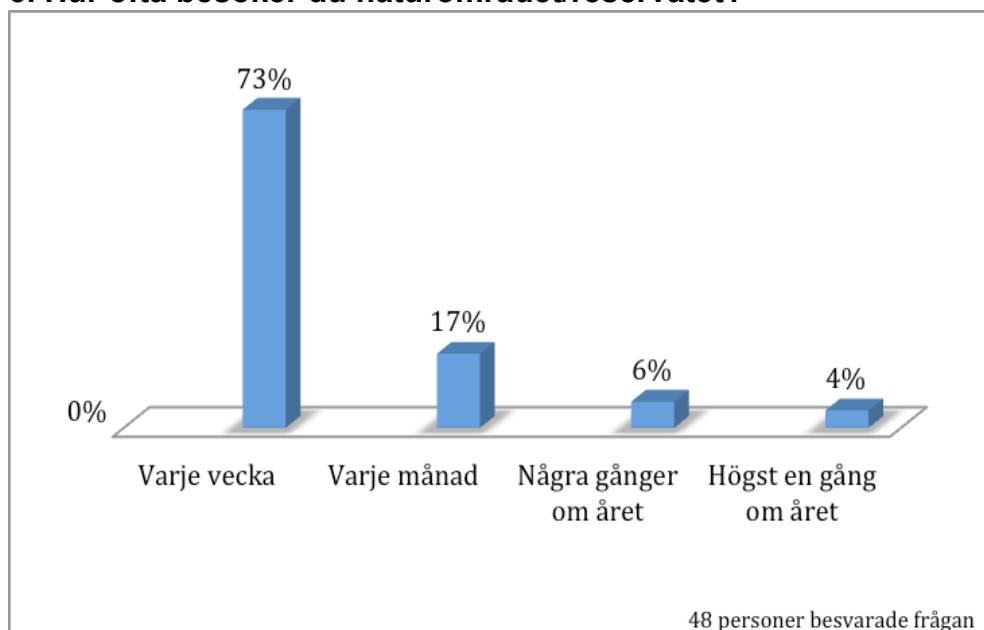
3. Vilken stadsdel bor du i?

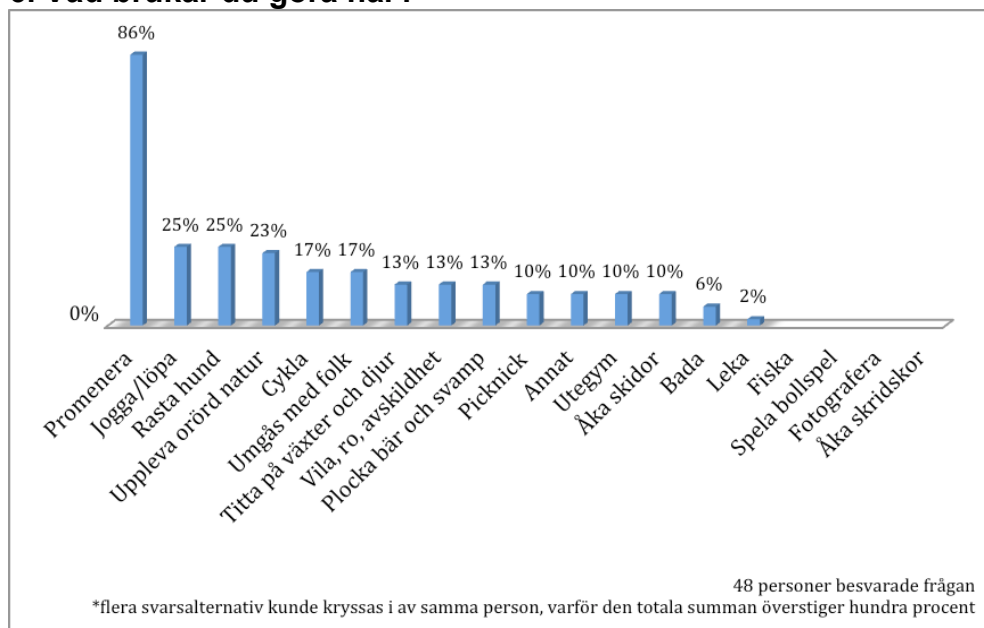
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

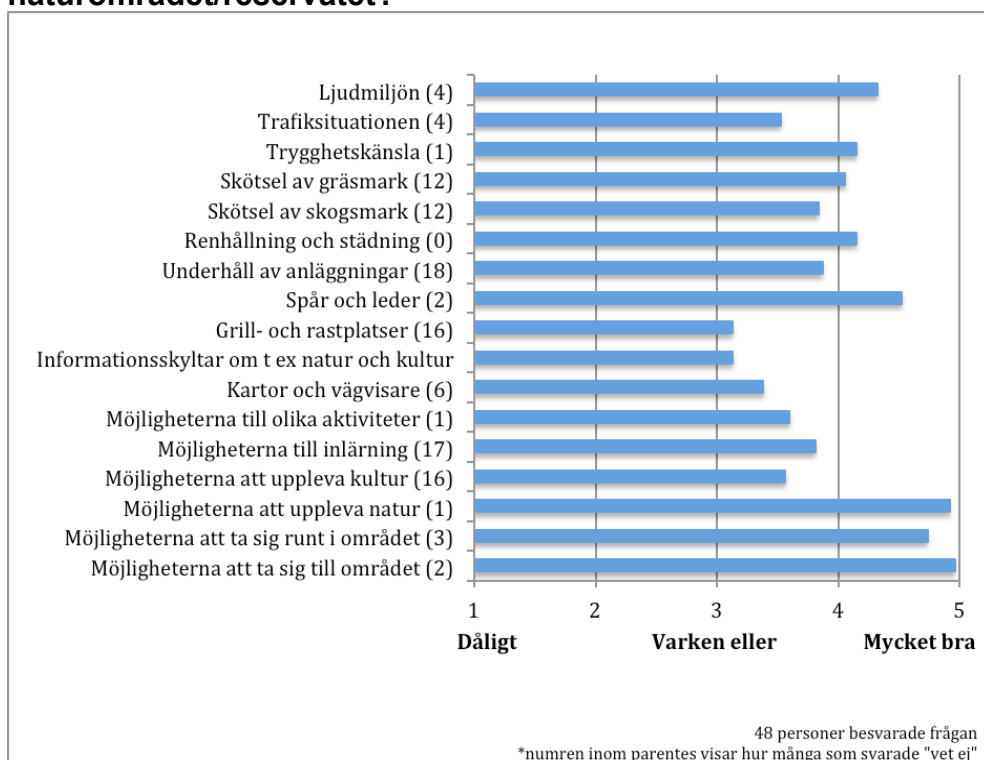

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade fem besökare "Annat". En använder reservatet för orientering och fyra personer går med barnvagn.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Tillgängligt/Nära till city	21
Vacker natur	9
Stort	7
Att det inte byggs i reservatet och att det bevaras	7
Lugnt/tyst	4
Närhet till vattnen och bad	3
Promenad- och löpvänligt	3
En variation inom naturreservatet	2
Många aktivitetsmöjligheter	2
Hundrastområdet	1
Utegymmet	1
Att det är mycket folk	1

46 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Kartor, vägvisare och informationsskyltar	6
En cykelbana som är avskild från gångbanan/cyklister kör för fort	5
Fler fik/ta tillbaka fiket vid lilla Sickla	5
Fler soptunnor och töm dem oftare	4
Belysning på vintrarna/bättre belysning	2
Rensa träd som ligger på marken, en del ställen går inte att ta sig fram på	2
Öka trygghetskänslan	2
Fler toaletter	2
Tydligare information om vart hundrastgårdar finns	2
Bygg eller riv inte i resevatet	1
Fler grillplatser	1
Söderbysjön bör underhållas	1
Sittplatser för att ta det lugnt, t.ex. bänkar	1
Klipp gräset	1
Fler parkeringsplatser för besökare	1
En grusväg upp till utegymmet, svåråtkomligt med barnvagn	1
Förbättra städningen i resevatet	1
Fler aktiviteter för barn	1
Åtgärda leriga spår som är svåra att gå på	1

26 personer besvarade fsan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 7**GRIMSTA NATURRESERVAT****Besöksräkning****Undersökning genomförd fredag 26 juni 2015**

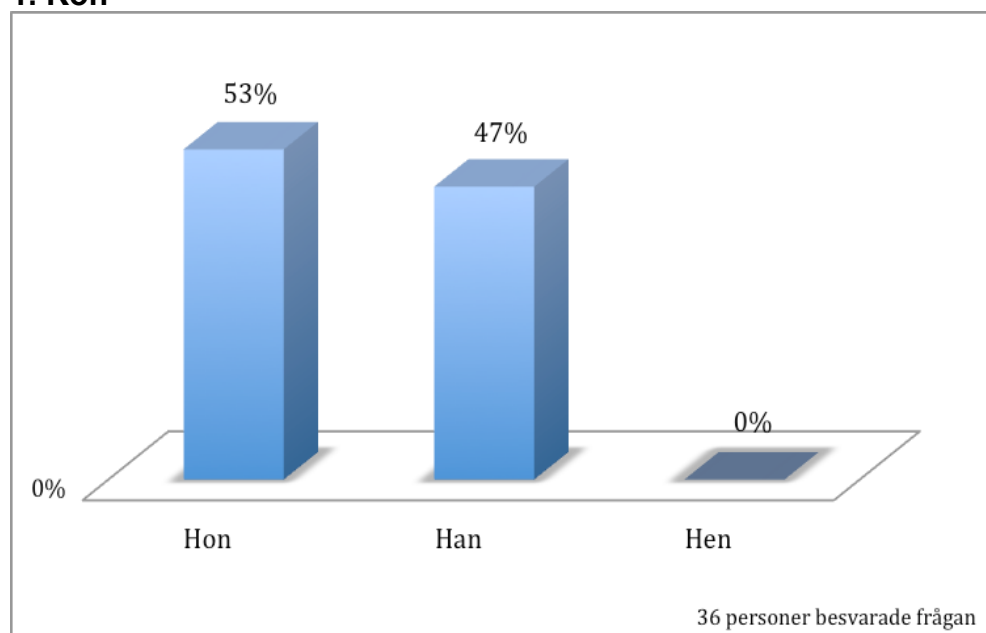
Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	53
A. Eftermiddag	95
B. Förmiddag	30
B. Eftermiddag	50
Totalt	228

Enkätundersökning

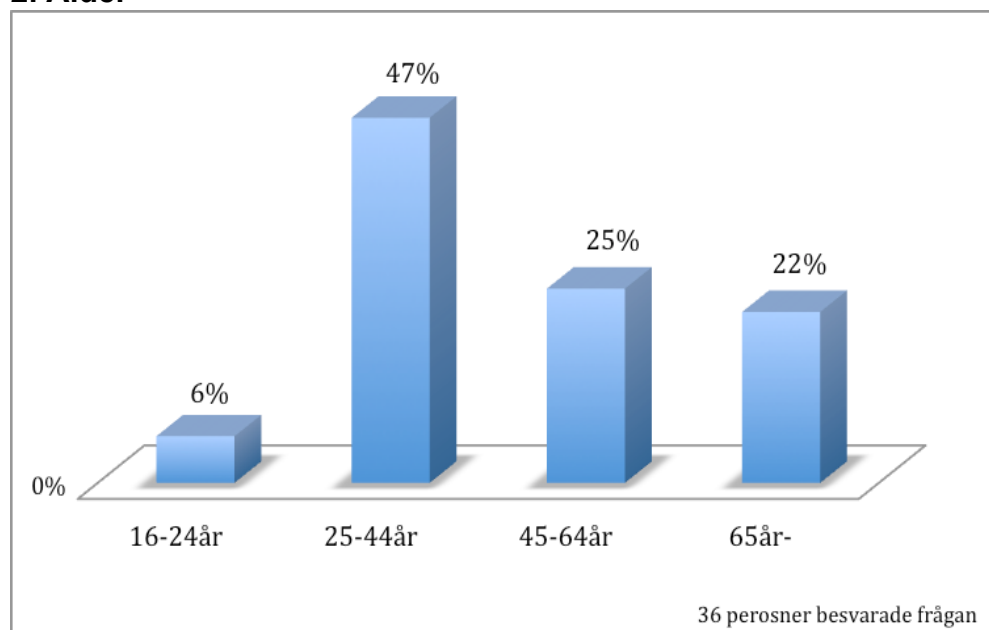
Fullständigt bevarade enkäter	35
Ofullständigt besvarade	1
Totalt	36

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

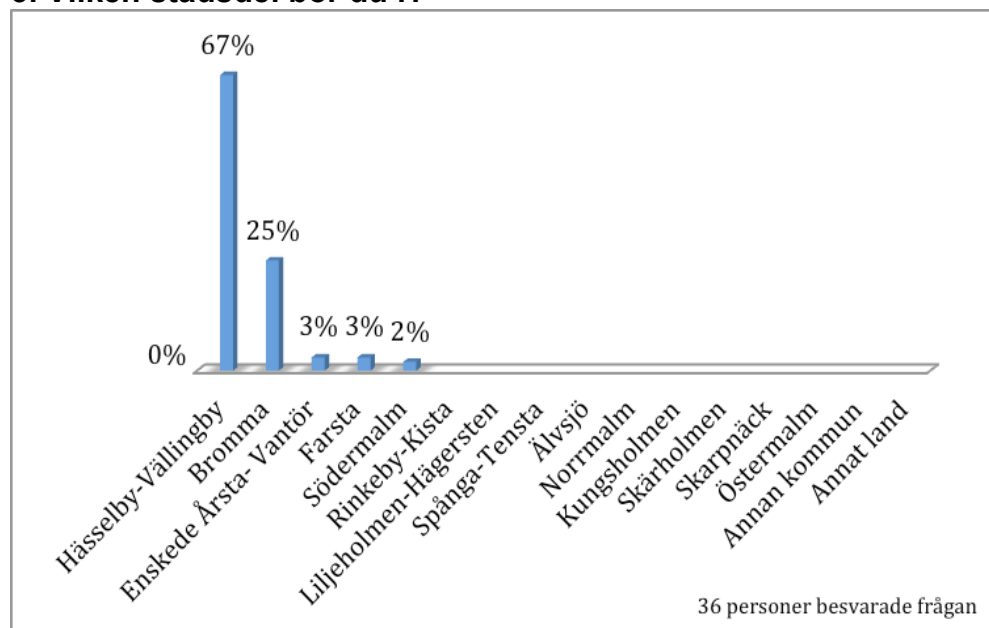
Vid punkt A och B var det växlande regn och i övrigt kallt och molnigt under förmiddagen. På eftermiddagen förekom en del sol vid punkt A.

1. Kön

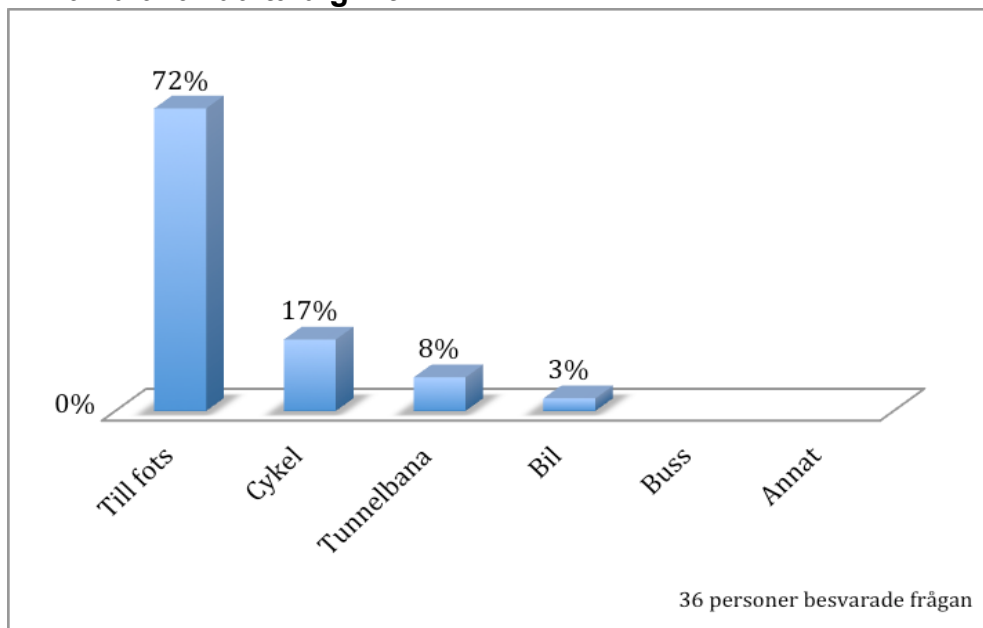
2. Ålder

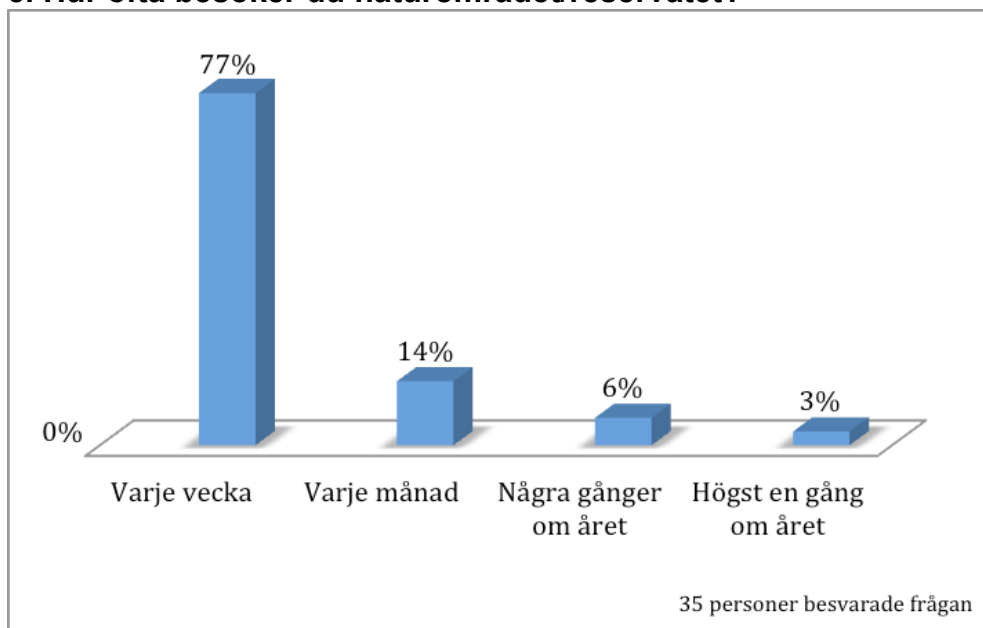
3. Vilken stadsdel bor du i?

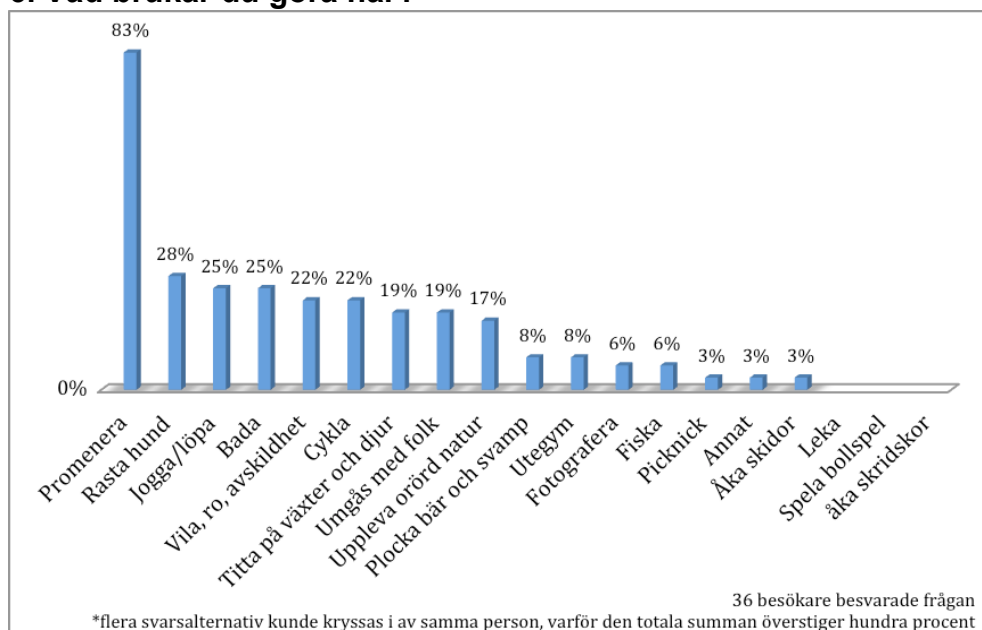
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

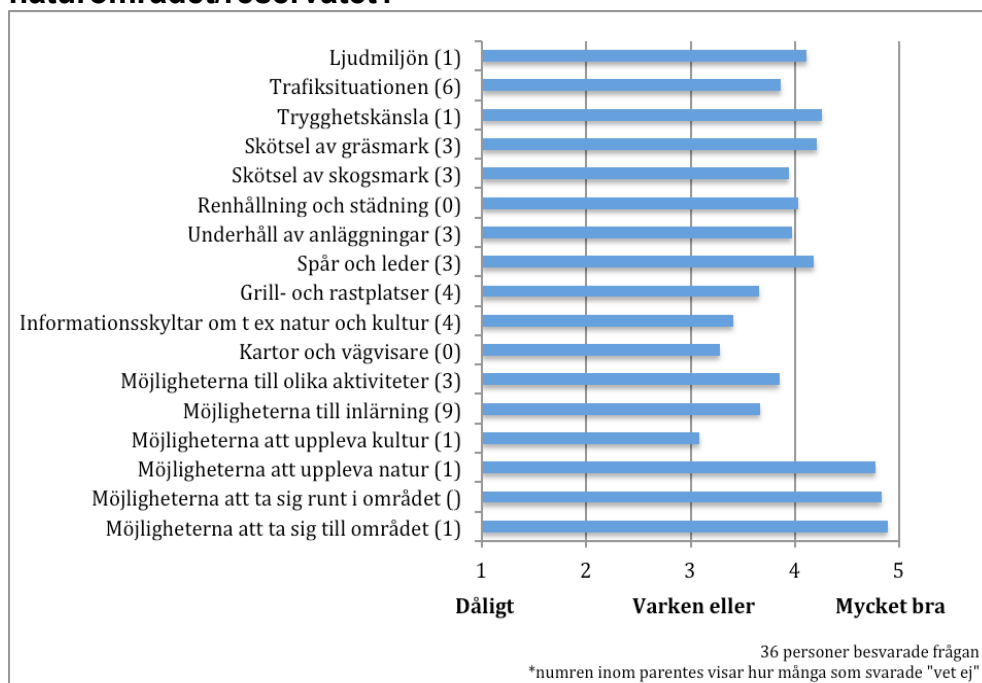

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade två besökare "Annat". En besökare använder resevatet för att titta på vattnet och en annan för att besöka begravningsplats.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/resevatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Sjön/badet	14
Tillgängligt och nära till city	10
Vacker natur	10
Stort	2
Orört	2
Mycket djur	2
Promenadvänligt	2
Bra variation i reservatet	1
En bra plats att umgås på	1
Lugnt	1
Möjlighet att utföra många olika aktiviteter	1
Fågellivet	1
Bra café vid badet	1

34 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Fler grillplatser	5
Fler kartor och vägvisare samt Informationsskyltar	5
Bättre belysning	2
En kiosk/Bättre fik	2
Inför ett rastområde för hundar	1
Fler bryggor	1
Svanar och fåglar vid dammen har försvunnit	1
Toaletter bör finnas	1
Mer aktiviteter	1
Det tar lång tid innan fallna träd röjs undan/Gallring i skogen	1
Mopeder kör vårdslöst	1
Större och säkrare bommar, så bilar inte åker in i parken	1
Bättre lekplats för barn	1

20 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 8

KYRKHAMN NATUROMRÅDE

Besöksräkning

Undersökning genomförd måndagen 29 juni 2015

Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	30
A. Eftermiddag	24
B. Förmiddag	22
B. Eftermiddag	53
Totalt	129

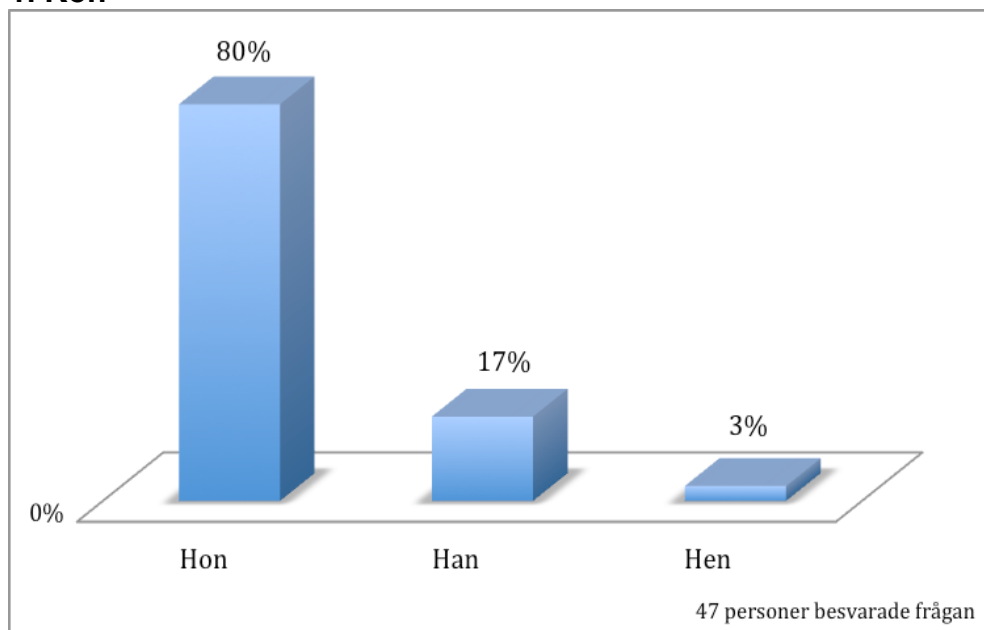
Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Vid punkt A och B var det mestadels sol och en del blåst på för- och eftermiddag

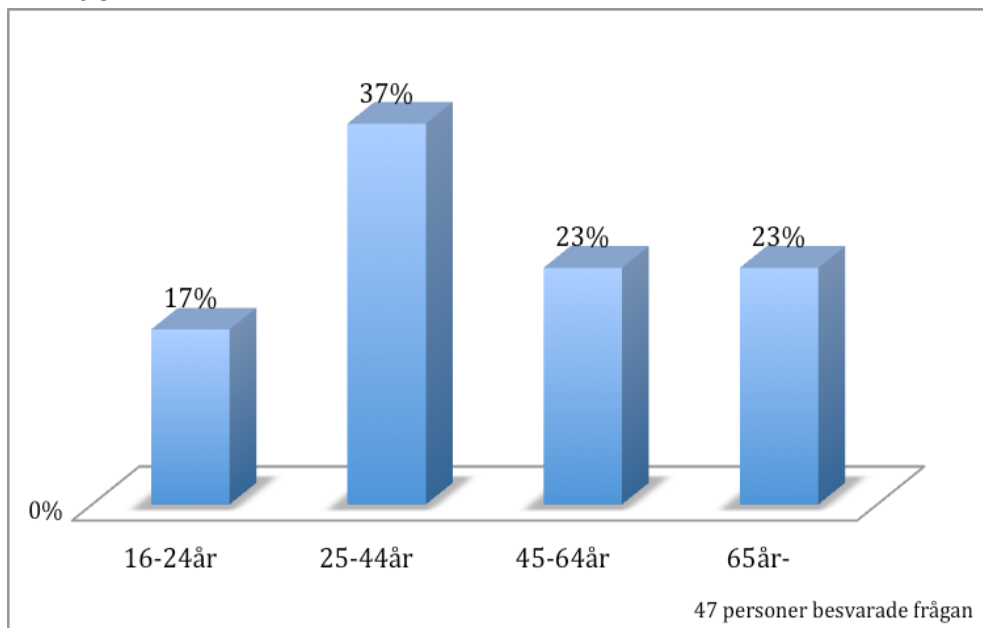
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	29
Ofullständigt besvarade enkäter	1
Totalt	30

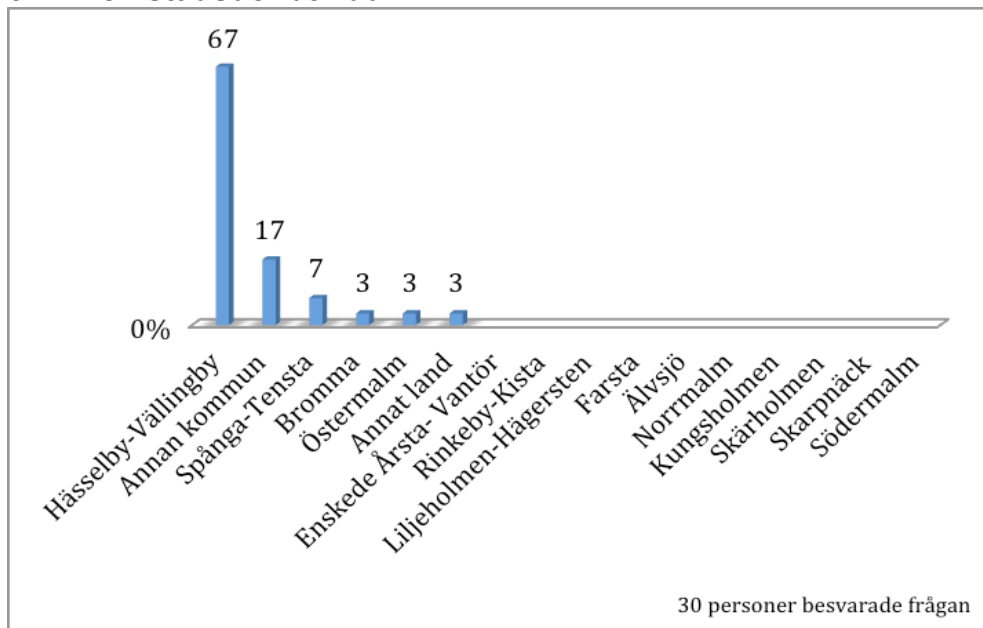
1. Kön

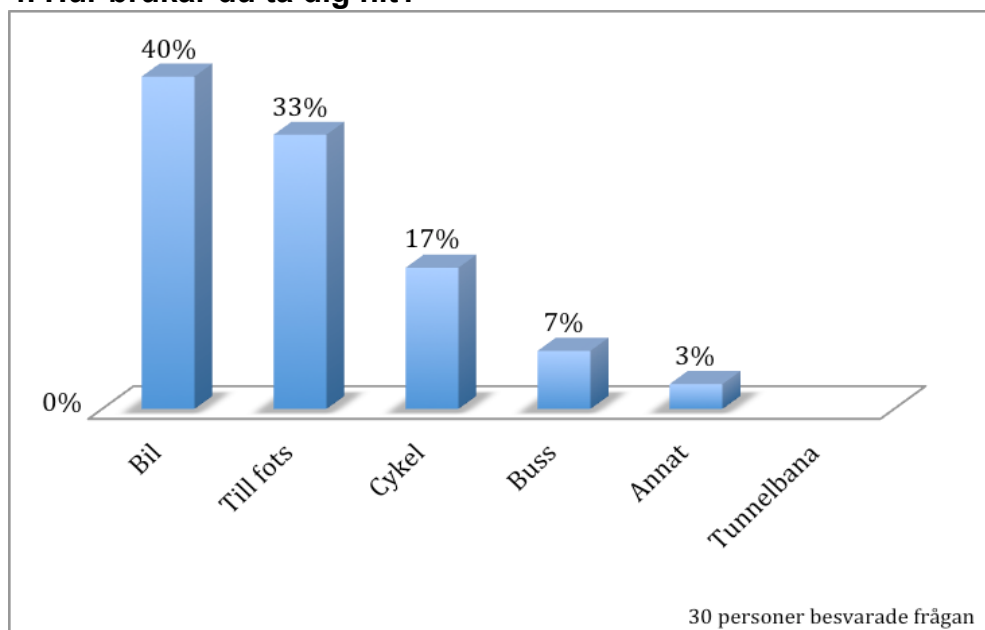
2. Ålder

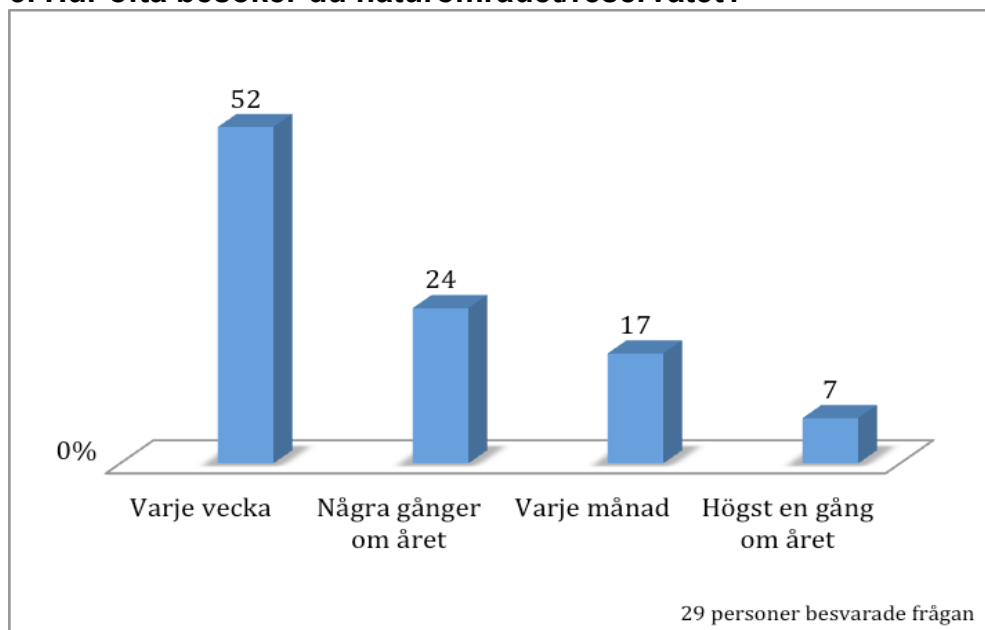
3. Vilken stadsdel bor du i?

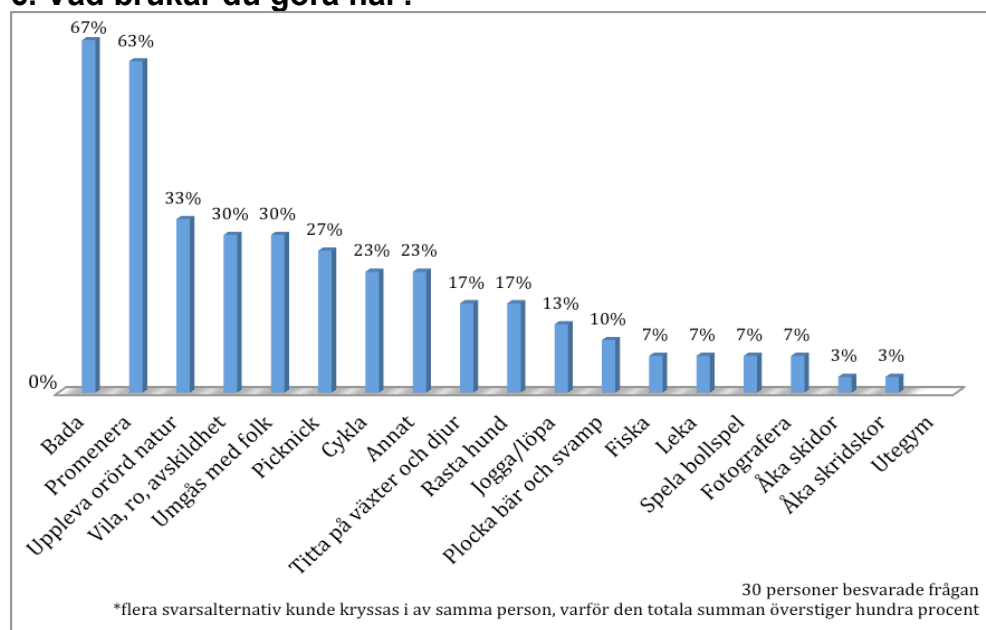
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

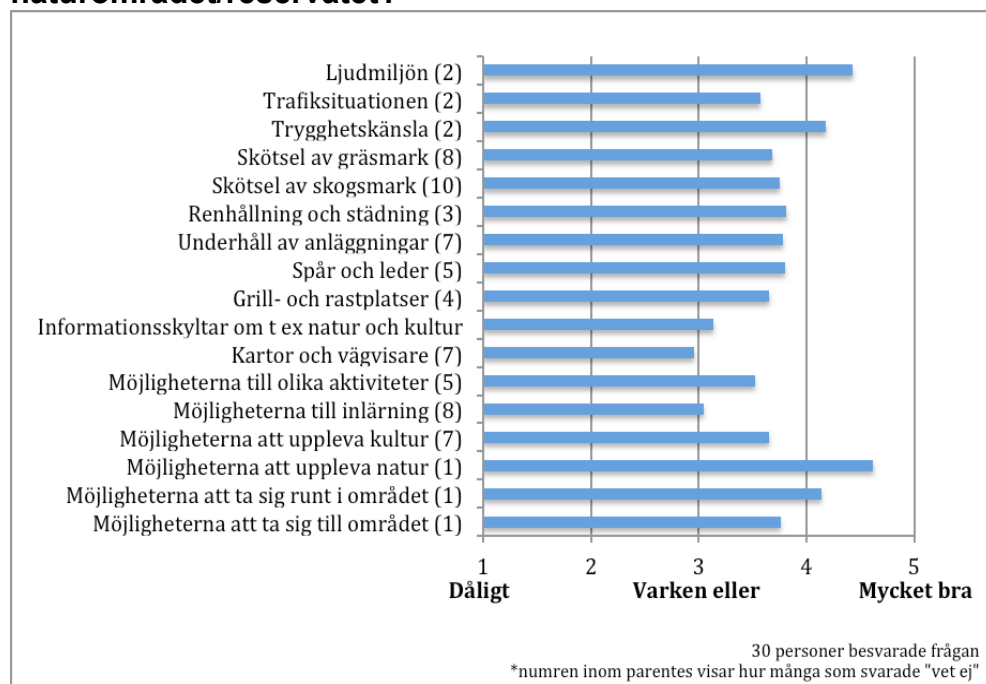

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade sju besökare "Annat". En besökare använder resevatet för att åka båt, en för att sola och grilla, en för att bada sin hund och fyra personer kryssade i annat utan att ge exempel.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur	18
Lugnt/stilla	8
Mälaren/badet	6
Närheten	5
Tillgång till kultur nära förorten	2
Folktomt	2
Orört	2
Promenadstråk	1
Klipporna	1
Parkeringsplatser	1
Bra konsthantverkare	1
Att det ska bli ett naturreservat	1
Lättframkomligt med cykel	1
Djurlivet	1

29 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Bättre kollektivtrafikmöjligheter/ sommarkollektivtrafik	7
Caféet vid Lövestabadet behöver ett stort lyft/Café året om	6
Fler parkeringsplatser intill Lövestabadet	4
Hundrastgårdar	2
Fler grillplatser	1
Belysning	1
Dålig sand på stranden	1
Bättre underhåll av vägen	1
Fler cykelleder	1
Färre bilar	1
Informationsskyltar om förbud mot lösgående hundar	1
Mer informationsskyltar om kultur och miljö	1
Dålig ljudkvalitet på grund av motocross och skjutbanan	1
Motverka att det grillas på klipporna	1

17 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 9

IGELBÄCKEN KULTURRESEVAT

Besöksräkning

Undersökning genomförd tisdag 30 juni 2015

Punkt	Antal besökare
A förmiddag	141
A eftermiddag	113
B förmiddag	85
B eftermiddag	45
Totalt	384

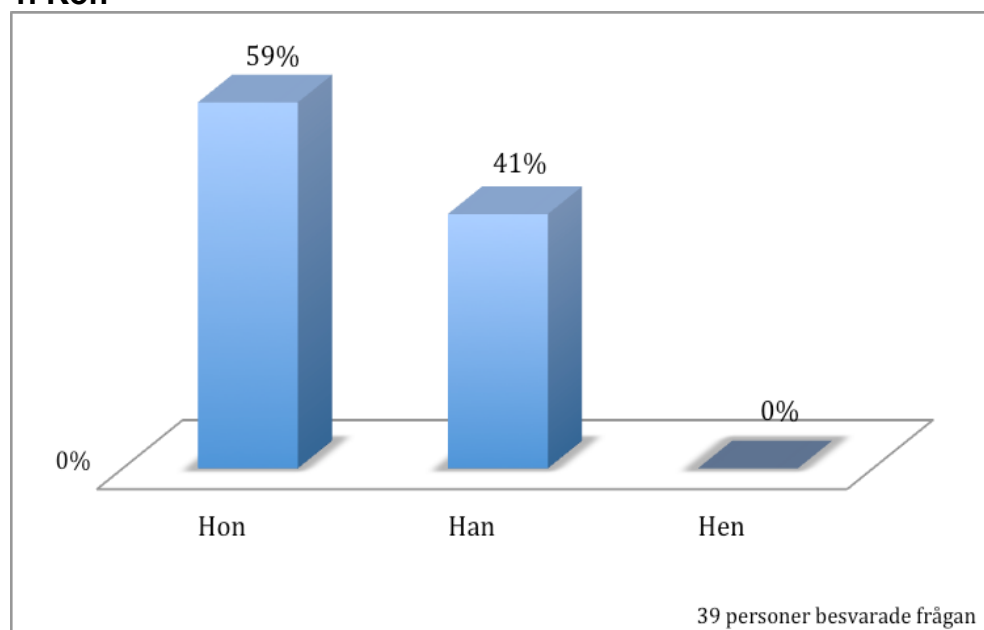
Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Vid punkt A och B var det molnigt och blåsig under större delen av både för- och eftermiddag.

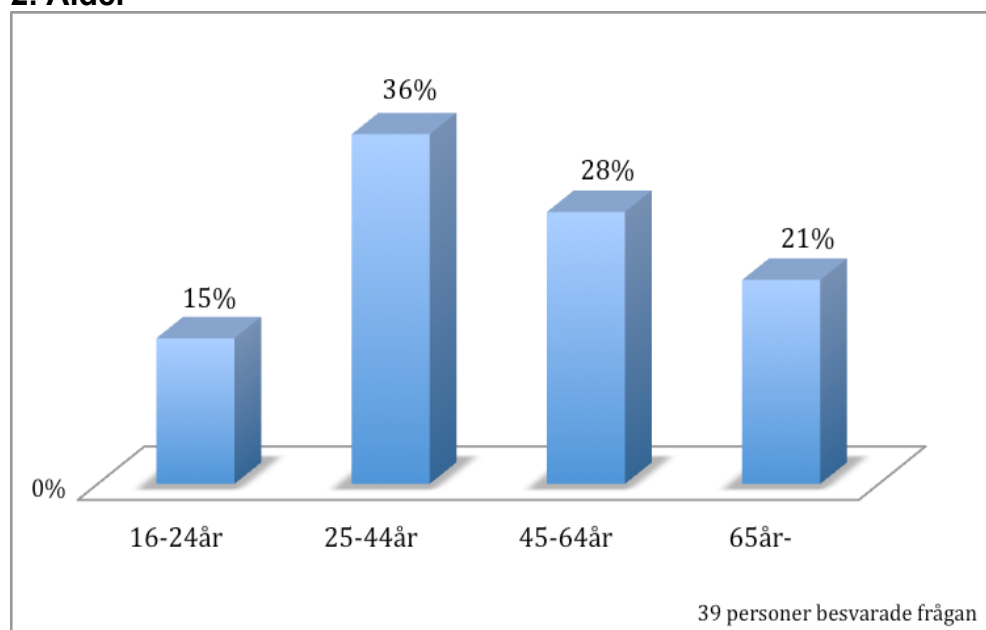
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	39
Ofullständigt besvarade	0
Totalt	39

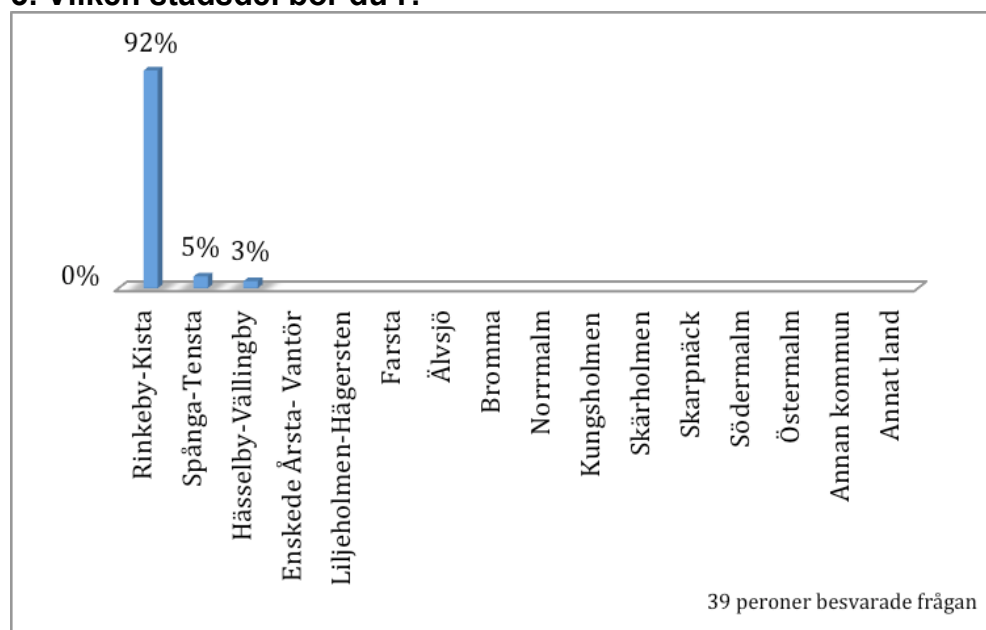
1. Kön

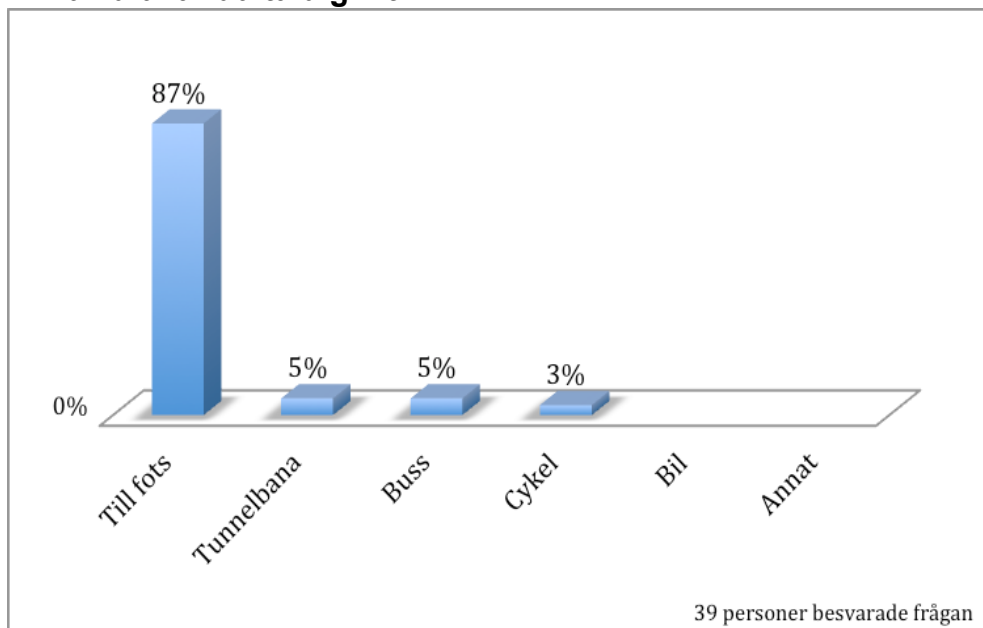
2. Ålder

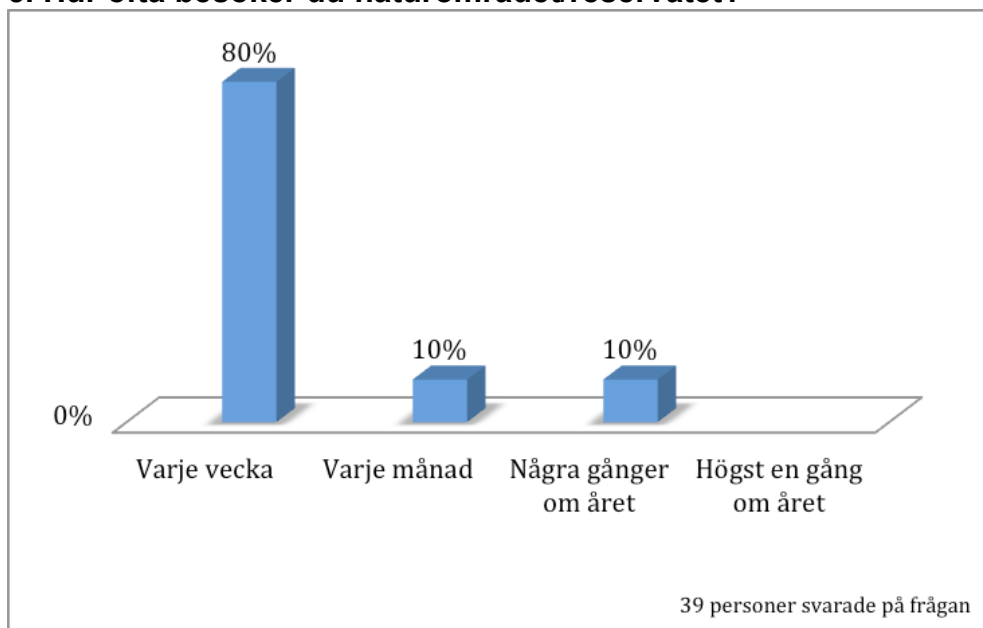
3. Vilken stadsdel bor du i?

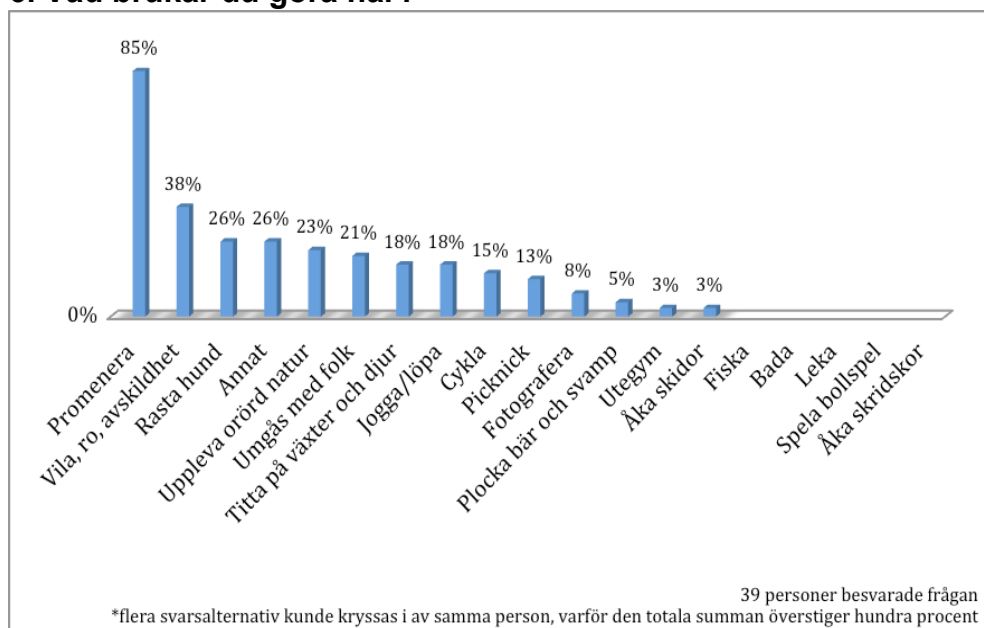
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

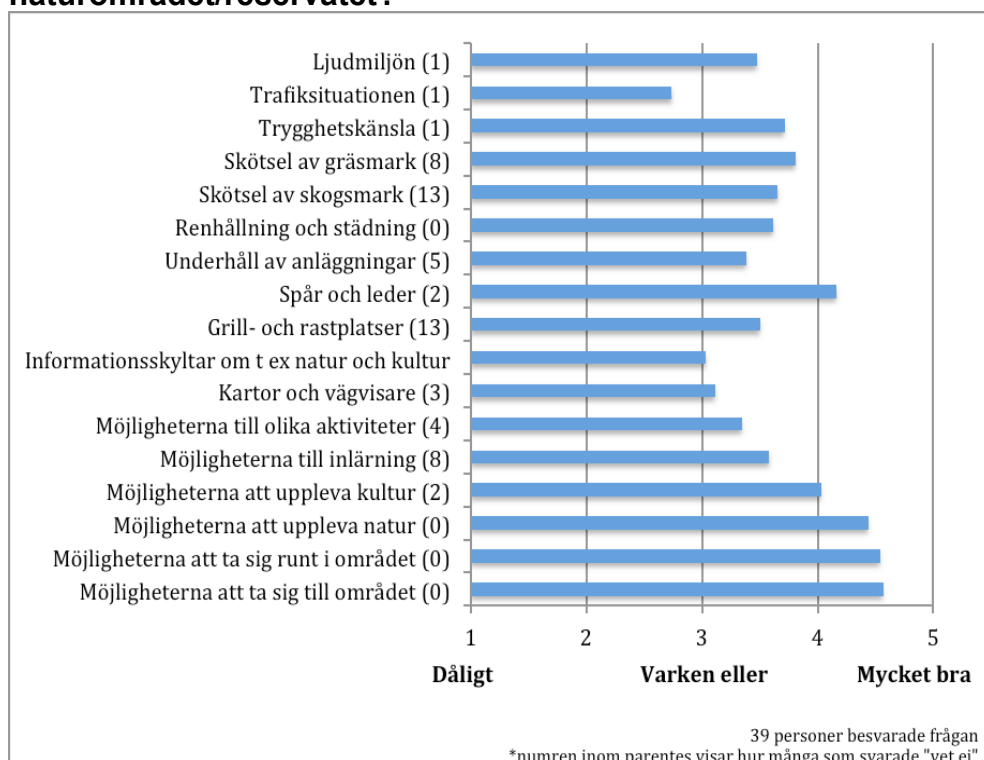

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade nio besökare "Annat". Två besökare svarade att de går med barnvagn, två grillar, en besöker sin kolonilott, en fikar i Husby gård, en använder reservatet för att få inspiration till sina låtar, en handlar och en besökare svarade underhållning.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur	20
Närheten/Nära city	9
Lugnet	5
Husbygård	5
Möjligheten att promenera	4
Fågel- och djurlivet	3
Kulturliv och underhållning	3
Möjligheten att kunna umgås	2
Orörd natur	1
Möjligheten till olika aktiviteter	1
Kolonilotterna	1
Lätt att ta sig fram i reservatet	1
Tryggt	1
Bra vägar	1
Bra skogsskötsel	1
Lekplatser för barn	1
Trevligt att kunna springa och motionera i naturen	1
Ger inspiration	1

39 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Trafiken stör/ta bort bilarna	11
Fler/större soptunnor	4
Större utbud av aktiviteter	4
Butiker/kiosker/café i närheten	3
Bänkar	2
Fler grillplatser	2
Det är för mycket cyklister	1
Säkerhet	1
Vägunderhåll	1
Bygg inte	1
Mer teater för barn	1
Gör fler kolonilotter	1
Låt ungdomar jobba med att underhålla reservatet	1
Fler vattenkranar	1
Kartor och skyltar	1
Hundrastgård	1

25 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 10

HANSTA NATURRESERVAT

Besöksräkning

Undersökning genomförd onsdag 1 juli 2015

Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	59
A. Eftermiddag	70
B. Förmiddag	18
B. Eftermiddag	26
Totalt	173

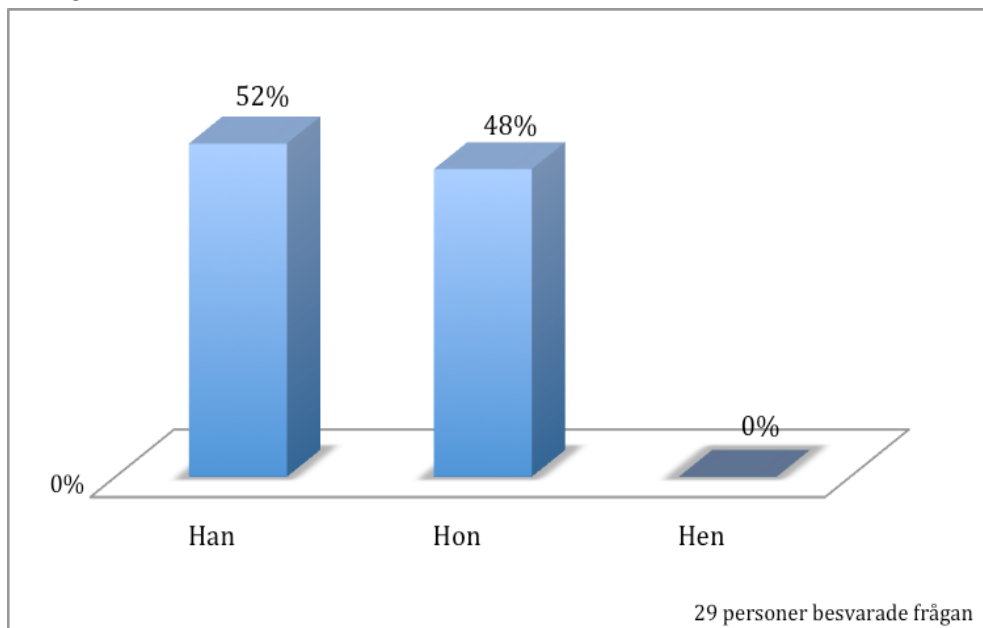
Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Vid punkt A och B var det soligt och varmt på både för- och eftermiddag.

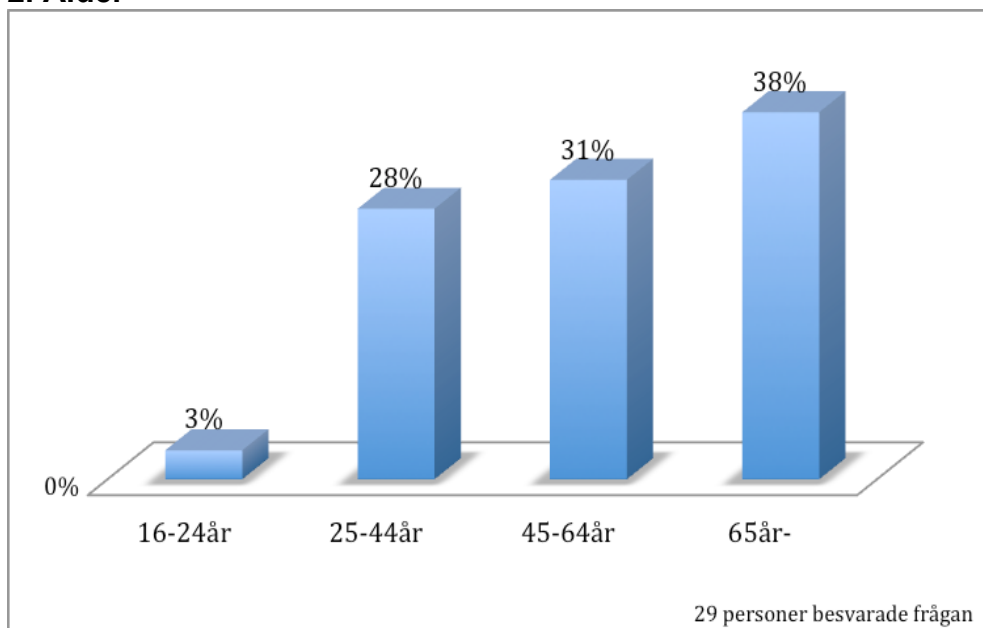
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	31
Ofullständigt besvarade enkäter	2
Totalt	31

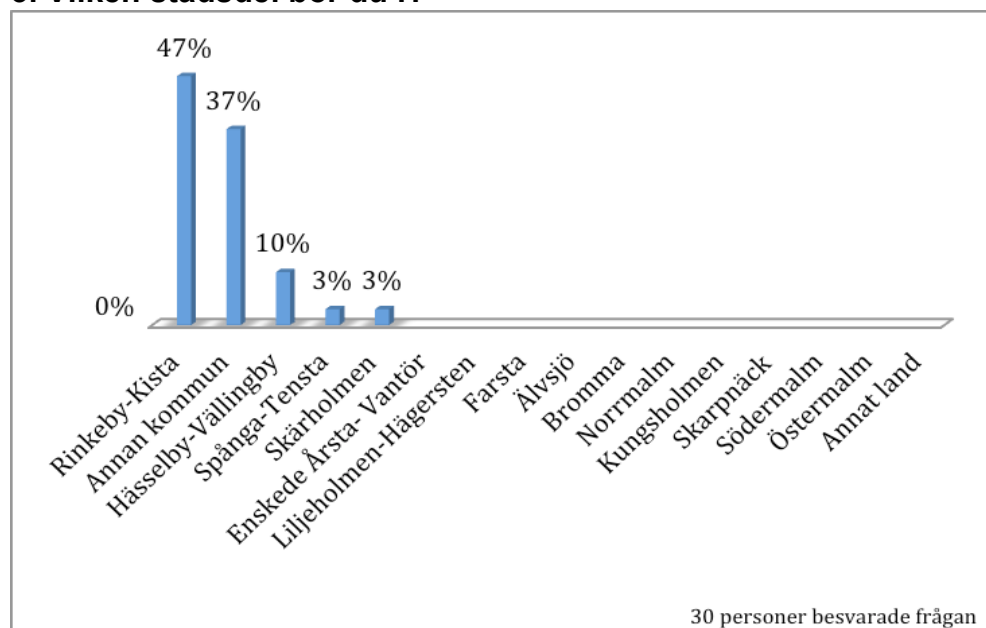
1. Kön

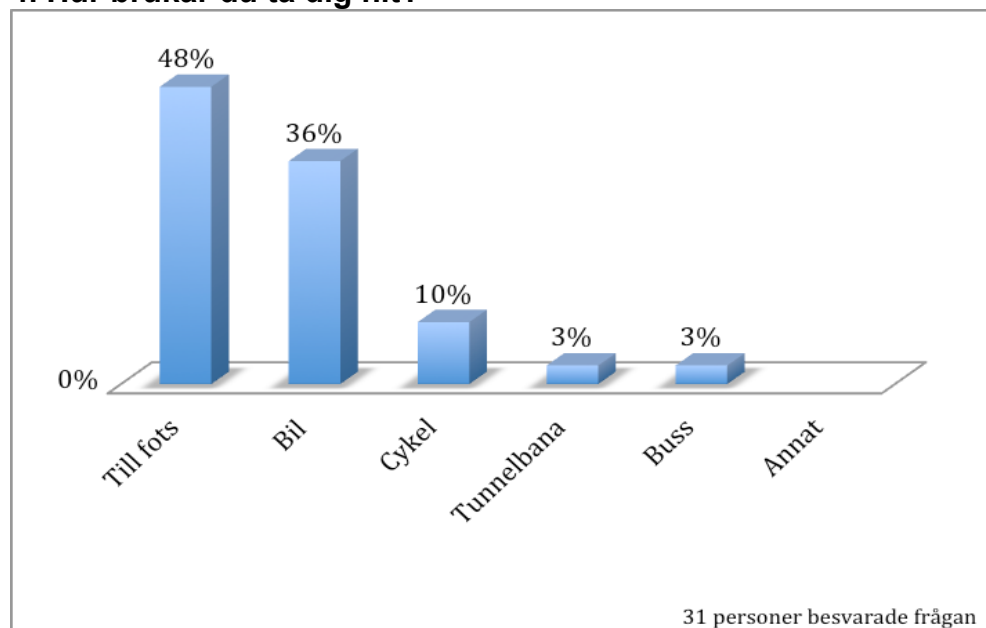
2. Ålder

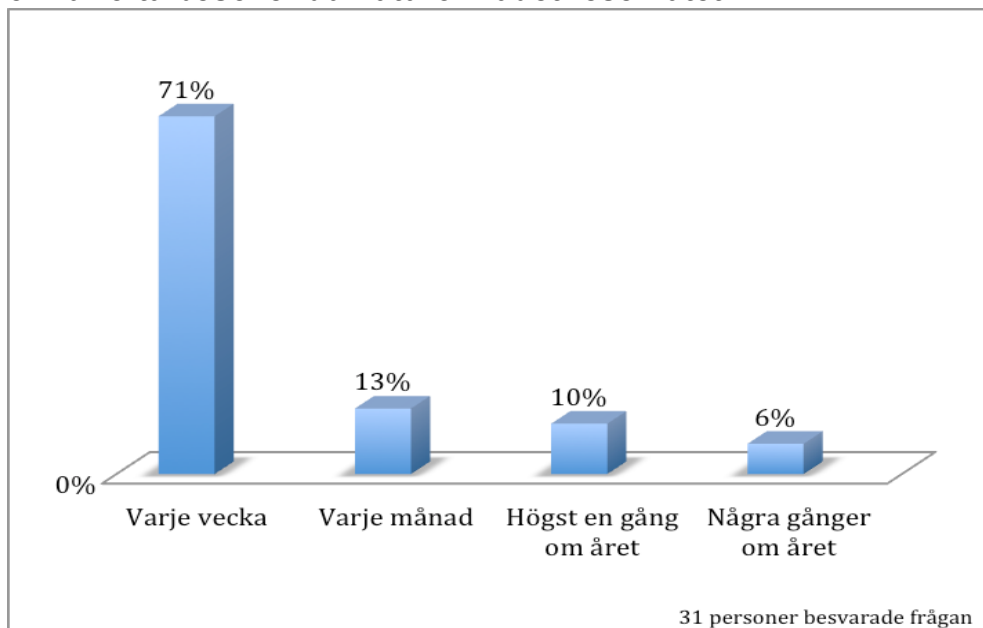
3. Vilken stadsdel bor du i?

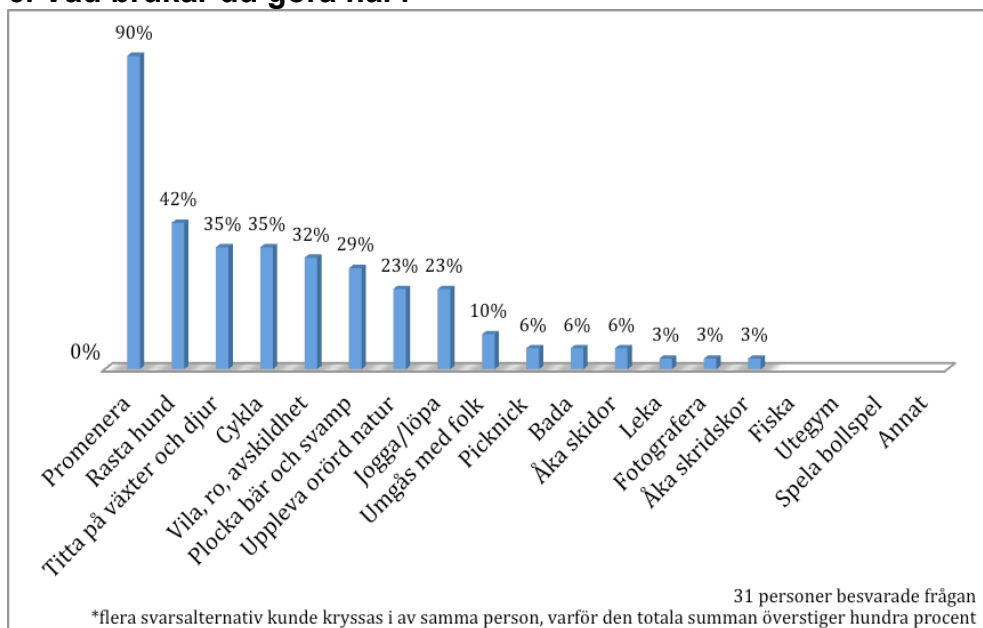
4. Hur brukar du ta dig hit?

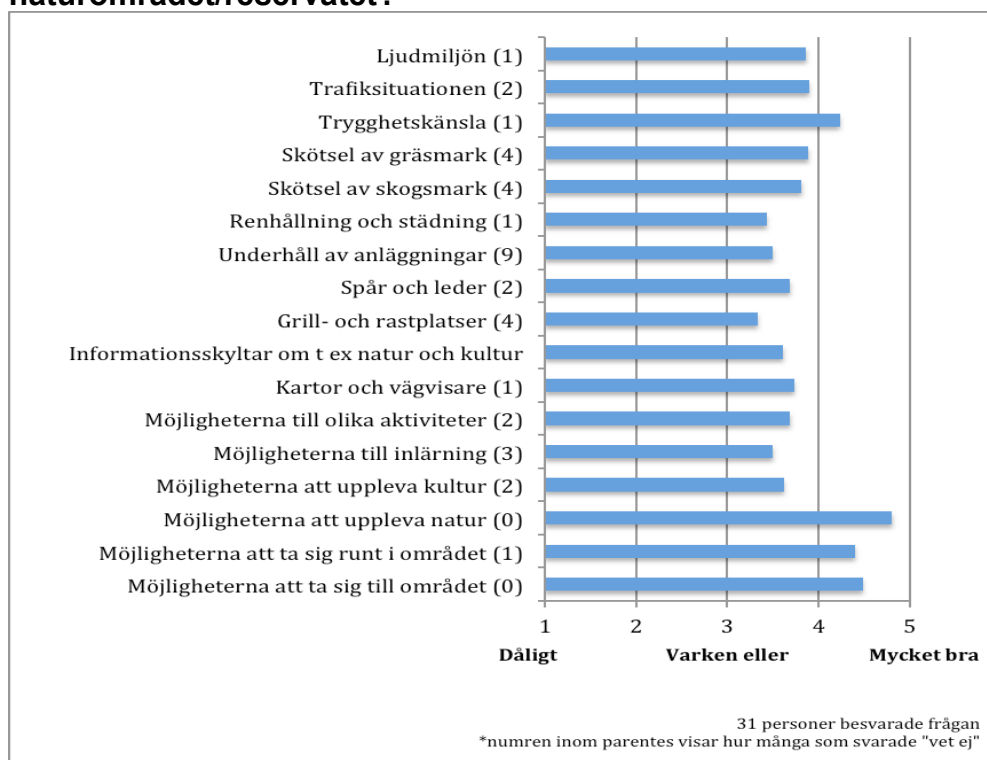
5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

6. Vad brukar du göra här?*

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur	9
Lugnet/tystnaden	6
Närheten/lättillgängligheten	6
Orört område	5
Djurlivet	3
Bilfritt	2
Hästarna	2
Stort	2
Variation inom reservatet	2
Mycket kultur	1
Möjligheten att plocka svamp	1
Möjligheten att promenera i naturen	1
Möjlighet att rasta hundarna	1

29 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Fler sittplatser/bänkar i området	7
Bättre belysning, gärna mer belysning under vintertid	2
Kartor och vägvisare	2
Fler soptunnor	2
Fler informationsskyltar om t.ex. natur och kultur	2
Cyklister bör vara på anvisade platser	2
Ploga snö snabbare efter snöfall	1
Man borde inte få rida på motionsspåret	1
Bättre cykelvägar	1
Fler grillplatser	1
Bättre underhåll av skogen	1
Ljudet av motorkross stör	1
Fler fikaställen	1
Förbättra städningen av resevatet	1
Räddningstjänst vid vattnet	1
Bättre kollektivtrafikförbindelser till resevatet	1
Fler badplatser	1
Bättre underhåll av gräset	1
Fler aktiviteter	1

23 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 11**ÄLVSJÖSKOGENS NATUROMRÅDE²****Besöksräkning****Undersökning genomförd torsdag 2 juli 2015**

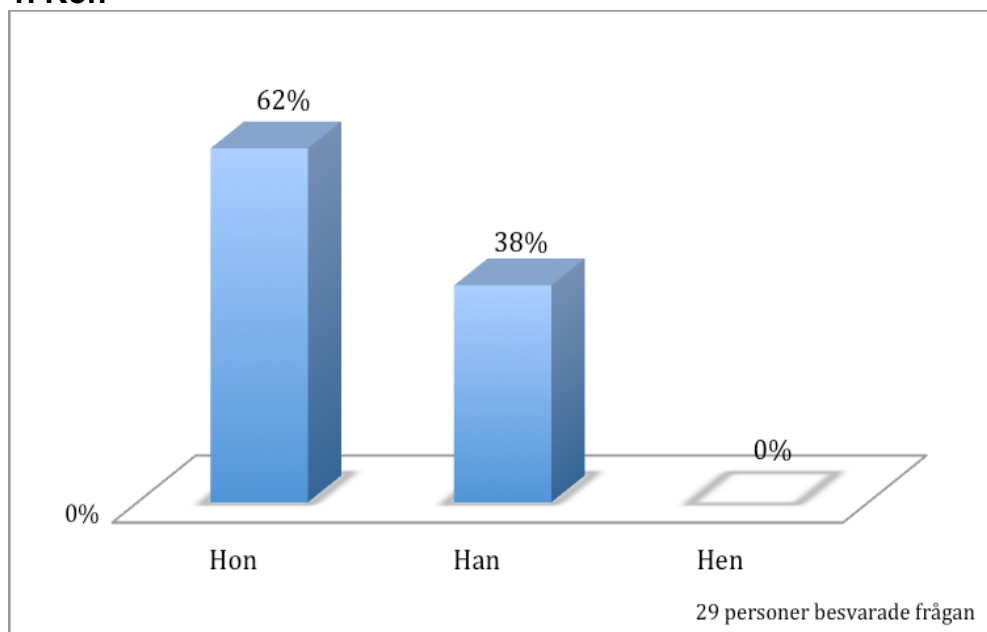
Punkt	Antal besökare
A förmiddag	77
A eftermiddag	66
B förmiddag	63
B eftermiddag	23
Totalt	229

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Vid punkt A och B var det soligt och varmt både på för- och eftermiddagen.

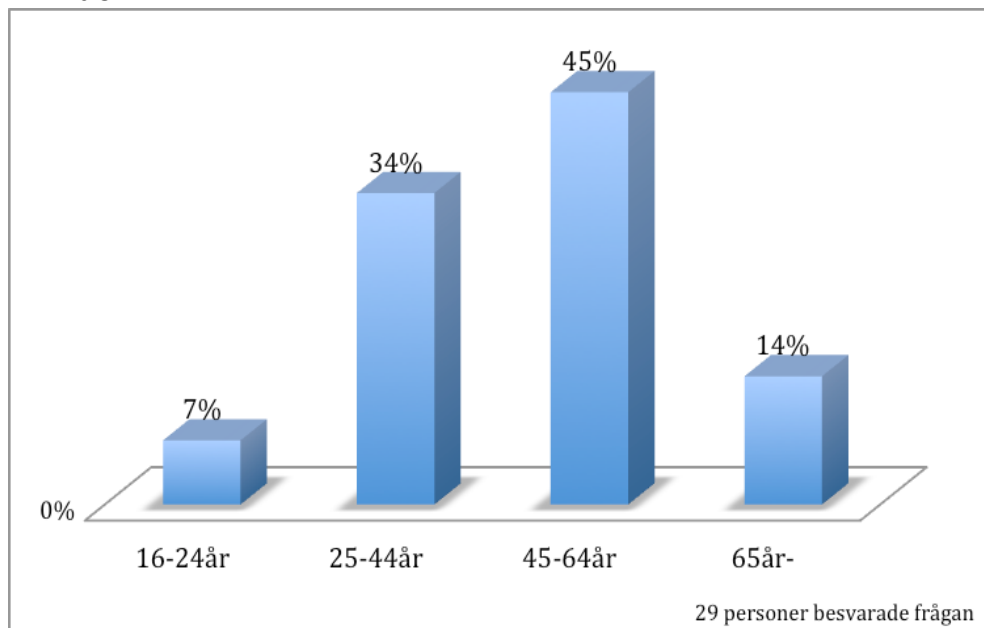
Enkätundersökning

Fullständigt besvarade enkäter	29
Ofullständigt besvarade enkäter	0
Totalt	29

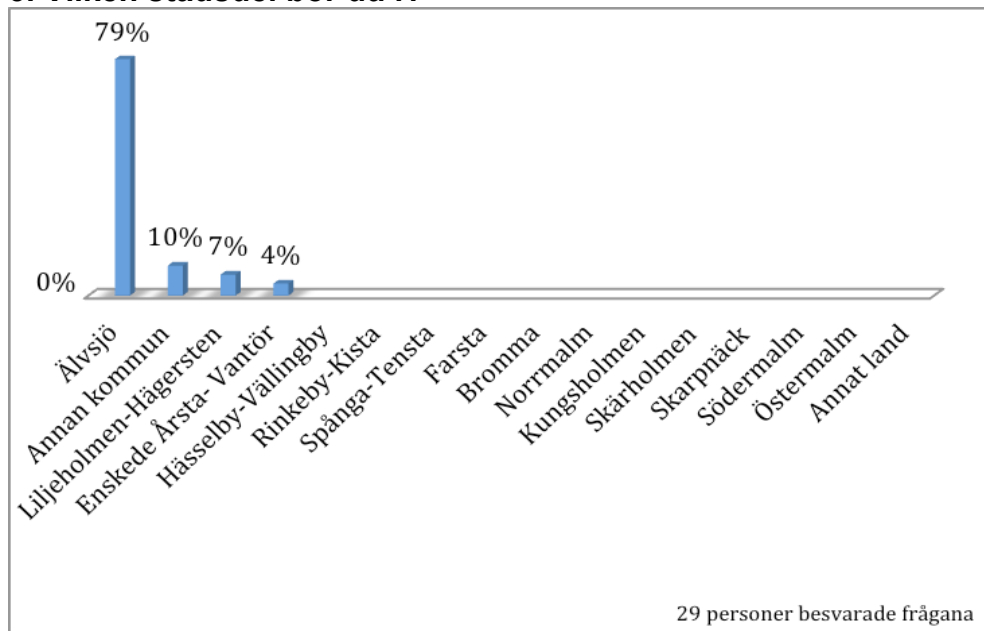
1. Kön

² Undersökningen är gjord i västra Älvsjöskogen.

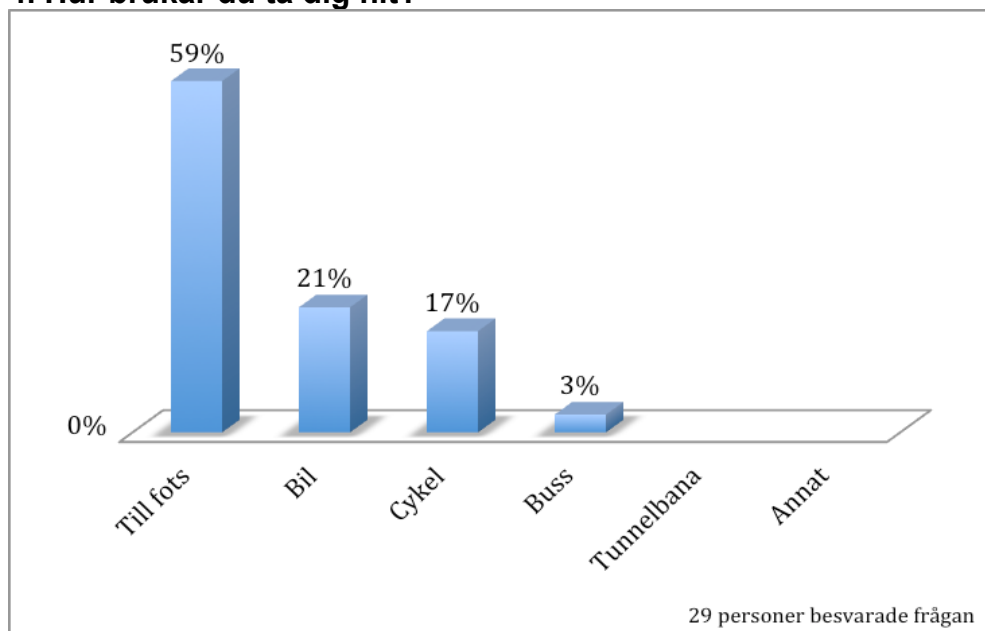
2. Ålder

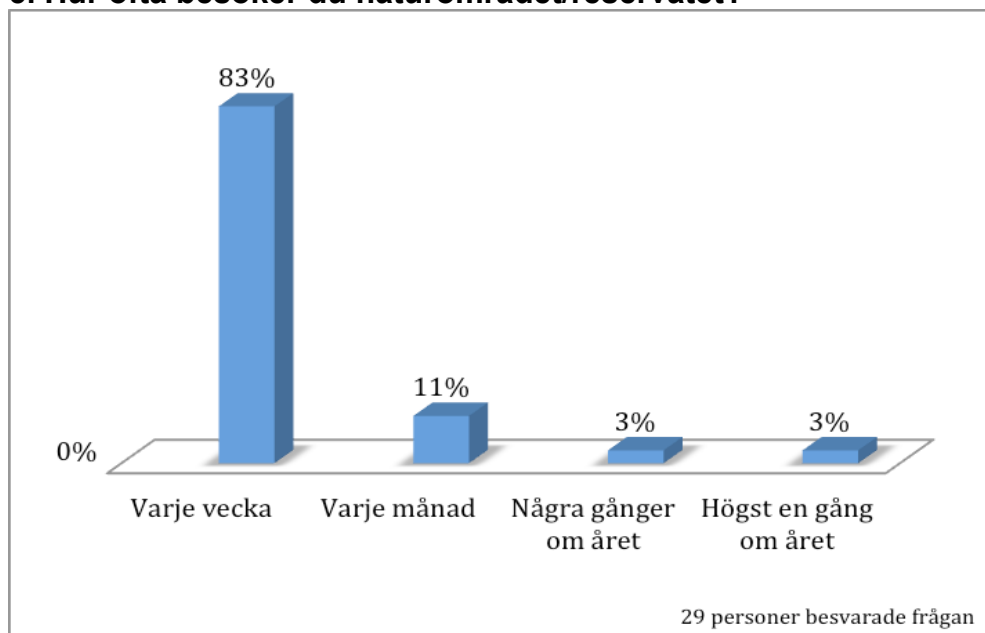
3. Vilken stadsdel bor du i?

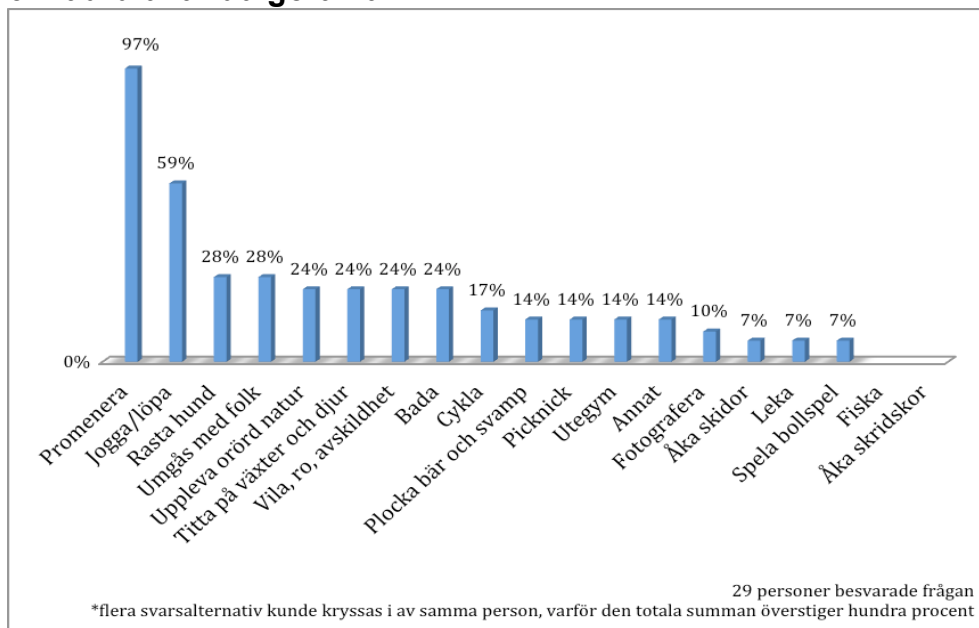
4. Hur brukar du ta dig hit?

5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

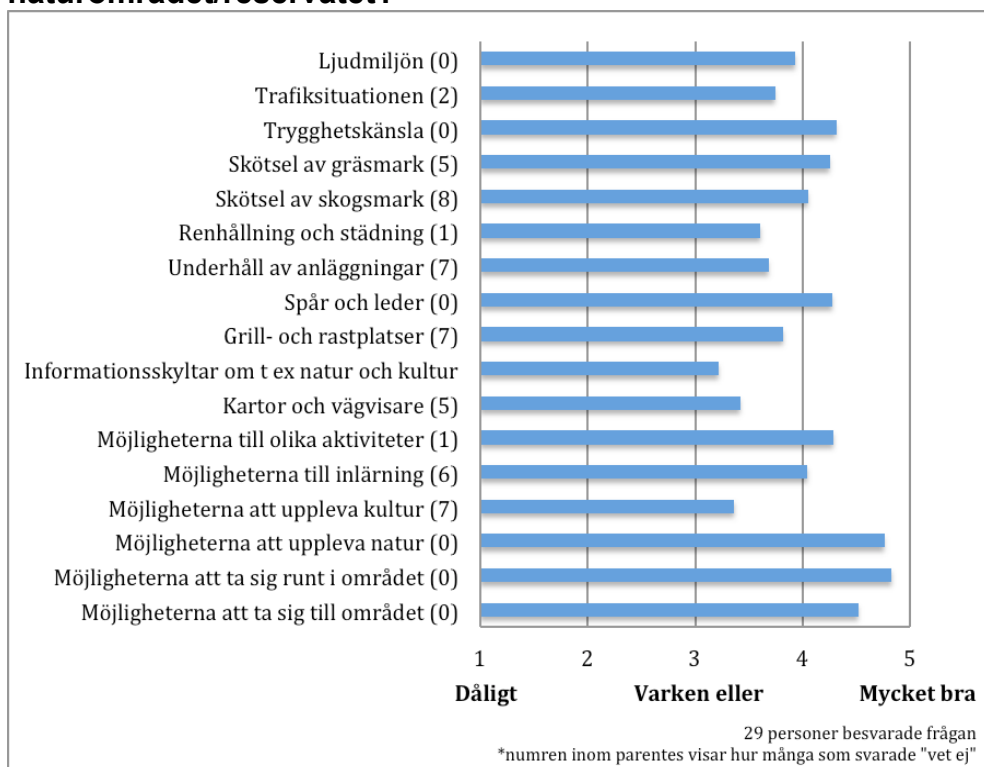

6. Vad brukar du göra här?*

Förutom förvalsalternativen som redovisas i figuren tabellen, svarade fyra besökare "Annat". Tre besökare svarade att de umgås med sina barn och en person att hon plockar blommor.

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur/fint område	14
Närheten/lättillgängligt	10
Möjligheten att bada	5
Bra belysning/upplysta spår	4
Orört/bevarat	3
Utegym	2
Möjlighet att promenera i naturen	2
Möjlighet till olika aktiviteter	1
Möjligheten att klättra upp på höga berg	1
Lugnt och skönt	1
Möjligheten att vara i naturen med barnen	1

29 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Kartor och vägvisare	5
Fler bänkar/sittplatser	4
Gör Älvsjöskogen till ett naturreservat	3
Renhållning	3
Bättre underhåll av spår samt vinterunderhåll	3
En hundrastgård	2
Bättre möjligheter att ta sig till området med kollektivtrafik	2
Bättra på de klottrade skyltarna	2
Informationsskyltar för barn/Förnya informationsskyltarna	2
Bättre och fler soptunnor	2
Tillgång till toaletter	1
Tydlig information om man får lov att grilla i området	1
Bättre röjning i skogen	1
Tydligare kilometermarkeringar	1
Aktiviteter för barn	1
Tillgång till dricksvatten	1
Parkeringsplats	1

23 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

BILAGA 12**RÅGSVEDS NATUROMRÅDE³****Besöksräkning genomförd torsdag 18 juni**

Punkt	Antal besökare
A förmiddag	33
B förmiddag	32
Totalt	65

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

Vid både punkt A och B var det regnigt och kallt under förmiddagen.

Enkätundersökning genomförd torsdag 18 juni 2015

Fullständigt besvarade enkäter	16
Ofullständigt besvarade enkäter	0
Totalt	16

Besöksräkning genomförd fredag 3 juli 2015

Punkt	Antal besökare
A. Förmiddag	46
B. Förmiddag	52
Totalt	98
Totala antalet besökare 18 juni + 3 juli	163

Väderförhållanden och förutsättningar vid undersökningstillfället

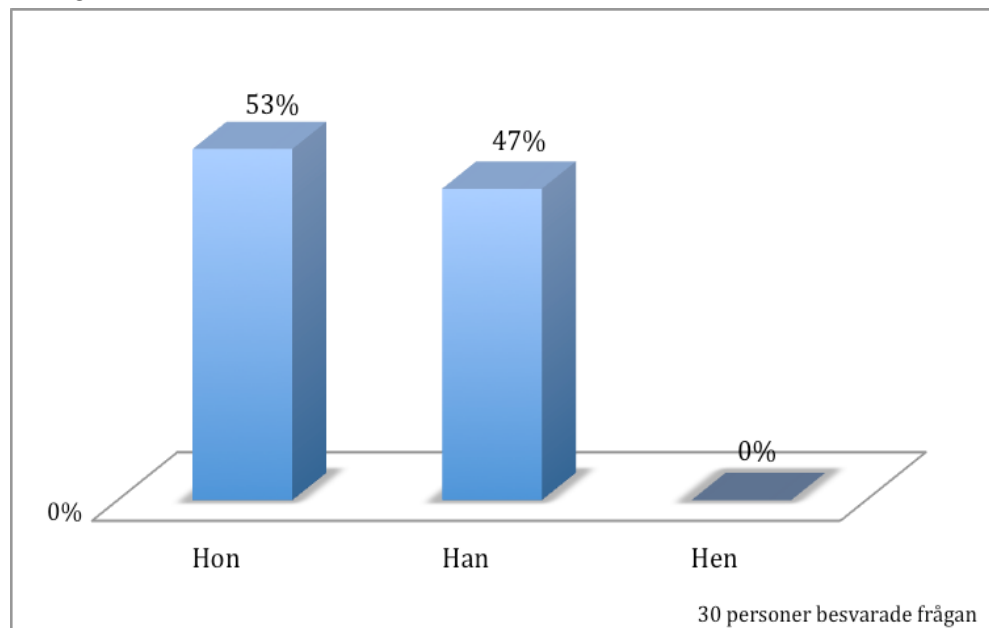
Vid punkt A och B var det soligt och varmt under förmiddagen.

Enkätundersökning genomförd fredag 3 juli 2015

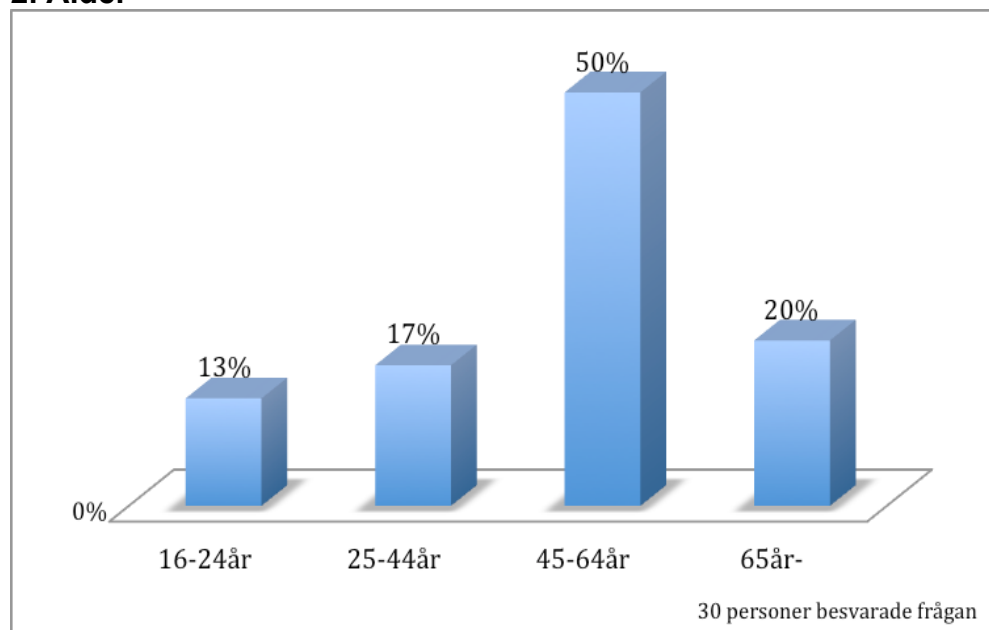
Fullständigt besvarade enkäter	15
Ofullständigt besvarade enkäter	2
Totalt	15
Totala antalet enkäter 18 juni + 3 juli	31

³ Rågsveds naturområde besöktes under förmiddagen den 18 juni och förmiddagen den 3 juli. Vi antog att det skulle röra sig mindre folk än vanligt i naturområdet den 18 juni, eftersom det var dagen innan midsommar, och valde därför att istället fördela undersökningen på två dagar. Antal besökare, antal som besvarade enkäter samt väderförhållande presenteras separat för den 18 juni och 3 juli. Resultatet av enkätsvaren har slagits ihop i diagrammen.

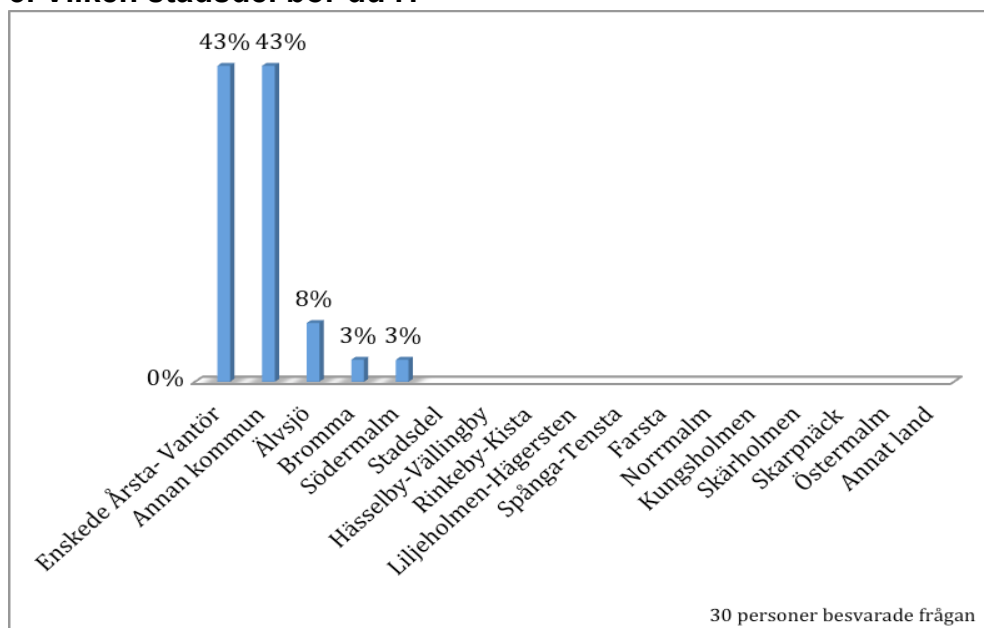
1. Kön

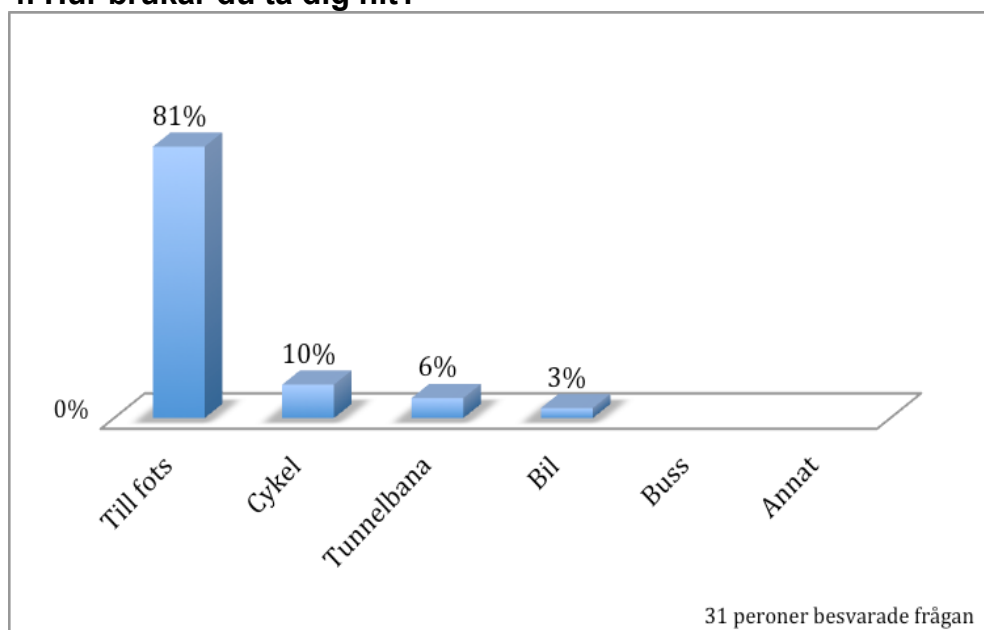
2. Ålder

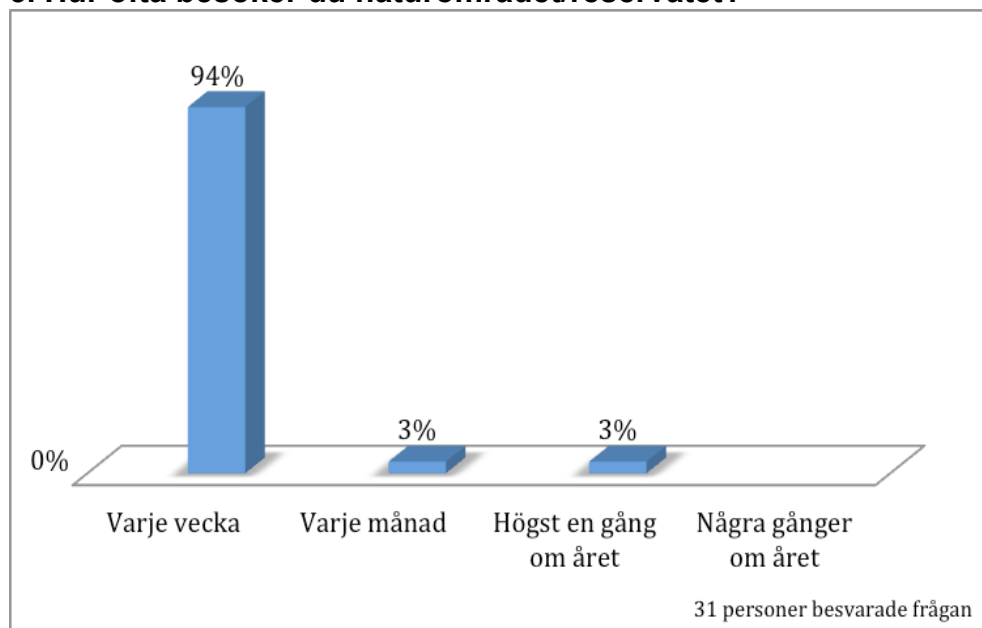
3. Vilken stadsdel bor du i?

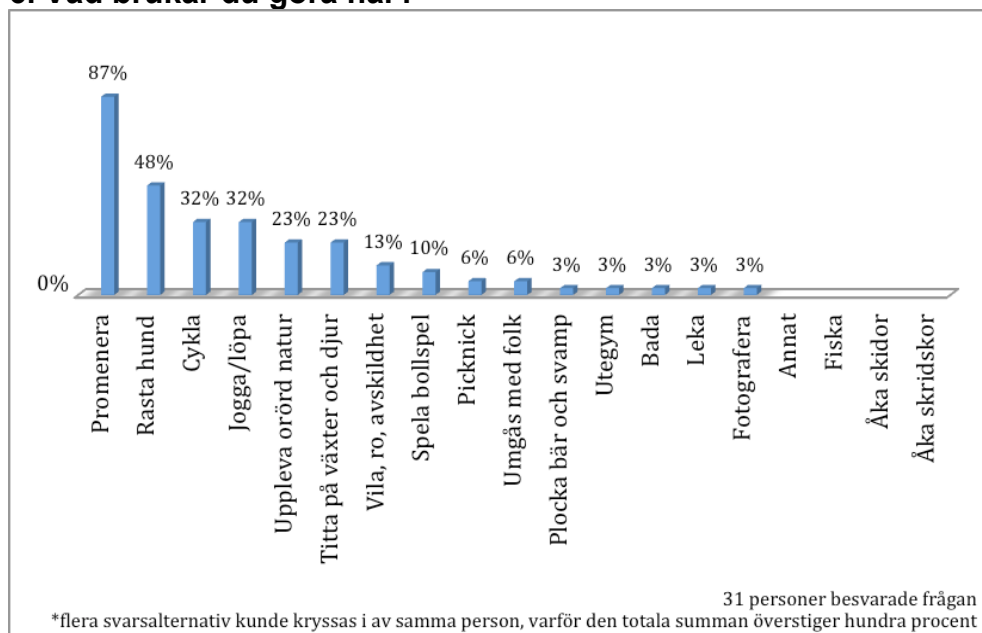
4. Hur brukar du ta dig hit?

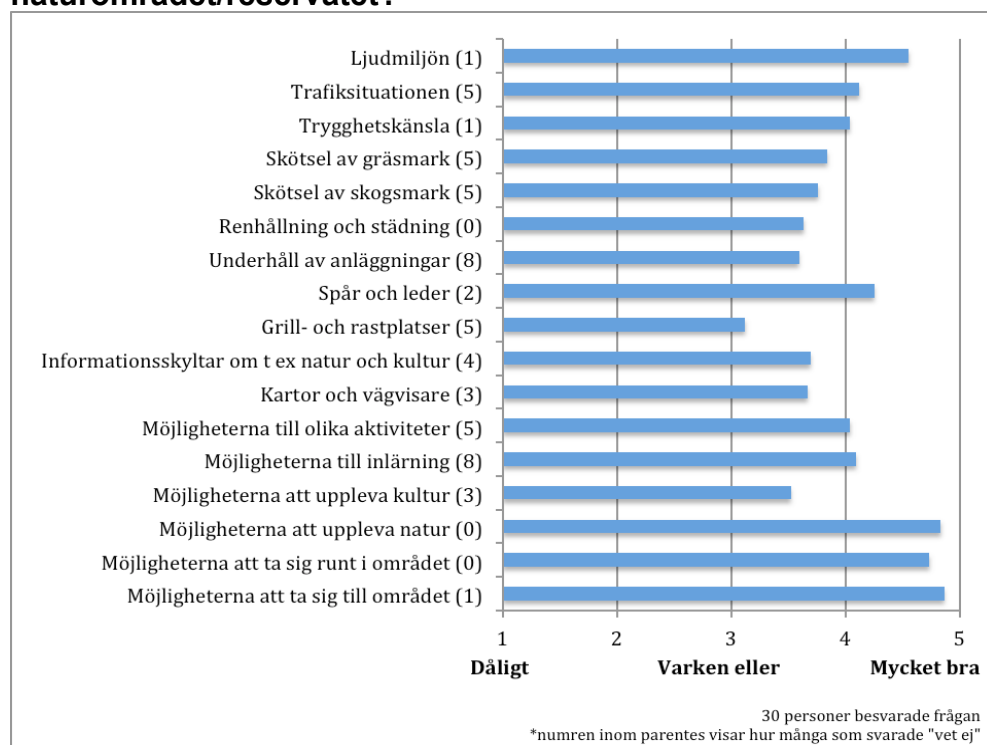
5. Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

6. Vad brukar du göra här?*

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?*

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

Fördelar	Antal
Vacker natur/fint område	16
Lugnet	7
Närheten/nära till city	8
Promenadslingor/spår och leder	5
Stranden/vattnet	3
Får	2
Bilfritt	2
Stort	2
Orörd natur	2
Strand för hundar	1
Folktomt	1
Ängar	1
Gå hundpromenad i skogen	1
Alla kan nyttja området	1
Mycket folk	1
Odling och grönsaker i området	1

31 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare?

Förbättringsförslag	Antal
Fler kartor, vägvisare och informationsskyltar	7
Större/ fler soptunnor skorgar samt oftare tömning	5
Bättre renhållning och städning	4
Gör naturområdet till naturreservat	3
Förbättra spåren, särskilt efter dåligt väder	3
Fler grillplatser	2
Utegyrn	2
Klipp gräset, gärna vid gångbanorna	2
Mycket hundbajs	2
Fler aktiviteter, gärna för barn	2
Mer orörd skog	1
Mer belysning	1
Hundrastgård	1
Renare vid grillplatserna	1
Bättre möjligheter att ta sig till området	1
En badplats	1
Bättre skötsel av bänkar	1
Det finns för mycket grillmöjligheter	1

23 personer besvarade frågan, likartade svar har delats in i kategorier enligt tabellen.

Bilaga 13 Frågeformulär besöksenkät

Enkätundersökning för besökare i Stockholm stads befintliga och föreslagna natur- och kulturresevat

Vilket naturområde/reservat befinner du dig i?

Flaten	☐	Nacka	☐	Sätra	☐	Grimsta	☐
Igelbäcken	☐	Hansta	☐	Judarskogen	☐	Kyrksjölöten	☐
Kyrkhamn	☐	Årstaskogen	☐	Älvsjöskogen	☐	Rågsved	☐

1.Kön

Hon ☐
Han ☐
Hen ☐

2.Ålder

16-24år ☐ 25-44år ☐ 45-64år ☐ 65år- ☐

3.Vilken stadsdel bor du i?

Hässelby-Vällingby	☐	Farsta	☐	Skärholmen	☐
Enskede Årsta-Vantör	☐	Älvsjö	☐	Skarpnäck	☐
Rinkeby-Kista	☐	Bromma	☐	Södermalm	☐
Liljeholmen-Hägersten	☐	Norrmalm	☐	Östermalm	☐
Spånga-Tensta	☐	Kungsholmen	☐		
Annan kommun ☐		Annat land ☐			

4.Hur brukar du ta dig hit?

Till fots	☐	Cykel	☐	Tunnelbana	☐
Buss	☐	Bil	☐	Annat sätt	☐ _____

5.Hur ofta besöker du naturområdet/reservatet?

Varje vecka ☐
Varje månad ☐
Några gånger om året ☐
Högst en gång om året ☐

6.Vad brukar du göra här? (Fler än ett svarsalternativ är möjligt)

Uppleva orörd natur	☐	Promenera	☐	Rasta hund	☐
Titta på växter och djur	☐	Cykla	☐	Leka	☐
Vila, ro, avskildhet	☐	Jogga/löpa	☐	Spela bollspel	☐
Plocka bär och svamp	☐	Utegymp	☐	Umgås med folk	☐
Fiska	☐	Bada	☐	Fotografera	☐
Picknick	☐	Åka skidor	☐	Åka skridskor	☐
Annat	☐	_____			

7. Hur tycker du att följande fungerar i naturområdet/reservatet?

	Dåligt 		Varken eller 		Mycket bra 	Ingen åsikt/ vet ej
	1	2	3	4	5	6
Möjligheterna att ta sig till området	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Möjligheterna att ta sig runt i området	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Möjligheterna att uppleva natur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Möjligheterna att uppleva kultur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Möjligheterna till inläring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Möjligheterna till olika aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kartor och vägvisare	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informationsskyltar om t ex natur och kultur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grill- och rastplatser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spår och leder	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Underhåll av anläggningar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Renhållning och städning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skötsel av skogsmark	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skötsel av gräs mark	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trygghetskänsla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trafiksituationen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ljudmiljön	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Vad tycker du är bäst med naturområdet?

9. Vad skulle få dig att besöka naturområdet oftare? (Rangordna max tre förbättringsförslag)

1.

2.

3.

Bilaga 14 Blankett redovisning besöksräkning

Besöksräkning i naturresevat 2015

Ditt namn:

Namn på naturresevatet:

För- eller eftermiddag:

Dagens datum:

Plats (A eller B):

Väderförhållanden:

Avvikelser:

Tid: (start-slut)	Antal personer:	Summa